

การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง
ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง
ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
ปีการศึกษา 2563

**COMMUNITY ENTERPRISE MANAGEMENT OF CURRY PASTE
PROCESSING OF BAN KOHYANG, KHAO DAENG SUB-DISTRICT,
SABA YOI DESTRICT, SONGKHLA PROVINCE**

BY

CHARERN KHONGSAWAT

**THE THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
IN THE PROGRAM OF
INTERGRATED LOCAL DEVELOPMENT
FACULTY OF GRADUATE STUDY
LEARNING INSTITUTE FOR EVERYONE (LIFE)**

2020

วิทยานิพนธ์เรื่อง (Title)	การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
ผู้วิจัย	เจริญ คงสวัสดิ์
สาขาวิชา	การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร.ไมตรี อินทรีย์ชะ

คณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ยศธร ทวีพล)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
(อาจารย์ ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์)

ลงชื่อ..... กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส)

ลงชื่อ..... กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)
(อาจารย์ ดร.ไมตรี อินทรีย์ชะ)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้แทนบัณฑิตศึกษา/เลขานุการ)
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภการ สิริไพศาล)

บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง	การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสระบัวชัย จังหวัดสงขลา
ชื่อผู้เขียน	เจริญ คงสวัสดิ์
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร.ไมตรี อินทรีย์ชะ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง (2) เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน และ (3) เพื่อศึกษาผลของการบริหารการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์โดยการสนทนากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 รายและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย มีดังนี้ บริบทชุมชนบ้านเกาะยางเป็นชุมชนที่มีต้นยางขนาดใหญ่จำนวนมากในอดีตใช้น้ำมันยางเพื่อการส่องสว่าง ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจนก่อเกิดเป็นการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง มีการจัดตั้งกลุ่มกำหนดกฎระเบียบ ข้อตกลง และข้อบังคับการอยู่ร่วมกัน ผลของการบริหารการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง กระบวนการดังกล่าวทำให้สมาชิกมีความพึงพอใจ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จนเกิดความเข้มแข็ง น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ : การจัดการวิสาหกิจชุมชน, การแปรรูปเครื่องแกง, บ้านเกาะยาง

Abstract

Thesis Title	Community Enterprise Management of Curry Paste Processing of Bankohyang, Khao Daeng Sub-District, Saba Yoi District, Songkhla Province
Researcher	Mr. Chaern Khongsawat
Degree	Master of Arts
In the Program of	Integrated Local Development
Year	2020
Principal Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Sirina Jitcharat
Associate Thesis Advisor	Dr. Mitree Intria

The purposes of this research were to study (1) community contexts, background, relationship between people in community and natural resources, and community enterprise establishment of curry paste processing, (2) community enterprise management for curry paste processing of organization management, operation, management, and operation results review, and (3) results of community enterprise management of curry paste processing for self-reliant on psychological. This research was qualitative research. The information were collected using interview by conversation of 9 samples and content analysis.

The results of this research found that the community contexts of Bankohyang had many large rubber trees. In the past, rubber oil was used for light. Most of people were agriculture of rubber plantation and fruit garden. The people in community relied and managed on natural resources until they established community enterprise of curry paste processing for self-reliant. Furthermore, community enterprise was established, set the rules and agreements for coexistence, managed on board until they could receive the certificate of one star product. The psychological result of community enterprise management was members had positive thinking, always developed themselves, strong, self-reliant, caring, interested public benefits, used religious principles for life, positive thinking, made good, calm mind, neutral, and used sufficiency economy philosophy for daily life.

Keywords : Community Enterprise Management, Curry Paste Processing, Bankohyang

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลู่ตามวัตถุประสงค์ได้ ต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.ไมตรี อินทรีย์ที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษาและแก้ไขแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนเป็นอย่างดี และคณะอาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ของ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนทุกท่าน ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้อย่างสูง

ขอขอบคุณกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง อำเภอสบไถ้อย จังหวัดสงขลา ที่ได้มอบความไว้วางใจและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและลงชุมชนในแต่ละครั้งที่มีความเป็นกันเองกับผู้วิจัย ให้เกียรติพร้อมให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้านและการให้คำแนะนำต่างๆจนก่อเกิดความร่วมมือแรงร่วมใจทุกอย่างรักเสมือนลูกเหมือนหลาน ทำให้การทำงานเป็นกันเองและเกิดเป็นความสำเร็จอย่างยิ่ง ตลอดไปถึงผู้นำชุมชนและคนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมและมีความเข้าใจในการทำงานมาช่วยในการขับเคลื่อนกับผู้วิจัย จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในหลาย ๆ ด้าน ครอบครัว ชุมชน คณะทีมงานเพื่อนักศึกษารุ่นที่ 7 ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ ความรู้ แนวคิด วิธีทำ การแก้ปัญหาและให้ความร่วมมือแรงร่วมใจ ทุก ๆ ท่าน ในทางที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้อย่างสูง

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยขอขอบคุณครั้งนี้แก่สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน สถาบันอันทรงคุณค่าควรแก่การเทิดทูลต่อไป

เจริญ คงสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามสำคัญในการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดการจัดการและการมีส่วนร่วม	7
แนวคิดวิสาหกิจชุมชน	15
แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	18
รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
รูปแบบการวิจัย	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย	30
ประชากรเป้าหมายวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	32
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	33
สถานที่ใช้ในการวิจัย	34
ปฏิทินการปฏิบัติการ	35
การนำเสนอข้อมูล	36
4 ผลการวิจัย	
บริบทชุมชน	39
รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ	45
การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง	47
การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง	50
กระบวนการผลิตแปรรูปเครื่องแกง	61
การทบทวนผลการดำเนินงาน	66
ผลของการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง	67
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	72
อภิปรายผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก ก. แนวสัมภาษณ์การวิจัย	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข. แนวสนทนากลุ่ม	87
ภาคผนวก ค ภาพประกอบการวิจัย	88
ประวัติผู้วิจัย	92

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	ปฏิทินการปฏิบัติการ	35
4.1	ทะเบียนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง.....	55

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
4.1	เขตพื้นที่ ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	39
4.2	ภาพแผนที่เขตพื้นที่ บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	42
4.3	ทีมา ชุตินา สุขศรีเพ็ง ผู้ถ่ายภาพพิธีมโนราห์	44
4.4	ผลิตภัณฑ์ เครื่องแกง	49
4.5	โครงสร้างองค์กร	54
4.6	การคัดแยก ล้างตาก วัตถุดิบ	62
4.7	การหั่นหยาบวัตถุดิบ	62
4.8	การหั่นหยาบวัตถุดิบก่อนที่จะนำไปบดละเอียด	63
4.9	การบรรจุใส่ถุงพร้อมจำหน่าย	63
1.	การจัดเตรียมสถานที่เพื่อสนทนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง บ้านเกาะยาง	88
2.	กิจกรรมการผลิตแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง	88
3.	คัดแยก ล้างน้ำ ทำการผึ่งแดดสับ หั่น และชั่ง	88
4.	เครื่องบดละเอียด	89
5.	ทำการคลุกเคล้าให้เข้ากัน	89
6.	การบรรจุถุง	89
7.	การชั่ง	90
8.	การติดเครื่องหมาย	90
9.	ผลิตภัณฑ์พร้อมจำหน่าย – ส่งลูกค้า	90
10.	ผู้วิจัยมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มสมาชิก	91
11.	ผู้วิจัยสัมภาษณ์บุคคล	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่ได้นำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน สร้าง ศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้กับคนยากจนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น รัฐบาลมีนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดเล็กและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อ สังคม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความครอบคลุมมากขึ้น โดยการสร้าง มูลค่าเพิ่มเพื่อผลักดันให้เป็นวิสาหกิจชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน และจัดกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 3)

จากแนวทางการพัฒนาประเทศนี้ทำให้หลายองค์กรทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนได้เห็น ความสำคัญในการนำภูมิปัญญาและศักยภาพท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาระดับ ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งยืนหยัดด้วยตนเอง เป็นแนวคิดการพึ่งตนเอง ตามบริบทของชุมชน โดยไม่ได้มุ่งหวังแสวงหาผลกำไร แต่มุ่งตอบสนองการอยู่ร่วมกัน และการมี คุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน การพึ่งตนเองของชุมชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้เรื่อง “ทุนชุมชน” และการจัดการทุนชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการจัดการกลุ่มผู้พัฒนา วิสาหกิจชุมชน จึงมุ่งเน้นที่จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนเกิดระบบ เศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองได้

วิสาหกิจชุมชนเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาในระบบ เศรษฐกิจชุมชนที่นำมาใช้ ในการตอบสนองความต้องการของชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชน เนื่องจากชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจดังกล่าว ผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนใน

เศรษฐกิจรากหญ้า ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงในการผลิตและการบริโภค มีกำลังซื้อในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินทุน ช่วยให้เศรษฐกิจสามารถขับเคลื่อนไปได้โดยฐานของผู้คนในชุมชน จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาชุมชน และสามารถค้นหาศักยภาพของตนเอง ค้นพบทุนของท้องถิ่น มีโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร และทุนที่มีอยู่ให้เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งขึ้น สร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในชุมชน มีความภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง ในบรรพบุรุษในท้องถิ่น ในภูมิปัญญาที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน วิสาหกิจชุมชน จึงเป็นทิศทางใหม่ของการพัฒนาอย่างแท้จริงที่จะช่วยให้ชุมชน และประเทศชาติเจริญเติบโต ได้อย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เน้นในด้านของการดำเนินการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงและสามารถพึ่งตนเองได้ หลักการของวิสาหกิจชุมชน เน้นในด้านการดำเนินการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมที่จะเข้ามาแข่งขันทางการค้าให้ได้รับการส่งเสริม พร้อมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างรายได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถ การจัดการและพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ก็เป็นส่วนหนึ่งในหลาย ๆ วิสาหกิจชุมชนที่เกิดขึ้นมาในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ จึงมีการรวมตัวขึ้น เพื่อต้องการพัฒนาชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นของธุรกิจครั้งแรกของกลุ่มแม่บ้าน ในการระดมแนวคิดโดยการนำภูมิปัญญา และทรัพยากรภายในชุมชนที่มีอยู่นำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการลงมติดูร่วมกันว่าจะผลิตเครื่องแกง ในรูปแบบของการแปรรูปเพื่อจำหน่าย ซึ่งมองว่าในอนาคตข้างหน้าวิถีชีวิตของผู้คนจะออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น เป็นชีวิตที่เร่งรีบ ไม่มีเวลาทำอาหารส่วนใหญ่จะใช้บริการตามร้านค้า แผงลอยต่าง ๆ นิยมบริโภคอาหารนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ ในแง่ของความสะอาดสบาย เพราะในการประกอบอาหารกินเองในแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาาน โดยเฉพาะในเรื่องของเครื่องปรุง ที่จะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง ทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เล็กคิดที่จะทำเอง แต่ในกรณีที่ต้องใช้จ่าย หรือกินเข้านอกบ้านเป็นประจำจะมองเห็นว่า มีค่าใช้จ่ายที่สูงมากถ้าคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อคน ต่อมื้อ ประมาณ 100 - 200 บาท จึงทำให้ พ่อบ้าน แม่บ้าน มีความจำเป็นที่จะต้องลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวลง เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จึงหันมาใช้เครื่องแกงสำเร็จรูปแทน เมื่อก่อน การซื้อเครื่องแกงในแต่ละครั้ง มีความยุ่งยากมาก เพราะจะต้องใช้วัตถุดิบหลายอย่าง เช่น พริกสด พริกแห้ง หัวหอม กระเทียม ข่า ตะไคร้ ขมิ้น อาจจะมีส่วนประกอบอื่น ๆ อีก เช่น กะปิ เกลือ น้ำปลา เป็นต้น อาจจะมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงเปลี่ยนมาใช้เครื่องแกงสำเร็จรูปแทน ทำให้สามารถลดต้นทุน เวลา ในการประกอบอาหาร

ได้มากขึ้น ใช้เวลาน้อยลง สามารถรับประทานได้ทั้งครอบครัว ทำให้เกิดความผูกพันภายในครอบครัวมากขึ้น จากความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของคนไทยจะมีความเป็นอยู่ที่มีความละเอียด พิถีพิถันในหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของอาหารการกิน จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นมา ในรูปแบบของกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 10 คนกลุ่มมีแนวคิดที่จะผลิตเครื่องแกงขึ้นมา เพื่อเป็นอาชีพเสริม โดยเน้นตลาดภายในชุมชนเป็นหลัก ทำเองใช้เองก่อน โดยเอาสมุนไพรที่มีอยู่ภายในชุมชน เช่น พริกแห้ง พริกสด หัวหอม กระเทียม ข่า ตะไคร้ ขมิ้น ผิวมะกรูด มาเป็นวัตถุดิบ ตามสูตรดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ โดยใช้ครกหินตำให้ละเอียด เครื่องแกงที่ผลิตขึ้น เช่น 1. เครื่องแกงส้ม 2. เครื่องแกงเผ็ด 3. เครื่องแกงกะทิ 4. เครื่องแกงคั่ว แจกจ่ายให้กับสมาชิก และเพื่อนบ้าน นำกลับบ้าน เพื่อปรุงอาหารภายในครอบครัวรับประทานก่อนเป็นช่วงทดลอง ผลตอบรับดีมาก เพราะสมาชิกทุกคนลงความเห็น ให้ผ่าน เริ่มผลิตเพื่อการค้า ภายในชุมชน ต่อมาหน่วยงานของรัฐ เริ่มมองเห็นความมุ่งมั่น ความตั้งใจของสมาชิกภายในกลุ่ม เริ่มเข้ามาให้ความช่วยเหลือ ในเรื่องของ วัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์ (เครื่องหัน เครื่องบด เครื่องอบแห้ง) ทำให้กลุ่มมีการผลิตได้มากขึ้น ทำให้แรงงานที่มีอยู่ไม่พอ ทางกลุ่มจึงรับสมาชิกเพิ่มอีก 20 คน และจะต้องเป็นคนในพื้นที่ หมู่ที่ 7 บ้านเกาะยาง เท่านั้นปัจจุบันในกลุ่มมีสมาชิก รวมทั้งหมด 30 คน จึงทำให้อัตราการผลิตมากขึ้น ยอดขายมากขึ้นตามมา ได้รับการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548 เรียบร้อยแล้ว ณ วันที่ 4 เดือนสิงหาคม 2557

ปัญหา และอุปสรรค มีบ้าง ในเรื่องของการจัดการของวัตถุดิบ ต้องยอมรับว่า วัตถุดิบบางอย่างจะต้องซื้อมาจากตลาดชุมชน พริกแดง หอม กระเทียม เมล็ดผักชี ต้องสั่งซื้อมาจากข้างนอก และจะต้องใช้ครั้งละมาก ๆ ในการผลิตแต่ละครั้ง ในบางช่วงของไม่มี โดยเฉพาะในช่วงหน้าฝน การเดินทางก็ลำบาก ขามหน้าฝน ฝนก็ตกจริง ๆ ดังคำพูดที่ว่า ทางภาคใต้ ฝน 8 แดด 4 บางท่านอาจจะไม่เข้าใจในความหมาย ของคำว่า ฝน 8 แดด 4 ในหนึ่งปีมี 12 เดือน 8 เดือน เป็นเดือนที่ฝนตก จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพื้นที่ ในแต่ละแห่ง อีก 4 เดือน แดดออก ประมาณ เดือนมกราคม เดือนกุมภาพันธ์ เดือนมีนาคม เดือนเมษายน (ช่วงฤดูร้อน) เพราะฉะนั้นในเรื่องของการบริหารจัดการจะต้องมีการวางแผนอย่างดี เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น วัตถุดิบส่วนใหญ่แล้วเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในชุมชน และมีมากเพียงพอในการผลิตเพราะทางกลุ่ม มีการสนับสนุนให้ชุมชน ปลูกพืชสมุนไพรทุกครัวเรือน และเป็นนโยบายของผู้นำหมู่บ้าน ทุกบ้านจะต้องปลูก เช่น พริก ตะไคร้ ขิง ข่า ขมิ้น มะกรูด จะต้องไม่น้อยกว่า 5 ชนิด เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนลดรายจ่ายมีการจัดการด้านการตลาดโดยขายภายในชุมชน ร้านค้าชุมชน หมู่บ้านข้างเคียง อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ขายส่งห่อละ ราคา 8 บาทขายปลีก ห่อละ 10 บาท ด้านการขนส่ง ใช้รถจักรยานยนต์ ส่งตามหมู่บ้าน ร้านค้า พื้นที่ใกล้เคียง รถรับจ้าง รถประจำทาง ส่งพื้นที่ห่างไกลหรือ ชุมชน ตำบล

อำเภอ จังหวัด ในพื้นที่ใกล้เคียงบางครั้งลูกค้าจะมารับเอง มีช่องทางการติดต่อ ติดต่อโดยตรงจาก ฝ่ายขายหรือสมาชิกกลุ่มเครื่องแกง ทางโทรศัพท์ 0862911098, 0938620575 และไลน์

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โดยเฉพาะภาคการเกษตรในเรื่องของราคาขายพารา ผัก ผลไม้ ที่ตกต่ำมีแนวโน้มในการฟื้นตัวคงจะต้องใช้เวลานาน ทำให้ชุมชนเกิดความเดือดร้อน รายได้ไม่เพียงพอ จึงมองหาอาชีพเสริมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่ช่วยในการแก้ปัญหา และเป็นอาชีพเสริมให้กับชุมชน จากการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้าน และได้เปิดทำการ ตั้งแต่ปี 2555 มาจนถึงปัจจุบัน ปี 2564 เป็นเวลา 10 ปี ประสบความสำเร็จในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ประสบความสำเร็จในเรื่องของการบริหารองค์กร การบริหารจัดการ การจัดการในเรื่องของทรัพยากรที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิต ขั้นตอนการผลิต (การแปรรูปเครื่องแกง) การตลาด การจำหน่ายสินค้า ตลอดถึงขั้นตอนต่างๆ ในการบริหารจัดการ เครื่องแกงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการประกอบอาหาร ทำให้รสชาติของอาหาร นำรับประทานมากยิ่งขึ้นและสมุนไพรที่ใส่ลงไปเครื่องแกงก็มีคุณค่าทางยาสมุนไพร เครื่องแกงมีหลายชนิด เช่น แกงส้ม แกงกะทิ แกงเผ็ด แกงคั่ว และหลาย ๆ ท่านคงจะต้องยอมรับว่า เครื่องแกงทำให้รสชาติของอาหาร หอม นำรับประทานมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันนี้เครื่องแกงมีความสะดวกมาก มีการแปรรูปเครื่องแกงแบบพร้อมใช้ เพิ่มความสะดวกสบาย ประกอบอาหารเสร็จเร็ว เหมาะสำหรับพ่อบ้าน แม่บ้านมือใหม่ ๆ และยังเป็นที่ต้องการของชุมชนอีกมาก

บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอชะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การปลูกยางพารา คิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะประกอบอาชีพเสริม และรวมกลุ่มเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย กลุ่มประชาชนที่ประสบปัญหาคิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด กระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน ปัญหาดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข คาดว่าในอนาคตหากราคา ยาง ตกต่ำ ก็จะส่งผลกระทบต่อ ประชาชนมีรายได้ต่ำลง และได้รับความเดือดร้อน (รายงานประจำปี 2560 องค์การบริหารส่วนตำบลเขา)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นความสำคัญที่จะศึกษา การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอชะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหาร องค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ และศึกษาผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงอย่างยั่งยืนตลอดไป

คำถามสำคัญในการวิจัย

1. บริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงเป็นอย่างไร
2. การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการทบทวนผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร
3. ผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง
2. เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการและ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน
3. เพื่อศึกษาผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือบ้านเกาะยาง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา บริบทชุมชนความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชน และการจัดการวิสาหกิจชุมชน (การแปรรูปเครื่องแกง)
3. ขอบเขตด้านเวลา เดือนกันยายน พ.ศ. 2562 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการ หมายถึง การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน เป็นการทำงานแบบบูรณาการ โดยมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล นำพากลุ่มไปสู่เป้าหมายอย่างประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องอาศัยทรัพยากรประกอบด้วย บุคลากร เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร และข่าวสาร

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบอาชีพขนาดเล็ก ขนาดจิ๋ว ที่ชุมชนหรือองค์กรชุมชนร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดการทุนชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งตนเอง อาจเป็นการผลิต การแปรรูป การจัดการตลาดตลอดทั้งการเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว สุขภาพ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการออมทรัพย์ และการจัดสวัสดิการชุมชน

เครื่องแกง หมายถึง เครื่องที่ใช้ในการประกอบอาหารซึ่งมีส่วนประกอบของพืชสมุนไพร ทั่ว ๆ ไปประกอบด้วย 1. พริกชี้ฟ้า 2. พริกไทย 3. หอม 4. กระเทียม 5. ข่า 6. ขมิ้น 7. ตะไคร้ เพื่อให้มีกลิ่นหอม รสชาติของอาหารมีรสอร่อยน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น (ชวนกิน) เช่น แกงส้ม แกงคั่ว แกงกะทิ แกงเผ็ด

การแปรรูป หมายถึง การนำเอาวัตถุดิบทั้งหมดนำมาซึ่ง ตามสูตรสำเร็จได้ตามที่ต้องการ แล้ว นำไปเข้าเครื่องบดละเอียด แล้วก็นำมาทำการคลุกเคล้าจากข้างนอกอีกหนึ่งครั้ง ค้างไว้หนึ่งคืน ก่อนที่จะนำไปบรรจุใส่ถุงชั่งน้ำหนักก่อนออกจำหน่ายให้กับชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง บ้านเกาะยาง ได้เรียนรู้บริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ และการก่อเกิด วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง
2. ชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ได้เรียนรู้การจัดการ บริหารองค์กร และได้ทบทวนผลการดำเนินงาน
3. ชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ได้ศึกษาผลของการ บริหารการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอบ้านค่าย จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน และเพื่อศึกษาผลของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการและการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดการจัดการและการมีส่วนร่วม

การจัดการ หมายถึง ขบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร ได้แก่ ขบวนการประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขบวนการ ในความหมายของการจัดการนี้หมายถึงหน้าที่ต่าง ๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การโน้มน้าองค์กร และการควบคุม ซึ่งจะได้อธิบายละเอียดต่อไปในหัวข้อต่อไปเกี่ยวกับ หน้าที่และขบวนการจัดการ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของการจัดการ โดยประสิทธิภาพ หมายถึง การทำงานอย่างถูกวิธี เป็นการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า กับผลผลิต หากเราสามารถทำงานได้ผลผลิตมากกว่าในขณะที่ใช้ปัจจัยนำเข้าน้อยกว่า หรือ เท่ากันก็หมายความว่า เราทำงานได้มีประสิทธิภาพมากกว่า ซึ่งปัจจัยนำเข้าในการจัดการก็คือทรัพยากรขององค์กร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร และทุน ทรัพยากรเหล่านี้มีจำกัด และเป็นต้นทุนในการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้นการจัดการที่ดีจึงต้องพยายามทำให้มีการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และให้เกิดผลผลิตมากที่สุด ประสิทธิภาพสำหรับประสิทธิผลในการ

จัดการหมายถึง การทำได้ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดการที่มีเพียงประสิทธิภาพนั้นยังไม่เพียงพอต้องคำนึงว่า ผลผลิตนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น สถาบันศึกษาที่ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาพร้อมกันที่ละมาก ๆ หากไม่คำนึงถึงคุณภาพ การศึกษาก็อาจจะได้แต่ประสิทธิภาพ คือใช้ทรัพยากรในการผลิตหรือต้นทุนต่อผู้เรียนต่ำ แต่อาจจะไม่ได้ประสิทธิผลในการศึกษา เป็นต้น และ ในทางกลับกันหากทำงานที่ได้ประสิทธิผลอย่างเดียวกัน ไม่ได้ ต้องคำนึงถึงต้นทุนและความมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น บริษัท Hewlett-Packard อาจจะทำตลับหมึกสีสำหรับเครื่อง Laser printer ที่มีสีเหมือนจริงและทนนานมากกว่าเดิมได้ แต่ต้องใช้เวลา แรงงาน และวัตถุดิบที่สูงขึ้นมาก ทางด้านประสิทธิผลออกมาดี แต่นับว่าไม่มีประสิทธิภาพ เพราะต้นทุนรวมสูงขึ้นมาก เป็นต้น ในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยความเข้าใจในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านมนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ปรัชญา การเมือง จิตวิทยา และ สังคมศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ความได้เปรียบในการแข่งขัน การค้าเสรี ความขัดแย้ง การใช้อำนาจ และความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมการวางแผน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายขององค์กร สร้างกลยุทธ์ เพื่อแนวทางในการดำเนิน ไปสู่เป้าหมาย และกระจายจากกลยุทธ์ไปสู่แผนระดับปฏิบัติการ โดยกลยุทธ์และแผนในแต่ละระดับและแต่ละส่วนงานต้องสอดคล้องประสานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในส่วนงานของคนและเป้าหมายรวมขององค์กรด้วย

การจัดองค์กร เป็นกิจกรรมที่ทำเกี่ยวกับการจัด โครงสร้างขององค์กร โดยพิจารณาว่า การที่จะทำให้ได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น ต้องมีงานอะไรบ้าง และงานแต่ละอย่างจะสามารถจัดแบ่งกลุ่มงานได้อย่างไร มีใครบ้างเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนงานนั้น และมีการรายงานบังคับบัญชาตามลำดับชั้นอย่างไร ใครเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

การโน้มนำพนักงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งต้องใช้การประสานงานการติดต่อสื่อสารที่ดี การจูงใจในการทำงานผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม ลดความขัดแย้งและความตึงเครียดในองค์กร

การควบคุม เมื่อองค์กรมีเป้าหมาย และได้มีการวางแผนแล้วก็ทำการจัดโครงสร้างองค์กร ว่าจ้างพนักงานฝึกอบรม และสร้างแรงจูงใจให้ทำงานเพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งต่าง ๆ จะดำเนินไปตามที่ควรจะเป็น ผู้บริหารก็ต้องมีการควบคุมติดตามผลการปฏิบัติการ และเปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ หากผลงานจริงเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายก็ต้องทำการปรับให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งขบวนการติดตามประเมินผลเปรียบเทียบ และแก้ไขนี้ก็คือ ขบวนการควบคุม

บทบาทของการจัดการ เมื่อกล่าวถึงหน้าที่ที่เกี่ยวกับการจัดการในองค์กรมักมุ่งไปที่หน้าที่ต่าง ๆ ในขบวนการจัดการ 4 ประการ (การวางแผน การจัดองค์การ การโน้มนำ และการควบคุม) ดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งผู้บริหารแต่ละคนให้ความสำคัญและเวลาในการทำหน้าที่การจัดการเหล่านี้แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นกับลักษณะการดำเนินงานขององค์กรที่แตกต่างกันด้วย (เช่น มีลักษณะการดำเนินงานเป็นองค์กรที่แสวงหากำไรหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร) ระดับของผู้บริหารที่ต่างกัน (ระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง) และขนาดขององค์กรที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่นผู้บริหารที่อยู่ในระดับบริหารที่ต่างกันจะให้เวลาในการทำกิจกรรมของแต่ละหน้าที่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมของผู้บริหารในองค์กรแล้ว Mintzberg เห็นว่าบทบาทของการจัดการสามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม หรือที่เรียกว่า บทบาทด้านการจัดการของ Mintzberg (Mintzberg's managerial roles) ได้แก่ บทบาทด้านระหว่างบุคคล (interpersonal roles) บทบาทด้านข้อมูล (informational roles) และบทบาทด้านการตัดสินใจ (decisional roles) โดยแต่ละกลุ่มของบทบาทมีบทบาทย่อยดังต่อไปนี้

บทบาทระหว่างบุคคล (interpersonal roles) เป็นบทบาทด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย บทบาทย่อย ได้แก่

1. บทบาทตามตำแหน่ง (figurehead): ทำหน้าที่ประจำวันต่าง ๆ ตามระเบียบที่เกี่ยวกับกฎหมาย หรือตามที่สังคมกำหนด เช่น การต้อนรับแขกขององค์กร ลงนามในเอกสารตามกฎหมาย เป็นต้น
2. บทบาทผู้นำ (leader): ต้องรับผิดชอบสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นการทำงานของพนักงาน รับผิดชอบในการจัดหาคน ฝึกอบรม และงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
3. บทบาทการสร้างสัมพันธภาพ (liaison): โดยสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกเพื่อการกระจายข้อมูลให้ทั่วถึงบทบาทด้านข้อมูล (informational roles) เป็นบทบาทด้านการกระจายและส่งผ่านข้อมูล
4. เป็นผู้ติดตามประเมินผล (monitor): เป็นการติดตามเลือกรับข้อมูล (ซึ่งมักจะเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน) เพื่อเข้าใจความเคลื่อนไหวขององค์กรและสิ่งแวดล้อม เป็นเสมือนศูนย์กลางของระบบ
5. เป็นผู้กระจายข้อมูล (disseminator): รับบทบาทส่งผ่านข้อมูลไปยังพนักงานในองค์กร บางข้อมูลก็เกี่ยวกับข้อเท็จจริง บางข้อมูลเกี่ยวกับการแปลผลและรวบรวมความแตกต่างกันที่เกิดขึ้นในองค์กร
6. เป็นโฆษก (spokesperson): ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานภายนอก เกี่ยวกับ แผนงาน นโยบาย กิจกรรม และผลงานขององค์กร เช่น เป็นผู้เชี่ยวชาญใน

อุตสาหกรรมบทบาทด้านการตัดสินใจ (decisional roles) ทำหน้าที่ตัดสินใจในการดำเนินงานขององค์กร

7. เป็นผู้ประกอบการ (entrepreneur): หาโอกาสและริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เช่น การปรับปรุงโครงการ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการออกแบบโครงการ โดยการจัดให้มีการทบทวนและกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโปรแกรมใหม่ ๆ

8. เป็นผู้จัดการความสงบเรียบร้อย (disturbance handler): รับผิดชอบแก้ไขการดำเนินงานเมื่อองค์การเผชิญกับความไม่สงบเรียบร้อย โดยการทบทวนและกำหนดกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับความไม่สงบและวิกฤติการณ์ในองค์การ

9. เป็นผู้จัดสรรทรัพยากร (resource allocator): เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การ เช่น ทำการตัดสินใจและอนุมัติในประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ ขององค์การ โดยจัดลำดับ และกระจายอำนาจ ดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องงบประมาณ และจัดการเกี่ยวกับการทำงานของพนักงาน

10. เป็นผู้ต่อรอง (negotiator): รับผิดชอบในการเป็นตัวแทนต่อรองในเรื่องสำคัญขององค์การ เช่น มีส่วนร่วมในการทำสัญญากับสภาพแรงงานขององค์การ หรือการต่อรองกับผู้จัดหา (suppliers)

สรุปได้ว่า การจัดการ หมายถึง ขบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การควบคุม กระบวนการจัดการ การทำงานอย่างถูกวิธี ทำงานได้มีประสิทธิภาพ ทรัพยากรขององค์การ ได้แก่ คน เงิน วัตถุดิบ อุปกรณ์ เครื่องจักร และทุน ทรัพยากรเป็นต้นทุนในการดำเนินการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดให้เกิดผลผลิตมากที่สุด ผลผลิตนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องอาศัยความเข้าใจความได้เปรียบในการแข่งขัน การค้าเสรี การวางแผน กำหนดเป้าหมาย สร้างกลยุทธ์ ไปสู่แผนระดับปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย บทบาทด้านการจัดการด้านการสร้างความสัมพันธ์ตามตำแหน่งทำหน้าที่ต้องรับผิดชอบสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นการทำงานพนักงาน รับผิดชอบการสร้างสัมพันธภาพ โดยสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกผู้ติดตามประเมินผล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี ในทางปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงเพื่อการพึ่งตนเอง ในเรื่องของการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์สู่แผนปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการจัดการวิสาหกิจชุมชน ที่จะต้องนำความรู้ดังกล่าวมาช่วยในเรื่องของการบริหารจัดการภายในองค์กร ตลอดไปถึงการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ กับชุมชน สร้างความรู้ ภูมิปัญญาให้กับท้องถิ่น และเป็น กระบวนการทำงานอย่างถูกวิธี

การมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม คาสเปอร์สัน และเบรทแบงก์ (Kasperson & Breitbank, 1974 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546, หน้า 19) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล คือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้ และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research

Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่อง 1. การตัดสินใจ 2. การเข้าร่วมกิจกรรม 3. การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นทางการที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ๆ สหประชาชาติ (United Nations, 1981, p. 11) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า

1. การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา
2. การเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา
3. การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา

ลิส (Lisk, 1985 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎาวรรณกุล, 2550, หน้า 24) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืนซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจ และต้องครอบคลุมทัศนคติ ความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

อากรณัมพันธ์ จันทร์สว่าง (2522, หน้า 19) ได้อธิบายเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ จะต้องเป็นความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการปฏิบัติการณ์นั้น ๆ เหตุผลแรกของการที่มีคนมารวมกัน ได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ (Organization) ดังนั้น องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนหมายถึง กระบวนการรัฐ การทำการส่งเสริมชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528, หน้า 5) ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือทรัพยากรในส่วนของตนต่อกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา
2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินและวัสดุในกิจกรรมพัฒนา

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชน ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามประเมินผล

มรกต ศิริรัตน์ (2535 อ้างถึงใน ณรงค์ วาริชล, 2551, หน้า 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดการร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

พิรพล ไชยพงศ์ (2539, หน้า 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐ ส่งเสริม ชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใด เรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action) ของ เอเวมัลย์ จ็อยจุฟี่ (2542, หน้า 15 -16) ได้อธิบายถึงการกระทำทางของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์ จะขึ้นอยู่กับความสนใจ และระบบค่านิยมของบุคคล

1. บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality)
2. ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ (Social System)
3. วัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อถือ (Idea of Believes) ความสนใจ (Primary of Interest) และระบบค่านิยมของบุคคล (Ystem of Value Orientation)

ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม แอนดรูว์ และสติเฟล (Andrew & Stiefel, 1980 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546, หน้า 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อิระวัชร จันทประเสริฐ (2541 อ้างถึงใน ณรงค์ วาริชล, 2551, หน้า 6) กล่าวไว้คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามา มี ส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการ ที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้าง กลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน

3. การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการ ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิด การมี ส่วนร่วมที่ดี เน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ การกระจายอำนาจสู่ ประชาชน

4. การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบัน ให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิด การ เปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงการสร้างอำนาจของกลุ่ม ผลประโยชน์และ ชนชั้นทางสังคม

5. การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบาย เน้นเรื่องหลักการยอมรับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคม และนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ

สุธี ศรสวรรค์ (2538, หน้า 37 -38) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภพณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภคร
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ประกอบการ
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

แชพิน (Chapin) อ้างถึงใน ยูพิน ระพีพันธุ์, 2544, หน้า 21) ได้ท าการศึกษาแบบของการมีส่วนร่วมและแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2528, หน้า 94 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546, หน้า 20) ได้ให้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และพิจารณาแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติการแก้ไขปัญหตามแผนและโครงการที่วางไว้
4. การรับประโยชน์จากโครงการ
5. การประเมินผลโครงการ

นอ่าน วุฑฒิภรณ์รักษา (2526, หน้า 16) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขึ้นกำหนดความต้องการ
2. ขึ้นวางแผนดำเนินการ
3. ขึ้นตัดสินใจ 4. ขึ้นดำเนินการ
5. ขึ้นติดตามผลงาน

สรุปจากความหมายของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนา สามารถแสดงบทบาท สร้างสรรค์ได้ และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง ร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา ร่วมให้เกิดการพัฒนา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และพิจารณาแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข มีการวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติการแก้ไขปัญหตามแผนและโครงการที่วางไว้โดย การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการปฏิบัติ ในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษา แนวคิด และความหมายของวิสาหกิจชุมชน จากผู้ทรงคุณวุฒิ นักการศึกษา นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้คำอธิบายไว้หลายท่าน ดังจะนำมากล่าวโดยสรุป ได้ดังนี้

2.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2553, หน้า 162) ก็ได้ให้ความหมาย “วิสาหกิจชุมชน” ไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบอาชีพขนาดเล็ก ขนาดจิ๋ว ที่ชุมชนหรือองค์กรชุมชนร่วมกันดำเนินการ เพื่อจัดการทุนชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง อาจเป็นการผลิต การแปรรูป การจัดการตลาดตลอดทั้งการเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว สุขภาพ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการออมทรัพย์ และการจัดสวัสดิการชุมชน นับว่าสอดคล้องกับนิยามของ กรมส่งเสริมการเกษตรที่ได้นำเสนอยุทธศาสตร์การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2548, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” หมายถึง กิจการของชุมชน เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเอง ของครอบครัวในชุมชนและระหว่างชุมชนทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดความหมายของทุนชุมชน หมายถึง ทุนที่เป็นเงินทุน ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ ภูมิปัญญา ทักษะต่าง ๆ ประเพณี วัฒนธรรม ทุนทางสังคม หรือความเป็นที่เป็นนึ่ง ความไว้ใจกันของชุมชน เครือข่าย ความสัมพันธ์ของสมาชิกของชุมชนความหมายของ “วิสาหกิจชุมชน” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีดังนี้ “วิสาหกิจชุมชน” หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และ เพื่อการพึ่งพาตนเอง ของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชนทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิสาหกิจชุมชนมีความหมายหลากหลายขึ้นอยู่กับแนวคิดที่แตกต่างกัน เช่น จากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี และ เสรี พงศ์พิศ จึงสรุปได้ว่าวิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการ โดยใช้ทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ที่ผ่านกระบวนการคิด การจัดการ ผลิตผลผลิตและทรัพยากรทุกชั้นตอน โดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยองค์กรของชุมชน เพื่อการพึ่งพาตนเองครอบครัวชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม และการเรียนรู้ของชุมชน องค์กรประกอบของวิสาหกิจชุมชนควรมีลักษณะ

ดังต่อไปนี้ ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการเอง ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน การริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประยุกต์ให้ทันสมัย มีการดำเนินการแบบบูรณาการและเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่าง เป็นระบบมีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอยู่ตลอดเวลา และพึ่งพาตนเองทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะพัฒนาสู่การแข่งขันเชิงธุรกิจต่อไป

2.2 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2550, หน้า 85) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของวิสาหกิจชุมชน ไว้ดังนี้

2.2.1 ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วมโดยอาจมีการถือหุ้นได้ เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่ส่วนใหญ่ ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ

2.2.2 ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

2.2.3 ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีความรู้ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้โดยไม่เอาแต่เลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ

2.2.4 มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น

2.2.5 มีการดำเนินการตามแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบไม่ใช่ทำแบบโครงการเดี่ยว คล้ายกับปลูกพืชเดี่ยว แต่เป็นการทำแบบวนเกษตร คือ มีหลาย ๆ กิจกรรมประสานสัมพันธ์ (synergy) และเกื้อกูลกัน (cluster)

2.2.6 มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก การเรียนรู้คือ หัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเลียนแบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้แต่บนฐานความรู้สึก ความอยาก ความต้องการ ตามที่สื่อในสังคมกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยากกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด

2.2.7 มีการพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมาย การพึ่งพาตนเองคือเป้าหมายอันดับแรก และสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ถ้าหากผิดพลาดเป้าหมายนี้คือพลาดเป้า วิสาหกิจชุมชนจะกลายเป็นธุรกิจที่มีเป้าหมายที่กำไรมาก่อนที่จะคิดให้รอด ไม่พัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปพัฒนาธุรกิจ

2.3 ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2553, หน้า 163) ได้กล่าวว่าลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชนอาจแบ่งเป็นขั้นตอนการพัฒนาตามลำดับใน “แนวคิด” ดังนี้ คือ ระดับครอบครัว คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ระดับชุมชน และเครือข่าย คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง ระดับธุรกิจ คือ วิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้า

วิสาหกิจชุมชนที่ผลิตเพื่อทดแทนการพึ่งภายนอก พัฒนาผลผลิตและทรัพยากรและการบริการถือเป็นการพัฒนาแนวอนึ่งจำเป็นต้องอาศัยแผนแม่บทชุมชน ถ้าชุมชนใดพัฒนาโดยไม่มีแผนคอยแต่จะลอกเลียนแผนชุมชนอื่น จะไม่มีการสร้างสรรค์จากความคิดของชุมชนเองและไม่พัฒนาตามศักยภาพของชุมชน

ประยงค์ ธรรมรงค์ (2551, หน้า 11) ได้กล่าวว่า พื้นฐานความคิดเรื่องวิสาหกิจชุมชน เป็นการเริ่มต้นที่ตัวเอง ครอบครัว วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์

ก. การบริหารจัดการทุน วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดทิศทางขององค์กรในการบริหารจัดการทุน ทั้งทุนที่อยู่ภายใน ได้แก่ เงิน ทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางสังคม และทุนที่ได้จากภายนอกหรือไม่ อย่างไร

ข. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก มีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกไว้หรือไม่

2.5 การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

ก. การทบทวนผลการดำเนินการ มีการนำข้อมูลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาพิจารณาว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร มีปัญหาตรงไหนที่ควรแก้ไข

ข. การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุง มีการนำปัญหา ที่พบมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในปัจจุบันหรือไม่

2.6 การบริหารตลาด

การบริหารตลาด คือวิธีการที่วิสาหกิจชุมชนใช้ในการทำความเข้าใจต่อความต้องการของลูกค้าและตลาด ซึ่งมีทั้งตลาดภายในและภายนอกชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นหลัก มีการให้บริการเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมการผลิตหรือบริการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน สร้างความประทับใจ ความเชื่อมั่น ในด้านคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าและบริการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจชุมชนได้มีการเรียนรู้ทำความเข้าใจลูกค้าและตลาด เพื่อให้ชุมชน

มีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนร่วมกันดูแลทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้มีใช้ตลอดไปอย่างสมดุล

2.6.1 การกำหนดแหล่งจำหน่าย แหล่งบริการ ลูกค้าเป้าหมาย วิสาหกิจชุมชนมีวิธีการอย่างไรว่าใครคือลูกค้า จำแนกลูกค้าเป้าหมายอย่างไร และมีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบหรือไม่

2.6.2 การติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด วิสาหกิจชุมชนมีวิธีการอย่างไรในการติดตามข้อมูลความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบแนวโน้มความต้องการของตลาดที่อาจจะเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นการเรียนรู้และพัฒนาด้านการตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดแผนการผลิตครั้งต่อ ๆ ไป

สรุปจากความหมายแนวคิดทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบอาชีพขนาดเล็ก ที่ชุมชนหรือองค์กรชุมชนร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดการทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเองในการผลิตการแปรรูปการจัดการตลาด ตลอดจนทั้ง การเกษตร อุตสาหกรรม การบริการการท่องเที่ยว สุขภาพ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการออมทรัพย์ และการจัดสวัสดิการชุมชน การบริหารจัดการทุน วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดทิศทางขององค์กรในการบริหารจัดการทุน จัดสรรรายได้และผลประโยชน์ให้กับสมาชิกมีความสัมพันธ์เกื้อกูลกัน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน สร้างความประทับใจ ความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าและบริการสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจให้กับสมาชิกบริการ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ในการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และส่งผลต่อความสำเร็จในการเติบโตของกิจการที่จะทำให้อุบัติเกิดความมั่งคั่ง มั่นคง ยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้องมีแนวทางเฉพาะที่สอดคล้องกับแนวคิด เป้าหมาย และก่อให้เกิดการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

วิจิต นันทสุวรรณ (2544, หน้า 25-30) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า

1. วิสาหกิจชุมชนมีฐานการเริ่มต้นและการดำเนินงานควรอยู่ที่ชุมชน เพราะครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยผลิตที่ เป็นผู้สร้างผลผลิตจริงของระบบเศรษฐกิจ
2. วิสาหกิจชุมชนต้องมีการบริหารจัดการที่มีอิสระ สอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการของชุมชน เพราะการบริหารจัดการที่มีอิสระจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และมีรูปแบบนิติบุคคลเฉพาะไว้รองรับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

3. เจ้าของปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญาควรเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชน เพราะเป็นผู้สร้างผลผลิตขึ้นมา จึงควรได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม เพราะจะได้มีกำลังใจและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของอย่างเต็มที่ เพื่อให้ชุมชนพัฒนาระบบการพึ่งตนเองที่เป็นจริงขึ้น

4. วิสาหกิจชุมชนมีวัตถุประสงค์ที่แท้จริง คือให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ระบบการพึ่งพาตนเอง การที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนก็ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากรและผลผลิต แสวงหาความรู้และพัฒนาบนพื้นฐานภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน

5. วิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาระบบทุนและสวัสดิการของชุมชน ไม่ได้เน้นการแสวงหากำไรสูงสุด

6. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการในรูปแบบการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก แต่อำนาจสิทธิในการตัดสินใจในการบริหารจัดการก็ยังคงเป็นขององค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนเหมือนเดิม

7. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการในรูปแบบการร่วมทุนกับองค์กรภายนอกได้โดยมีทุนหลักในการดำเนินงานจากชุมชน ในกรณีที่องค์กรชุมชนที่เป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนมีข้อจำกัดในด้านทุน ก็สามารถทำได้โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างองค์กรชุมชนกับองค์กรภายนอก โดยมีการกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสม แต่องค์กรชุมชนยังคงเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

8. องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนสามารถกำหนดมาตรฐานเพื่อรองรับคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของตนเองได้ เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และผู้ใช้บริการ โดยมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกำหนดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค

9. องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นผู้มีสิทธิในการอนุรักษ์จัดการและดูแลรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดระบบการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน

10. องค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ในการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาบทบาทการบริหารจัดการขององค์กรปกครองท้องถิ่น และเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกิดประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นโดยตรง

จากความหมายแนวคิดทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้องมีแนวทางเฉพาะที่สอดคล้องกับแนวคิด เป้าหมาย และก่อให้เกิดการพัฒนาแบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จากแนวคิด วิจิต นันทสุวรรณ ได้กล่าวถึงแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ไว้ว่าวิสาหกิจชุมชนมีฐานการเริ่มต้นอยู่ที่ชุมชนครอบครัว และชุมชนเป็นหน่วยผลิตที่เป็นผู้สร้างผลผลิตจริง มีการบริหารจัดการมีอิสระ ระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองได้ มีรูปแบบนิรนุคคณมีวัตถุประสงค์ที่แท้จริง คือให้ความสำคัญ

กับการเรียนรู้เพื่อพัฒนา เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้ แสวงหาความรู้และพัฒนาบนพื้นฐานภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน วิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาระบบทุน และสวัสดิการของชุมชน ไม่ได้เน้นการแสวงหากำไรสูงสุด ดำเนินการในรูปแบบการสร้างความร่วมมือกับ องค์กรภายนอก แต่อำนาจสิทธิในการตัดสินใจในการบริหารจัดการก็ยังคงเป็นขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน การร่วมทุนกับองค์กรภายนอก ได้โดยมีทุนหลักในการดำเนินงานจากชุมชน ในกรณีที่องค์กรชุมชนที่เป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนมีข้อจำกัดในด้านทุน ก็สามารถทำได้โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างองค์กรชุมชนกับองค์กรภายนอกโดยมีการกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสม และมีเครือข่ายองค์กรชุมชนสามารถกำหนดมาตรฐานเพื่อรองรับคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของตนเอง ได้ เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และผู้ใช้บริการสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาในเรื่องของการแปรรูปเครื่องแกงเพื่อการพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี เช่นในเรื่องของการ ปรับวิถีคิดของชุมชนแบบพึ่งพาภายนอกมาพึ่งพาตนเอง เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน คือ มีการเรียนรู้เป็นหัวใจ

3.1 การเรียนรู้เป็นหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

สังคมแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยทุกคนมีความเข้าใจและยอมรับว่าการเรียนรู้มีความจำเป็น สำหรับชีวิตมนุษย์ทุกวัยตั้งแต่เกิดจนตาย การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือในสถานการศึกษา แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ในบ้าน ในที่ทำงาน ในไร่ นา ในตลาด ในศาสนสถาน ในสถานที่ท่องเที่ยว ชุมชน สถานที่ และแหล่งกิจกรรมต่าง ๆ ใน ชุมชนสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชุมชน มุ่งนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนา ไปสู่ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” (learning community) และได้พัฒนาต่อมา เป็น เมืองแห่งการเรียนรู้ (learning city) ในประเทศไทยได้มีการวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546จนถึง ปัจจุบัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (communitybased learning) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ทำให้แนวคิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สำคัญมากขึ้น โดยมาตรา 7 กำหนดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ภาคี เครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วม เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ประโยชน์

หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวม สามารถสรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้ดังนี้ (Wikipedia,ออนไลน์, สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554,ออนไลน์, สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, (กสทช.) 2558,ออนไลน์)

1. หลักการมีผู้นำที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงานและ การกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน

2. หลักการมีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมี การบริหารจัดการชุมชนที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง มีความมุ่งมั่น มีคุณธรรม จริยธรรม บริหารงานโปร่งใส

3. หลักการมีส่วนร่วม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เปิดโอกาส และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วน ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วม ติดตาม มีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน มีสมาชิก ชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เข้ามาร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ

4. หลักของผู้มีส่วนร่วมได้เสีย มีการสร้างความรู้สึกลงในชุมชนถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างความตระหนักถึงการดูแล รักษา ทะนุถนอม การจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนของกลุ่มหรือชุมชน ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ช่วยเหลือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเหตุการณ์ ความ คิดเห็น ความรู้ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด (shared events and emotional connections)

5. หลักการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้นำผลเหล่านั้น ไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นวิถีร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จะต้องมีการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมทั้ง ต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

6. หลักความสนใจ เนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่ สนใจร่วมกัน หรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน (fulfillment of individual needs) มีศักยภาพความพร้อมในเรื่อง พื้นฐานอาชีพ จะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเอง และมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพ โดยใช้ความรู้ในการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธี หรือสิ่งใหม่ หรือ พัฒนาให้ดีกว่าเดิม

7. หลักการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี มีระบบการจัดเก็บความรู้ ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชน รวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ เข้าใจได้ง่าย

8. หลักการสร้างเครือข่ายและการติดตามผล มีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อสามารถประสานเกื้อกูลกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้กับ ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งในและนอกชุมชน ต้องมีความร่วมมือในด้านทุนกิจกรรม วิชาการ องค์ความรู้ การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยง ประสานเกี่ยวเนื่อง ประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมการพัฒนาในทุกบริบท

สรุป แนวคิดการเรียนรู้เป็นหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยความเข้าใจและยอมรับว่าการเรียนรู้มีความจำเป็น สำหรับชีวิตมนุษย์ทุกวัยตั้งแต่เกิดจนตาย การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือในสถาบันการศึกษา แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ในบ้าน ในที่ทำงาน ในไร่ นา ในตลาด ใน ชุมชน สามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้หมด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ภาวักิ เครือข่ายเกิดแรงจูงใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วม นำความรู้ที่ได้ไปใช้ ประโยชน์การดำเนินชีวิตประจำวันแนวคิดการเรียนรู้เป็นหัวใจเพื่อการพัฒนา ย่อมเกิดผลสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นยังมีความต้องการคนที่มีความรู้ และมีการเรียนรู้เป็นหัวใจ

4. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ

แนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน มุ่งให้ความสำคัญกับภาคประชาชน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการ พร้อมทั้ง ได้มีการพัฒนานโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการ รวมทั้ง กลไกของกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิในการจัดการให้สอดคล้อง กับแนวโน้มและพัฒนาการของการจัดการทรัพยากรใน ปัจจุบัน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนท้องถิ่น อยู่ภายใต้บทบาทและภาระหน้าที่ขององค์กรชุมชน โดยมีจารีต ประเพณี และข้อตกลงของชุมชนเป็นกลไกสำคัญที่ ชุมชนใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ หากมองว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนย่อม มีความสามารถที่จะดูแลควบคุม วิธีการดำรงชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิในชีวิตและปัจจัยการดำรงชีวิต ในกรณีดังกล่าว หากเห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนใดข่มมืออยู่เพื่อการ ดำรงชีพของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นนั้น ประชาชน หรือ

ชุมชนในท้องถิ่นนั้นย่อมต้องเป็นผู้มีสิทธิเหนือทรัพยากร นั้น ๆ ในการที่จะอนุรักษ์และจัดการ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ ได้รับการดูแลรักษาเพื่อใช้ประโยชน์ให้ยั่งยืนต่อไป ดังนั้น ชุมชนท้องถิ่นจึงมีความชอบธรรมที่จะมีสิทธิเหนือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน มากกว่าคนภายนอกชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้อาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่รัฐต้องยอมให้ชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการดังกล่าว เพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์ แก่ส่วนรวมในแง่ของการใช้ทรัพยากร การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ ทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้งอันเนื่อง มาจากการแย่งชิง ทรัพยากร ตลอดจนปัญหาการทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนในท้องถิ่น อีกด้วย

สิทธิชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนในความหมายดั้งเดิมหมายถึง “หมู่บ้าน กลุ่มคน ที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) เช่น ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนเมือง ชุมชนประมง ชุมชนคริสต์ชุมชนอิสลาม ฯลฯ แต่ในสังคมสมัยใหม่ปรากฏ เครื่องหมาย ความสัมพันธ์ทางสังคมรูปแบบใหม่ ๆ มากมาย ทั้งนี้ สมาชิกอาจมิได้อาศัยในอาณาบริเวณเดียวกัน แต่มีความผูกพัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีชะตากรรมร่วมกัน โดยสมาชิก แต่ละคนนิยามตนเองว่าเป็นหนึ่งในวงสัมพันธ์นั้นและสังคม ก็รับรู้ว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น เช่น ชุมชนแออัด ชุมชนคนพิการชุมชนอินเทอร์เน็ตฯลฯ ดังนั้น “ชุมชน” จึง หมายถึง วงสัมพันธ์ในลักษณะที่ ขยายออกไปดังกล่าวด้วย ในความหมายทั่วไป คำว่า “ชุมชน” มีความหมายว่า การที่บุคคลจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อ สื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ ร่วมกันในการกระทำ และจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยมิได้จำกัดอยู่กับอาณาบริเวณ ทางภูมิศาสตร์เท่านั้น ชุมชนจึงมีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

ไพโรจน์ พลเพชร (2547) อธิบายว่า “ชุมชนถือเป็น หน่วยทางสังคมประเภทหนึ่ง จึงยอมที่จะมีสิทธิและอำนาจ ของตนเองได้สิทธิชุมชน ดำรงอยู่ในทุกส่วนของวิถีชีวิตชุมชน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ระบบยุติธรรม ระบบสุขภาพ การศึกษา ประเพณีพิธีกรรม ฯลฯ ทั้งนี้มีผู้ ทดลองแบ่งสิทธิชุมชนเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ สิทธิการจัดการ ทรัพยากร สิทธิในอัตลักษณ์และสิทธิในการพัฒนาและการ กำหนดวิถีชีวิตของตนเอง มิติในเนื้อหาหลายด้านของชุมชนนี้ เป็นสิ่งบ่งบอกว่าชุมชนเป็นระบบสังคมระบบหนึ่ง ที่มีสิทธิ และอำนาจในการดูแลจัดการตัวเอง”

ยศ สันตสมบัติ (2541) กล่าวว่า “สิทธิชุมชน หมายถึง สิทธิร่วมเหนือทรัพย์สินของชุมชน สมาชิกของชุมชนซึ่ง ทำหน้าที่ดูแลรักษาป่าไม้เท่านั้นจึงจะมีสิทธิใช้และได้ประโยชน์ จากป่า โดยนัยนี้สิทธิชุมชนให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรเพื่อส่วนรวมมากกว่า

ประโยชน์ส่วนตน ดังนั้น แม้ว่าโดยทฤษฎีแล้วสมาชิกของชุมชนทั้งหมดจะมีสิทธิ ตามธรรมชาติในการใช้ทรัพยากรร่วม แต่ชุมชนก็สามารถ ใช้อำนาจออกกฎเกณฑ์โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม เป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น ชุมชนหลายแห่งมีกฎเกณฑ์อนุญาต ให้แต่ละเฉพาะครัวเรือนที่แต่งงานใหม่และยากจนเท่านั้น จึงจะมีสิทธิตัดไม้เพื่อใช้ส่วนตัว ในขณะที่ครัวเรือนที่มีฐานะดี จะไม่ได้สิทธิอันนั้น” ในขณะที่ ชลธิรา สัตยวัฒน์ (2546) เห็นว่า “สิทธิ ชุมชน” เป็นอุดมการณ์ที่แนบแน่นกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ชุมชนมาอย่างยาวนาน จากการใช้ชีวิตร่วมกันของชาวชุมชนที่ต้องพึ่งพาอาศัย ร่วมทุกข์ร่วมสุข เกิดความเอื้ออาทรและ ผูกพัน ความขัดแย้งแตกแยกที่เกิดขึ้นจะผลักดันให้มีการ คิดค้นหาวิธีการจัดการภายในให้ลุล่วงไป ความเป็นไปของชุมชนในลักษณะดังกล่าว พัฒนาให้ เกิด “กฎเกณฑ์” ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่เป็นข้อบัญญัติ

อันศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวชุมชนยึดถือร่วมกัน แฝงอยู่ในวิถีชีวิตชุมชน เกิดการผลิตซ้ำ และการพัฒนาเป็นแบบแผนที่แข็งแรง ข้อบัญญัติดังกล่าวของชุมชนกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับ “ขอบเขตอำนาจ” ที่สมาชิก แต่ละคนแต่ละฐานะพึงมี พึ่งได้รับท่ามกลางการดำเนินชีวิต ด้วยกัน อำนาจนั้นเป็นอำนาจที่ทุกคนยอมรับภายใต้ “คุณค่า ที่ยึดถือร่วมกัน” เป็นอำนาจที่มีความชอบธรรม ก็คือ “ระบบ สิทธิ” ของชุมชนนั่นเอง ความคิดเรื่อง “สิทธิ” และ “สิทธิชุมชน” ของแต่ละ กลุ่มชน หรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่สามารถสืบสาน จากชุมชนนั่นเอง โดยอาจวิเคราะห์จากระบบความเชื่อศาสนา จารีต ประเพณีพิธีกรรม ภาษา ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ รวมไปถึงวิถีชีวิตประจำวันและวงจรชีวิตนับแต่แรกเกิด จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต สิทธิชุมชนให้ความสำคัญกับผู้ที่ อยู่กินดูแลทรัพยากรเพื่อความอยู่รอดของชุมชนเป็น อันดับแรก โดยผู้อื่นยังคงมีสิทธิได้ตามระดับของการมี ส่วนร่วมที่ลดหลั่นกันไปตามความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต และสังคม ตัวอย่างเช่น ชุมชนประมงชายฝั่งมีกฎเกณฑ์ที่ อนุญาตชาวประมงในชุมชนมี “สิทธิหน้าบ้าน” ในการจับปลาในแหล่งประมงหน้าชุมชนก่อนบุคคลภายนอกชุมชน หากวิเคราะห์ถึงนัยของสิทธิชุมชนจากมุมมองทาง สังคมศาสตร์อื่น ๆ “สิทธิชุมชน” เป็นการจัดการความสัมพันธ์ ทางสังคมระหว่างสมาชิกในชุมชน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นชุมชน ในเชิงกายภาพที่มีพื้นที่ที่ร่วมกัน แต่อาจเป็นเครือข่ายในความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในรูปแบบใด ๆ โดยมีเกณฑ์สำคัญ คือสมาชิกนิยามตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และสังคม ก็รับรู้ว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้น สิทธิชุมชนจึงเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ขัดแย้ง เพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและ นอกชุมชน โดยกำหนดเกณฑ์คุณค่าร่วมของชุมชนที่สมาชิก ในชุมชนยึดถือปฏิบัติ อีกทั้งเคลื่อนไหวผลักดันให้สังคมและ รัฐยอมรับ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่รับรองอัตลักษณ์ความชอบธรรม และเกณฑ์คุณค่าที่ชุมชนนั้น ๆ ยึดถือ ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของสิทธิชุมชนในแง่มุม

ต่าง ๆ ได้ดังนี้ 1. สิทธิชุมชนเป็นรูปแบบสิทธิเชิงซ้อนและมีเนื้อหา หลากหลาย สิทธิเชิงซ้อน หมายถึง การดำรงอยู่ของสิทธิของ หน่วยงานสังคมหลายหน่วยและสิทธิหลายแบบบนพื้นที่ เดียวกัน เช่น ป่าหรือที่ดินที่อยู่ใน “สิทธิครอบครอง” ของรัฐ แต่ชุมชนมี“สิทธิในการจัดการ” ขณะที่ประชาชนมี“สิทธิ การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์”การคำนึงถึงสิทธิเชิงซ้อนจะ ช่วยให้มี ทางเลือกและความยืดหยุ่นมากขึ้นในการจัดการ ความสัมพันธ์ทางอำนาจ

สรุปแนวคิดต่าง ๆ ในเรื่องของรูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างคนในชุมชนกับ ทรัพยากรธรรมชาติ แนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน มุ่งให้ ความสำคัญในการใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งภาคประชาชน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติกับชุมชนและภาครัฐในการจัดการ พร้อมทั้งได้มีการพัฒนา นโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการร่วมกันรวมทั้งกลไกของกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิในการ จัดการ ให้สอดคล้องและเกิดความเป็นธรรมในการใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชนกับแนวโน้ม และ พัฒนาการของการจัดการทรัพยากรในปัจจุบัน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน ท้องถิ่น อยู่ภายใต้บทบาท และภาระหน้าที่ขององค์กรชุมชนโดยมีจารีตประเพณี และข้อตกลงของชุมชน เป็นกลไกสำคัญที่ ชุมชนใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ข้าพเจ้ามองว่าทรัพยากรที่มี อยู่ในปัจจุบันนี้มีน้อยลงทุกวันไม่ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานในการ ดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนย่อมมีความสามารถที่จะดูแลควบคุมวิถีการดำรงชีวิตของ ตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิในชีวิตและปัจจัยการดำรงชีวิต ในกรณีดังกล่าว หากเห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติ ในชุมชนใดย่อมมีอยู่เพื่อการดำรงชีพของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นนั้น ประชาชนหรือชุมชน ในท้องถิ่นนั้นย่อมต้องเป็นผู้มีสิทธิเหนือทรัพยากร นั้นๆ ในการที่จะอนุรักษ์และจัดการ เพื่อให้ ทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ ได้รับการดูแลรักษาเพื่อใช้ประโยชน์ให้ยั่งยืนต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผลงานวิจัยดังต่อไปนี้
 จีระเกียรติ อภิภูณ โยภาส และปานแก้วตา ลักนาวานิช (2563) การพัฒนาศักยภาพการ ประกอบธุรกิจหมู่บ้านท่ามาค้าขาย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวคุณค่าชาวนาคุณธรรม บรรพคุณข์ของ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น การจัดทำรูปแบบการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของ การทำการตลาดโดยใช้เนื้อหาเพื่อเผยแพร่ เรื่องราวของผลิตภัณฑ์โดยมีสื่อออนไลน์ ได้แก่ Facebook Fanpage Instagram การจัดทำเว็บไซต์

การจัดทำวีดิทัศน์ที่มีเนื้อหาต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์บริการ และช่องทางการติดต่อ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์และการขยายช่องทางในการจัดจำหน่ายให้แก่วิสาหกิจฯ

ฉัตรชนก จรัสวิญญู และปาณิสรา จรัสวิญญู (2563, หน้า 102) ศึกษารายงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชรมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ การจัดการความรู้และวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน และส่งผลทางอ้อมผ่านการจัดการความรู้ และวัฒนธรรมองค์กร

ชนิดา บุญชุ่ม และดาริน กิ่งสวัสดิ์ (2556, หน้า 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านริมคลองโฮมสเตย์ ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งของบ้านริมคลองโฮมสเตย์ คือ ผู้นำมีความคิด และความสามารถในการวางแผนและการจัดการผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ และมีความเป็นเอกลักษณ์ จุดอ่อนของบ้านริมคลองโฮมสเตย์ คือ ขาดความร่วมมือจากสมาชิกในการทำงานทำให้ขาดแรงงานในการดำเนินงานหลายด้าน ขาดความรู้ด้านการตลาด ไม่มีกลยุทธ์ทางการตลาดที่แปลกใหม่ เน้นการขายอยู่กับที่ ไม่มีการทำบัญชี มีเพียงการจดบันทึกปริมาณการขายซึ่งก็ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ทำให้ขาดข้อมูลมาใช้ในการวางแผนทางการเงิน โอกาสของบ้านริมคลองโฮมสเตย์ ปัจจุบันคนหันมาให้ความสนใจในเรื่องของสุขภาพมากขึ้นด้วยการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีส่วนผสมของสารเคมี อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานจากภาครัฐหลายด้าน อุปสรรคของบ้านริมคลองโฮมสเตย์ คนรู้จักน้ำตาลมะพร้าวน้อยมากและแยกไม่ออกว่าอันไหนเป็นน้ำตาลมะพร้าวแท้หรือน้ำตาลมะพร้าวเทียม อีกทั้งคนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำอาหารอาหารรับประทานเองทำให้น้ำตาลมะพร้าวมีอุปสรรคต่อการเจริญเติบโต

ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556, หน้า 52-53) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่า การรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ ได้รับการรับรองและจดทะเบียนโดยหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการทักษะ และฝีมือแรงงาน การสนับสนุนให้ไปขายสินค้าในงานแสดงสินค้าที่ภาครัฐเป็นผู้จัดโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเช่าพื้นที่ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจอยู่หลายประการ โดยสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยว การใช้จ่ายภาคเอกชนการลงทุนภาคเอกชน การส่งออก และการใช้จ่ายภาครัฐบาลในเขตพื้นที่ จากปัจจัยทั้งหลายประการนี้ทำให้มีปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น วิสาหกิจชุมชนทำให้การย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานทำลดลง เพราะสมาชิกใน

ชุมชนสามารถทำงานที่บ้านของตนเองได้ การดำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรมก็ยังคง สามารถถ่ายทอดไปสู่รุ่นถัดไปได้ง่ายมากขึ้น เพราะการผลิตของวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากเกิดจากการผลิต โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นเช่นกัน ชาวบ้านที่รวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรม วิสาหกิจชุมชนยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการ บริหารจัดการค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในด้านการตลาด ทรัพยากรธรรมชาติที่วิสาหกิจชุมชน เคยใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต มีปริมาณลดลงเป็นอย่างมาก เกิดจากการบุกรุกป่า การเข้าไปครอบครองพื้นที่โดยผิดกฎหมาย การเผาป่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นวัตถุดิบการผลิตลดลงเป็นอย่างมาก

ธัญญ์นรี จิรสกุลอ่อนแจ้ง (2558, หน้า 40) พบว่า แนวคิดและแรงบันดาลใจในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกิดจากความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนต้องพัฒนาฝีมือการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่ และมีความสวยงาม มากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งความต้องการของผู้บริโภคมาจาก เอกลักษณะประจำถิ่นของผลิตภัณฑ์ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ด้านกำลังคน ที่ไม่เพียงพอในการผลิต ช่องทางการตลาดโดยตรงที่สามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภคได้

พรเพ็ญ สุวัฒน์กุล (2556, หน้า 84) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า กลุ่มทั้งหมดมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นรายได้เสริม ของสมาชิก กลุ่มมีเงินทุนเริ่มแรกเฉลี่ย 15,458 บาท กลุ่มทั้งหมดผลิตสินค้าหลังจากรับจำนวน สั่งซื้อจากลูกค้า มีการลดต้นทุนโดยสั่งซื้อวัตถุดิบในปริมาณมาก กลุ่มทุกกลุ่มมีผลิตภัณฑ์จำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่ม และภายในจังหวัด มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย สินค้า และมีการจัดสรรรายได้ตามผลกำไรแต่ละครั้ง อย่างไรก็ตามกลุ่ม ไม่มีการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชีที่ชัดเจน

ภัสร์ศริน ศิริอิทธิวงษ์ (2556, หน้า 105) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ ผู้ประกอบการบ่มเพาะของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากเป็นบัณฑิตจบใหม่หรือมีอาชีพรับราชการ และ พนักงานบริษัทเอกชนก่อนเริ่มต้นธุรกิจปัจจุบัน จึงทำให้ผู้ประกอบการเลือกดำเนินธุรกิจที่มีความ สอดคล้องกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในระดับปานกลางถึงมาก เหตุผล ในการเริ่มต้นธุรกิจ คือ อยากรองทำธุรกิจและต่อยอดจากธุรกิจครอบครัว

ศิริชัย นาคอุดม, ธนกฤต ยอดอุดม, และเพ็ญพิศ ศรีประเสริฐ (2563, หน้า 122) ทูทางสังคม เป็นปัจจัยภายนอกองค์กรที่สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อวิสาหกิจชุมชน โดยการที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหนึ่ง ด้วยความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งใจอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นกระบวนการที่ให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของบุคคล ทั้งนี้ การพัฒนาการมีส่วนร่วมโดยชุมชน สามารถเกิดขึ้นได้จากการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อการระดมความคิดและแรงงาน

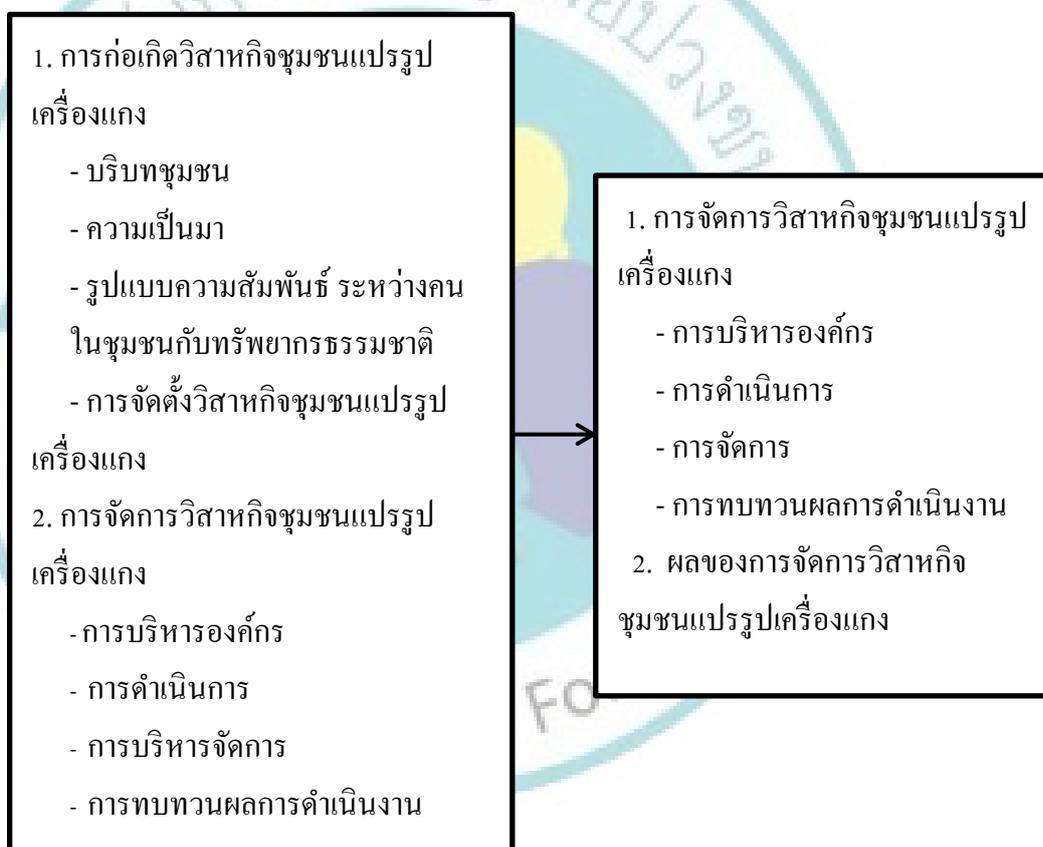
อุทัย ปริญญาสุทธินันท์ (2563) การจัดการความรู้เป็นการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล และในเอกสาร หรือความรู้ที่ชัดเจนนำมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งใจไว้ ทั้งนี้ การจัดการความรู้ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน และต้องมีความต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสร้างความรู้ การรวบรวมความรู้ และการใช้ความรู้ อีกทั้งยังจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการจัดการความรู้ที่แตกต่างกันตามแต่กรณีอีกด้วย ขณะที่องค์กรที่เน้นการ เรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทักษะร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการคิดริเริ่ม และการสร้างนวัตกรรม ซึ่งจะทำให้องค์กรมีความเข้มแข็ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ การพัฒนาศักยภาพการประกอบธุรกิจหมู่บ้านทำมาค้าขาย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวคุณค่าชาวนาคณธรรม การบรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน ได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยคำนึงถึงคุณภาพความสวยงามปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนคือภาวะผู้นำที่เปลี่ยนแปลง รองลงมาคือการจัดการความรู้และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน และส่งผลทางอ้อมโดยผ่านการจัดการความรู้การรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน และได้รับการรับรองและจดทะเบียนโดยหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ได้รับการสนับสนุนมากขึ้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อช่วยในด้านการบริหารองค์กรและการตลาด การสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกิดจากความต้องการของผู้บริโภค การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายแปลกใหม่ และมีความสวยงามมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทูทางสังคมเป็นปัจจัยภายนอกองค์กรที่สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของ

ชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อวิสาหกิจชุมชน ให้นักคณาเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา
ร่วมคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดกรอบการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน และเพื่อศึกษาผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลาใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษา ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus group) เปิดโอกาสให้ทุกคนมีอิสระ สามารถแสดงความคิดเห็น ในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

1. การศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง
2. การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการและ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน
3. การศึกษาผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

ประชากรเป้าหมายวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง

ประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยางเพื่อศึกษาข้อมูล สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มการลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร หมู่ที่ 7 บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง จำนวน 30 คน ที่ปรึกษากลุ่ม 4 คน รวม 34 คน

กลุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่างจากประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยโดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง หรือคณะกรรมการที่ปรึกษากลุ่มมีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงานที่ยาวนานไม่ต่ำกว่า 5 ปี สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

1. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง 1 คน คือ คุณชรินทร์ ชาญอินทร์ เนื่องจาก ท่านเป็นผู้นำที่มีศักยภาพ ในการบริหารจัดการกลุ่มเป็นอย่างดี และสามารถรวมแม่บ้านในชุมชนมาเป็นสมาชิกกลุ่ม อีกทั้งยังสามารถจัดตั้งกรรมการบริหารกลุ่มขึ้นมาอีกหลายฝ่าย
2. กรรมการฝ่ายบริหารจำนวน 8 คน คือ ฝ่ายผลิต ฝ่ายควบคุม ฝ่ายวัตถุดิบ เพื่อให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเรื่องของการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง
3. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ซึ่งเป็นสมาชิกที่ทำการผลิตประจำ จำนวน 5 คน สำหรับสมาชิกกลุ่มเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการในการผลิต รวมถึงการคิดค้น และการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่เสมอ
4. ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน คณะกรรมการที่ปรึกษากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน โดยตำแหน่งตามหน้าที่รับผิดชอบ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิชุมชน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องในเรื่องของ วัตถุดิบที่นำมาป้อนให้กับโรงงาน มีการสนับสนุนให้ชุมชนปลูกพืชสมุนไพรส่งให้กับโรงงานเพื่อเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เพื่อลดการว่างงานของชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นเวลานาน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนและบริบทด้านต่างๆของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ ภายในชุมชน

แบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ลักษณะคำถามปลายเปิด และแบบสนทนากลุ่ม โดยการออกแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเอง ได้ทำการศึกษาหาความรู้ตามวัตถุประสงค์เพื่อที่จะต้องศึกษา บริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการทบทวนผลการดำเนินการ การแปรรูปเครื่องแกง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือในการออกแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด แนวทางการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเต็มที่ ตามความรู้สึกลึกซึ้งของผู้ตอบ คำตอบไม่จำกัดเวลา ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมี 8 หัวข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป(สัมภาษณ์ บุคคล)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาการจัดการแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ตอนที่ 5 แนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ตอนที่ 6 ผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ตอนที่ 7 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ

นำบทสัมภาษณ์ที่ได้มา 7 ขั้นตอน ดังกล่าว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว เพื่อนำไปใช้ในการสนทนากลุ่ม เพื่อต้องการบิบบข้อมูลให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยกำหนดจัดสนทนากลุ่ม ณ โรงงานแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง โดยได้ขอความร่วมมือจากชุมชนและกลุ่มแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ให้ความร่วมมือเรื่องของการจัดสถานที่ การเก็บข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ

1. การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง บริบทชุมชนความเป็นมาและรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ
2. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง
3. การจัดการ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงด้าน 1) การบริหารองค์กร 2) การดำเนินการ 3) การบริหารจัดการทุนและ 4) การทบทวนผลการดำเนินงาน
4. การแปรรูปเครื่องแกง

มีการจดบันทึก และมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ

จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลหลายด้าน เช่น บริบทชุมชนด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกยังได้ให้ข้อมูลด้านการบริหารจัดการของกลุ่ม การจัดการ การผลิต และระบบการตลาด รวมถึงรายได้ของสมาชิกที่เกิดจากผลผลิต และยังได้รับรู้ถึงแนวทางในการที่จะพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์ไปสู่ระดับสูงขึ้นไป

วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากแหล่งข้อมูลที่สำคัญต่างๆ คือ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลการใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง บริบทชุมชนความเป็นมาและรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง การจัดการ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้าน การบริหารองค์กร การดำเนินการ การบริหารจัดการทุนและ การทบทวนผลการดำเนินงาน การแปรรูปเครื่องแกง

1. ได้ทำการลงสัมภาษณ์บุคคลกลุ่ม สมาชิก คณะที่ปรึกษากลุ่ม ในการลงเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือต่างๆลงชุมชน เช่น บทสัมภาษณ์ แบบ ปลายเปิด ถาม - ตอบ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ สมุดจดบันทึกในการตอบคำถาม เทปอัดเสียงเพื่อเก็บรายละเอียดเพิ่มเติมในช่วงที่จดบันทึกไม่ทัน กล้องบันทึกภาพในการทำงาน จนครบตามจำนวนที่ต้องการนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มา 7 ขั้นตอน ดังกล่าว ทำการเก็บรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล บทสัมภาษณ์ นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว เพื่อนำมาใช้ในการสนทนากลุ่ม เพื่อต้องการบีบข้อมูลให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีสนทนากลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะการพูดเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องของ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง บริบท

ชุมชนความเป็นมาและรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การจัดตั้ง
 วิชาทฤษฎีชุมชน วิชาทฤษฎีชุมชนแปรรูปเครื่องแกง การจัดการ วิชาทฤษฎีชุมชนแปรรูปเครื่องแกง
 ด้าน 1) การบริหารองค์กร 2) การดำเนินการ 3) การบริหารจัดการ 4) การทบทวนผลการดำเนินงาน
 การแปรรูปเครื่องแกง ผู้วิจัยจะรวบรวมและศึกษานำมาแยกแยะสรุป เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์
 ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย จะตรวจทานข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์กับผู้ร่วมวิจัย
 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มสมาชิก และข้อมูลจากการร่วมเวทีสนทนากลุ่มให้ครบถ้วน ถูกต้อง
 สมบูรณ์ นำข้อมูลมาจัดระเบียบ จัดหมวดหมู่ ตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
 กล่าวคือเพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับ
 ทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิชาทฤษฎีชุมชนแปรรูปเครื่องแกง เพื่อศึกษาการจัดการวิชาทฤษฎี
 ชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการและด้าน
 การทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อศึกษาผลการจัดการวิชาทฤษฎีชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะ
 ยาง ใช้วิธีการวิเคราะห์และตีความข้อมูลแบบสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม
 นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสนทนากลุ่ม นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
 วิทยานิพนธ์เป็นระยะ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงสอดคล้อง ของข้อมูล และการสรุป เขียนบรรยาย
 ในรูปของการพรรณนาความเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สถานที่ใช้ในการวิจัย

สถานที่ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนบ้านเกาะยาง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง
 อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา และ โรงงานผลิตเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ที่ตั้ง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง
 อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ปฏิทินการปฏิบัติงาน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามปฏิทินปฏิบัติงาน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ปฏิทินการปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน 1 ปี (เดือน กันยายน พ.ศ. 2562 - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563)																
	พ.ศ. 2562				พ.ศ. 2563												
	ก.ย.	ต.ล.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ล.	พ.ย.	ธ.ค.	
ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	■																
นำเสนอแบบขออนุมัติชื่อเรื่องและขอแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาฯ				■													
เขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์					■												
สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์							■										
ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม/วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล								■									
นำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์แก่สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน														■			

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สภาพปัญหา และการจัดการในเรื่องของการจัดการวิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยใช้การนำเสนอเชิงพรรณนาความ และการนำเสนอบทความวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน และเพื่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง โดยมีผลการวิจัยตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การปลูกยางพารา ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะประกอบอาชีพเสริม และรวมกลุ่มเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ประชาชนที่ประสบปัญหาส่วนใหญ่ กระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน ปัญหาดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข คาดว่าในอนาคตหากราคายาง ตกต่ำ ก็จะส่งผลให้กับ ประชาชนมีรายได้ต่ำลง และได้รับความเดือดร้อน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยางเกิดขึ้นมาในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ รายได้ไม่พอรายจ่าย เพื่อต้องการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านเพื่อต้องการอาชีพเสริมเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ ในขณะที่ทุกวันนี้รายได้ก็ไม่พอที่จะมาเลี้ยงครอบครัว ต้องการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อเป็นการระดมแนวคิดโดยการนำภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในชุมชนนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการลงมือร่วมกันว่าจะผลิตเครื่องแกง ในรูปแบบของการแปรรูปเพื่อจำหน่าย

ด้วยเหตุผลนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงแนวคิดอย่างมีวิสัยทัศน์ เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จึงมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 1 กลุ่ม มี 10 คน ปี 2554 กระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนไป จากที่เคยทำอาหารรับประทานเองในครอบครัวก็เปลี่ยนไปรับประทานนอกบ้านมากขึ้น ที่ทำงานก็ไกลจากบ้าน ใช้ชีวิตในการเดินทาง และการทำงานเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีเวลาให้กับครอบครัว ทุกอย่างเหมือน

เป็นการแข่งขัน แข่งกับงาน แข่งกับเวลา มองว่าในอนาคตข้างหน้าวิถีชีวิตของผู้คนจะออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น ด้วยสภาพการณ์และพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ จึงมีผู้ผลิตเครื่องแกงสำเร็จรูป มองเห็นช่องทางในการทำธุรกิจ และหนึ่งในนั้นคือ กลุ่มผลิตเครื่องแกงบ้านเกาะยาง มองเห็นช่องว่างของผู้บริโภค กับการเร่งรีบ เวลามีน้อย มาใช้เครื่องแกงแบบสำเร็จรูป ไม่ยุ่งยากในการประกอบอาหาร รวดเร็ว ทันใจใช้เวลาไม่กินนาทีที่ปรุงอาหารเสร็จพร้อมเสิร์ฟรับประทานได้เลย เครื่องแกงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเครื่องเทศ และสมุนไพรชนิดต่างๆเช่น พริกสด พริกแห้ง หัวหอม กระเทียม ข่า ตะไคร้ ผิวมะกรูด อาจจะมีส่วนประกอบอื่น ๆ อีก เช่น กะปิ เกลือ น้ำปลา น้ำตาลทราย เป็นต้นแต่ในบางครั้งก็มีความต้องการความเป็นครอบครัว และประสงค์จะประกอบอาหารขึ้นเองเพื่อรับประทานในครอบครัว แลเมล็ดต้นทุน ลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้อีกหลายสตางค์ เป็นความผูกสัมพันธ์ภายในครอบครัวอีกด้วย กลุ่มของแม่บ้าน จำนวน 10 คน นำสมุนไพรที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาทดลองทำเครื่องแกง ซึ่งเป็นเครื่องปรุงอาหาร ที่มีความจำเป็นในการบริโภคประจำวัน ได้ทดลองทำเพื่อรับประทานเอง และมีการแจกจ่ายให้กับสมาชิก เพื่อนบ้าน ปรากฏว่ารสชาติเป็นที่พึงพอใจของสมาชิกและเพื่อนบ้านจึงได้มีการผลิตเพื่อจำหน่ายอย่างต่อเนื่องผลประกอบการเริ่มมีแนวโน้มดีขึ้นทุกๆปีชุมชนเริ่มให้ความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงเพิ่มขึ้น จากการแบ่งผลกำไร และเป็นรายได้เสริม หลังจากการทำงานประจำในแต่ละวัน

กลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านงบประมาณ และการส่งเสริมความรู้ในการพัฒนากิจกรรมของกลุ่ม ทำให้กลุ่มดำเนินการบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ในปี 2555 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากโครงการ พนม งบจาก ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 160,000 บาท

ในปี 2556 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา (โครงการหมู่บ้านต้นแบบ) จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 50,000 บาท

ในปี 2557 สำนักงานเกษตรอำเภอสะบ้าย้อย (โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร) จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 20,000 บาท

ในปี 2557 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสะบ้าย้อย (โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีและเยาวชน) จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ จำนวน 50,000 บาท

ในปี 2558 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสะบ้าย้อย ทำตลาดสินค้า จำนวน 8,000 บาท

ในปี 2558 โครงการ พนม งบจาก ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดซื้อเครื่องบด แก้ว และ โต้ะ จำนวนเงิน 110,000 บาท

ในปี 2558 โครงการ ตำบล 5 ล้าน สร้างอาคารที่ตั้งกลุ่ม จำนวน 500,000 บาท

ในปี 2559 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสะบ้าย้อย จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และ วัสดุคืบ จำนวน 30,000 บาท

ในปี 2559 การศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสะบ้าย้อย ทำตลาดสินค้า จำนวน 10,000 บาท

ในปี 2560 SME ต่อเติมอาคาร จำนวน 50,000 บาท

ในปี 2560 โครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

ในปี 2561 โครงการเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย จัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุคืบ จำนวน 10,000 บาท

จากการดำด้วยมือใช้ครบคืบหันนำมาใช้ดำได้ผลผลิตน้อย เมื่อหน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้การช่วยเหลือในเรื่องของเทคโนโลยี (เครื่องบดเครื่องแกงใช้ในการแปรรูปเครื่องแกง) มีความทันสมัยขึ้น มีความสามารถในการผลิตมากขึ้น ใช้เวลาในการทำงานน้อยลง ในทางการผลิตถือว่าส่วนนี้คือผลกำไรในการบริหารจัดการการผลิตทำให้กลุ่มมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มสมาชิก พร้อมทั้ง วัสดุ อุปกรณ์ และวัสดุคืบ เพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 30 คน

มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ให้ไว้ ณ วันที่ 4 เดือนสิงหาคม 2557 เพื่อเป็นหลักฐานว่าได้รับการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548 สำนักงานเกษตร อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

1. บริบทชุมชน

ภาพที่ 4.1 เขตพื้นที่ ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

บริบทชุมชนเขาแดง

ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสะบ้าย้อย 20 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 33.75 ตารางกิโลเมตร จำนวน 21,118.75 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคูหา

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลบาโหยและประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลบาโหย

ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอนาทวี

ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลเขาแดง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงเชิงเขา ประกอบด้วยที่ราบติดเชิงเขา มีแหล่งน้ำที่สำคัญไหลผ่านหมู่บ้านใน 2 ตำบล คือ คลองลำทับ และคลองหมง (เป็นลำตื้นฉื้น หมายถึง มีความตื้นจนความเจริญยังไม่ถึง) ซึ่งมีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาควนล้าน

ประชากร

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

1. มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น จำนวน 8,384 คน เพศชาย 4,291 คนเพศหญิง 4,093 คน
2. จำนวนครัวเรือน 2,259 ครัวเรือน
3. มีจำนวนประชากรนับถือศาสนาพุทธ 85 % ศาสนาอิสลาม 15 %

การคมนาคม

ทางบกคือ ทางรถยนต์ มีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน โดยมีถนนสายหลักคือถนนสายพรุหาว – บาละ สามารถเดินทางไป จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา สะบ้าย้อย -ถนนสายเขาแดง องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง ระยะทาง 20 กิโลเมตร

ระบบเศรษฐกิจ

เกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมและปศุสัตว์ ทำสวนยางพารา ทำนา สวนปาล์ม เลี้ยงสัตว์ โค สุกร ไก่ แพะ

1.1 ความเป็นมาของชุมชนเขาแดง

ประวัติความเป็นมาของ ตำบลเขาแดง ตำบลเขาแดงมีประวัติความเป็นมาว่า มีภูเขาหินอยู่ลูกหนึ่ง มีหน้าผาเป็นผนังสีแดง หันหน้าไปทางทิศใต้ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งไพล ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระหน้าเสยหรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า ทวดเขาแดง ในปัจจุบันโดยเชื่อกันว่า หน้าผาที่มีผนังสีแดงมากระทบกับดวงอาทิตย์ หน้าผาจะมีสีแดงสะท้อนออกมา เมื่อผู้คนผ่านไปมาจะมองเห็นได้อย่าง

ชัดเจน ซึ่งพระหน้าเสยเป็นทวดศักดิ์สิทธิ์จึงเป็นที่กราบไหว้บนบานของชาวบ้านและประกอบด้วยพื้นที่ในตำบลมิฎฐาและถ้ำอยู่มากมาย จึงได้ตั้งชื่อเป็นตำบลเขาแดง พ.ศ. 2467 ได้ตั้งชื่อตำบลเขาแดง ขึ้นต่อกิ่งอำเภอบาโหยและต่อมา พ.ศ. 2486 เปลี่ยนชื่อจากกิ่งอำเภอบาโหย เป็นกิ่งอำเภอสะบ้าย้อย พ.ศ.2499 เป็นอำเภอสะบ้าย้อย ตำบลเขาแดงตั้งตามลักษณะภูเขาในพื้นที่ ที่มีหน้าผาสีแดง จึงเรียกว่าตำบลเขาแดง ประกอบกับการมีสภาพพื้นที่ เป็นที่ราบระหว่างหุบเขารายถูกรัดบ้านเรือนอยู่อาศัยและจับจองที่ดินทำมาหากินโดยมีอาชีพหลัก ทำสวนยางพารา อาชีพรองทำสวนผลไม้ (ข้อมูลตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย สงขลา)

1.2 ความเป็นมาของชุมชนบ้านเกาะยาง

บ้านเกาะยาง สาเหตุที่เรียกว่าบ้านเกาะยาง เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ ที่เต็มไปด้วยต้นยางขนาดใหญ่ ขนาดเท่า โองน้ำ หรือว่าเท่าบ่อน้ำเป็นส่วนมาก เต็มพื้นที่ เมื่อสมัยก่อนเรียกกันว่าโคกยาง ต้นยางส่วนใหญ่จะเจาะเอาน้ำมัน (น้ำมันยาง) เพื่อเอามาทำเป็นตะเกียงหรือที่เราเรียกว่าได้ เพื่อให้แสงสว่างในเวลากลางคืน เมื่อชาวบ้านเริ่มมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากขึ้นก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาต่อมาจึงเรียกต่อ ๆ กันว่าบ้านเกาะยางจนถึงทุกวันนี้ อาชีพส่วนใหญ่แล้วในตอนนั้นก็คือทำไร่ ทำนา ทำสวน(สวนยาง)และหาของป่าขาย (พืช ผลไม้ ของป่าและสัตว์ป่า โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านนำออกมาขาย) ซึ่งในตอนนั้น ท่านกำนันนุ้ย แก่เล่าว่าสัตว์ป่ามีมากจริงๆ ห่างจากบ้านไปประมาณ 1 กิโลเมตรก็จะมีฝูงช้างป่ามากมาย จำพวกสัตว์ป่าก็หากินเอาใกล้ๆบ้าน มีเขอะแยะทุกชนิด และในช่วงนั้นการซื้อขายหรือทำการค้ากับทางมาเลเซีย รัฐเคด้าในปัจจุบัน (เพราะอาณาเขตติดต่อกัน และมีการทำการค้าร่วมกัน) การเดินทางไปทางป่า โดยใช้ ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นพาหนะในการเดินทางไปทำการค้าในสมัยนั้น

ท่านเป็นอดีต ท่านกำนัน(นุ้ย บ้านเกาะยาง) หรือท่านกำนันนุ้ย เป็นไชย ซึ่งเมื่ออายุ 47 ปี เคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน บ้านเกาะยาง อยู่ 3 ปี และได้เลื่อนเป็นท่านกำนัน ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จนกระเสียนอายุ ซึ่งตอนนี้อายุ 84 ปี ยังมีความจำ และสุขภาพแข็งแรงดี เป็นผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว ข้าพเจ้านายเจริญ คงสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์และจดข้อมูล

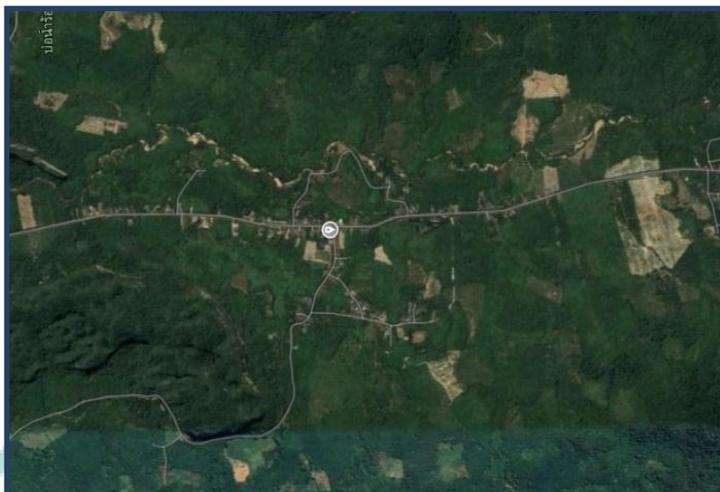
อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่ที่ 6 บ้านถ้ำตลอด ตำบลเขาแดง

ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่ที่ 4 บ้านน้ำเขียว ตำบลเขาแดง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลทุ่งพอ อำเภอสะบ้าย้อย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่ที่ 5 ตำบลเขาแดงและเขตมาเลเซีย

ภาพที่ 4.2 ภาพแผนที่เขตพื้นที่ บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ที่มา : <https://www.google.co.th/map/place>

ประชากร

ประชากรบ้านเกาะยาง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จำนวนราษฎร 611 คน ชาย 314 คน หญิง 297 คน 315 ครัวเรือน (ที่มาสำนักบริหารการทะเบียน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา มีนาคม 2563)

ลักษณะภูมิประเทศ

ชุมชนบ้านเกาะยาง พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นที่ราบสูงเชิงเขา มีภูเขาล้อมรอบ ประกอบด้วยภูเขาหินปูนขนาดใหญ่ กั้นเป็นแนวเขต ระหว่าง หมู่ที่ 6 กับหมู่ที่ 7 มีที่ราบติดเชิงเขา เหมาะสำหรับการเพาะปลูก ยางพาราและทำสวนผลไม้ ทิศตะวันตกเป็นเทือกเขาสูงยาว เป็นเทือกเขาสันกาลาคีรี ติดต่อกับ หมู่ที่ 5 และประเทศมาเลเซีย(รัฐเคด้า) ซึ่งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี และมีหน่วยอนุรักษ์ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชมาอยู่ช่วยในการดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การคมนาคม

ทางบก คือ ทางรถยนต์ ขึ้นรถจากหาดใหญ่ โดยใช้รถตู้ประจำทางปรับอากาศ ดันทางหาดใหญ่ – ปรายทางวัดถ้ำตลอด ระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร เวลาออก ชั่วโมง / 1คัน ใช้เวลา 2 ชั่วโมง บอกคนขับรถ ให้ไปส่งที่ โรงงานผลิตเครื่องแกงบ้านยาง ซึ่งห่างจากคิวรถตู้ถ้ำตลอด 1,500 เมตร ถึงบ้านเกาะยาง ถ้านำรถส่วนตัวไปในการเดินทาง จากอำเภอหาดใหญ่ไปอำเภอนาทวี ผ่านอำเภอนาทวี ไปทางด่านประกอบ ผ่านบ้านสะท้อน ผ่านบ้านเกาะงูน ถึงโรงเรียนบ้านพรุหาว

แล้วเลี้ยวซ้าย ไปทางวัดถ้ำตลอด ถึงวัดถ้ำตลอดแล้ว ต่อไปยังบ้านเกาะยาง หรืออาจจะใช้ (Google Maps) ในการเดินทาง ปลายทาง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง หรือกลุ่มแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ก็จะสามารถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ ถ้าจะมาจากสงขลา ก็เช่นเดียวกันครับ คิวรถตู้ สงขลา - วัด ถ้ำตลอด ระยะทาง 110 กิโลเมตร จากอำเภอสะบ้าย้อย ไปวัดถ้ำตลอดไม่มีรถยนต์รับจ้าง ระยะทาง 20 กิโลเมตร เดินทางปลอดภัยโดยสวัสดิภาพ (เพื่อความปลอดภัยควรวางแผนการเดินทางก่อนทุกครั้ง เพราะอยู่ในเขตพื้นที่สีแดง 3 จังหวัด 4 อำเภอ รวมทั้ง อำเภอสะบ้าย้อยด้วยครับ)เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง

การศึกษาสมัยก่อน

การศึกษาในสมัยก่อน เป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากมากในเรื่องของการเรียน เพราะโรงเรียนไม่มี ถ้ามีความต้องการที่จะเรียนหนังสือจะต้องไปเรียนที่วัดชาวบ้าน และชุมชนต่างๆ จะจัดตั้งกลุ่มขนาดใหญ่เพื่อรวมตัวบุตรหลานที่อยู่ภายในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง หรือต่างหมู่บ้าน ห่างไกลมารวมตัวกัน สำหรับผู้ที่มีความต้องการที่จะเรียนหนังสือจริงๆ มารวมกันอยู่ที่วัด โดยใช้วัดเป็นจุดศูนย์กลาง ก็จะมี พระเป็นผู้ให้ความรู้ ร่วมกับ ผู้เฒ่าผู้แก่ภายในชุมชนเป็นผู้สอน โดยทั่วไปแล้วเด็กที่อายุยังน้อย 4-6 ปี ผู้เฒ่า ผู้แก่ที่มีความรู้ที่พอจะสอนได้ ก็จะเริ่มทำการสอนไปก่อนเพื่อเป็นขั้นพื้นฐาน พอจะรู้เรื่องบ้าง แบบงูๆปลาๆ ไปก่อน (เป็นคำเปรียบเปรย ของคนสมัยก่อน พอจะรู้และอ่านออก เขียนได้บ้าง) หากต้องการศึกษาต่อ ก็ไปเรียนกันที่วัดถ้ำตลอด หนังสือที่เรียนชาวบ้านเรียกว่า” หนังสือขอม” ซึ่งเป็น ภาษาบาลี ศึกษาทางพระพุทธศาสนาในเรื่องหลักธรรม คำสั่งสอนต่างๆ ต่อมามีการจัดตั้ง โรงเรียนวัดถ้ำตลอด มี 4 ชั้นเรียน โดยมีครูเอนเป็นครูผู้สอนคนแรก และได้มีการยกเลิกหนังสือขอม ให้ศึกษาหนังสือเป็นภาษาไทย มาจนถึงปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ คุณลุงจิต ขวัญพุด ผู้ทรงคุณวุฒิชุมชนบ้านเกาะยาง นางละมัย คงสวัสดิ์ ผู้สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาแดง บ้านน้ำเขียว ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ศาสนา

การนับถือศาสนา ชุมชนบ้านเกาะยาง นับถือศาสนา พุทธ 100 %

ประเพณี วัฒนธรรม

ภาพที่ 4.3 ที่มา ชุตินา สุขศรีเพ็ง ผู้ถ่ายภาพพิธีมโนราห์

ชุมชนบ้านเกาะยางมีพิธีมโนราห์ ซึ่งมีมโนราห์แล้วจัดทำพิธีรับเทวดาทุก ๆ ปี ถือเป็นกิจกรรมรื่นเริงในชุมชนอย่างหนึ่ง ชาวบ้านทุกเพศทุกวัย ทุกวันสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ต่อมาเมื่อมโนราห์แล้วเสียชีวิต ก็มีมโนราห์ฟ่วงรับช่วงต่อ จัดทำพิธีทุกเดือน 6 ของปี ปัจจุบันมโนราห์แบบได้สืบทอดพิธีรับเทวดาปัจจุบันนี้ได้มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมให้กับชุมชนคนรุ่นใหม่ที่มีความรักในการเล่นมโนราห์ผู้ที่มีความรักความชอบ ได้มีโอกาสที่จะมาศึกษาความรู้ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ จะต้องมาติดต่อด้วยตนเองครับ

พิธีการบวชนาค ชาวบ้านในชุมชนจะช่วยกันโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อจัดหาท่อนไม้และไม้ในขนาดต่างที่จะใช้ผูกเป็นโครงสร้างของโรงเลียง บางชุดก็จะไปหาใบสิเหร่ง เพื่อมาทำเป็นหลังคากันแดด กันฝน จากในป่าเพื่อไปทำครัว หรือโรงเลียง ชาวบ้านเรียกกันว่า การทำทัพ ซึ่งจะต้องจัดหา วัสดุอุปกรณ์ไปจัดทำในบริเวณวัดเพื่อให้ง่ายต่อการประกอบพิธีการบวชนาค และการหุงหาอาหารให้กับผู้ที่มาร่วมงาน

ประเพณีและงานประจำปี

1. ประเพณีวันสงกรานต์ในเดือนเมษายนของทุกปี บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดงมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ภายในหมู่บ้าน หรือชุมชน ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 70- 100 ปี ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย หรือมากกว่านั้น เพื่อเป็นการอาบน้ำแด่ผู้มีพระคุณ พร้อมทั้งขอโทษ ขอบมาในสิ่งที่ได้ลงไป ล่วงเกินไป จะตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจก็ตาม เพื่อให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ยกโทษให้ มีการจัดที่นั่งให้กับผู้สูงอายุทั้งหลายมานั่ง มีขันน้ำต่าง ๆ นำมาเตรียมไว้ เพื่อให้ลูก ให้หลานมารดน้ำกัน หลังกจากนั้นก็ให้ผู้สูงอายุกล่าวคำอวยพรให้กับลูกหลาน มีการรดน้ำ อาบน้ำกันอย่างสนุกสนานภายในชุมชน

2. ประเพณีวันสารทเดือนสิบ เป็นงานบุญประเพณีของคนภาคใต้ ของประเทศไทย โดยเฉพาะ ชาวบ้านเกาะยาง เชื่อว่า เป็นการอุทิศส่วนกุศล ให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพชนและญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งได้รับการปล่อยตัวมาจากนรก ที่ตนต้องจองจำอยู่ เนื่องจากผลกรรมที่ตนได้เคยทำไว้ตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยจะเริ่มปล่อยตัวจากนรกในทุกวันแรม 1 ค่ำเดือน 10 เพื่อมายังโลกมนุษย์ โดยมีจุดประสงค์ในการมาขอส่วนบุญจากลูกหลานญาติพี่น้อง ที่ได้เตรียมการอุทิศไว้ให้เป็นการแสดงความกตัญญูทดแทนต่อผู้ล่วงลับ หลังจากนั้นก็จะกลับไปยังนรก ในวันแรม 15 ค่ำเดือน 10 เชื่อว่าบรรพบุรุษ อันได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย และ ญาติพี่น้อง ที่ล่วงลับไปแล้ว หากทำความดีไว้ เมื่อครั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ จะได้ไปเกิดในสรวงสวรรค์ แต่หากทำความชั่ว จะตกนรก กลายเป็นเปรตต้องทนทุกข์ทรมานในอเวจี ต้องอาศัยผลบุญ ที่ลูกหลานอุทิศส่วนกุศลให้ในแต่ละปี มายังชีพ ดังนั้น ในวันแรม 1 ค่ำเดือนสิบ คนบาปทั้งหลาย ที่เรียกว่า เปรต จึงถูกปล่อยตัว กลับมายังโลกมนุษย์ เพื่อมาขอส่วนบุญ จากลูกหลาน ญาติพี่น้อง และจะกลับไปนรกดังเดิม ก่อนพระอาทิตย์ขึ้นในวันแรม 15 ค่ำเดือนสิบ โอกาสนี้เองลูกหลาน และผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงนำอาหาร ไปทำบุญที่วัด เพื่ออุทิศส่วนกุศล ให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว เป็นการแสดงความกตัญญูทดแทน

แรงงาน

แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว เช่น พม่า ลาว มอญ เขมร

2. รูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ

รูปแบบความสัมพันธ์ ชุมชนบ้านเกาะยางในอดีต เริ่มก่อตั้งบ้านเรือนโดยการศึกษา ลักษณะภูมิประเทศมาก่อนที่จะมีการก่อสร้างบ้านเรือน ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ ได้รับการสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ หลักการตั้งบ้าน ตั้งเรือน จะต้องไม่ไกลจากแหล่งน้ำ เพราะน้ำเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นแหล่งอาหาร แหล่งน้ำที่ใช้ อุปโภค บริโภค และไม่ไกลจากป่า ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหาร จึงทำให้การสร้างบ้านต้องพึ่งพิงกับธรรมชาติ ทั้งอาหารและที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ตลอดไปถึงยารักษาโรคสิ่งเหล่านี้ มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่มนุษย์มีความต้องการมากที่สุด และมีความสำคัญ ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์ยังต้องการแสงสว่างจากดวงอาทิตย์เพื่อช่วยในการมองเห็น ดวงอาทิตย์ให้ความร้อน ให้ความอบอุ่นต่อร่างกายมนุษย์ มีอากาศหายใจมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้เพื่อความอยู่รอด ทรัพยากรธรรมชาติ มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดิน น้ำ ป่า แร่ธาตุต่าง ๆ ที่มนุษย์ยังมีความต้องการและยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการมีชีวิตอยู่ ของมนุษย์ ดิน คนเราใช้ประโยชน์จากดินหลายประการ เช่น เราใช้ดินเป็นที่ปลูกสร้างบ้าน ใช้ดินในการเพาะปลูกต้นไม้

ดอกไม้ เพื่อให้ร่มเงา ให้ความสวยงาม ในบริเวณบ้าน น้ำ เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิต คน สัตว์ และพืช ต้องอาศัยน้ำในการดำรงชีวิตนอกจากนี้ คนเรายังต้องใช้น้ำในการอาบน้ำและชำระล้างสิ่งสกปรก ใช้ในการทำอาหาร และใช้ในกิจกรรม อื่น ๆ อีกมากมาย สัตว์ต่าง ๆ ตามธรรมชาติ มีประโยชน์ต่อคนและพืช เช่น ผึ้ง ผีเสื้อ แมลงบางชนิด ช่วยผสมเกสรให้ดอกไม้ในบริเวณบ้าน ได้เดือนช่วงทำให้ดินร่วนซุย และสัตว์บางชนิดเป็นอาหารของคน ขณะเดียวกัน สัตว์ก็ต้องพึ่งพาอาศัยพืช เช่น สัตว์บางชนิดกินพืชเป็นอาหาร สัตว์บางชนิดอาศัยอยู่ตามต้นไม้ พืชหรือต้นไม้ มีประโยชน์ต่อคนและสัตว์ เพราะคนและสัตว์ต้องพึ่งพาอาศัยพืช เช่น คนและสัตว์ต้องกินพืช เป็นอาหาร สัตว์บางชนิดอาศัยอยู่ตามต้นไม้ นอกจากนี้พืชยังมีประโยชน์ต่อคนอีกมากมาย เช่น ใช้ทำยารักษาโรค ใช้ทำเสื้อผ้า และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ อีกมากมาย (ข้อมูลอ้างอิงสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน - สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ได้นำทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนา ปลูกพืช ผลไม้ และปลูกพืชสมุนไพร เพื่อป้องกันบุกรุกป่าให้น้อยลง เพื่อเป็นการเสริมสร้างอาชีพให้กับชุมชน เพื่อเป็นการลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ ในน้อยลง นำพื้นที่ว่างเปล่า หรือพื้นที่ว่าง นำมาปลูกพืชเพื่อสร้างรายได้ โดยการปลูกพืชสมุนไพร เช่น พริก ชีฟ้า พริกแดง พริกสด พริกแห้ง พริกไทยดำ จิง ข่า ขมิ้น ตะไคร้ กระชาย มะกรูด ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่ชุมชนมีอยู่แล้ว นำมาขยายเพิ่ม เพื่อเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงาน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชน ส่วนใหญ่จะใช้ของที่ชุมชนมีอยู่ มาทำการขยายสายพันธุ์ เพื่อให้สายพันธุ์เหล่านี้ไม่สูญหายไป ข่า ในชุมชนลำต้นจะมีขนาดเล็ก หัวมีขนาดเล็กกลิ่นหอม (ชุมชน เรียกว่า ข่าเล็ก หรือข่าลิง) ตามที่วางขายตามท้องตลาดหัวจะโตลำต้นใหญ่ หัวใหญ่มีกลิ่นหอมที่น้อยกว่าข่าขนาดเล็ก ชุมชนจึงมีการสนับสนุนให้ใช้พันธุ์พื้นเมืองในการผลิตเครื่องแกง พริกไทยดำ ก็ เช่นกัน เป็นพันธุ์พื้นเมืองจะมีเม็ดขนาดเล็ก แต่มีความเผ็ดร้อนและรศหอมที่เข้มกว่า ตะไคร้ พันธุ์พื้นเมืองลำต้นจะไม่ใหญ่มากลำต้นจะมีความอวบขาวเหมือนกันแต่ลำต้นจะเล็กกว่า แต่มีกลิ่นที่ดีกว่า ขั้นตอนในการปลูก การเตรียมดินการใส่ปุ๋ย ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้สารฆ่าแมลง ใช้ทรัพยากรที่มีนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ใส่ ชีค้ำควา ชีวัว ชีไก่ ชีเถ้าเกลบในการปลูก เพราะสิ่งเหล่านี้ชุมชนมีมาก โดยเฉพาะชีค้ำควา ในชุมชนบ้านเกาะยางมีถ้ำจำนวนมากและเป็นที่อยู่อาศัยของค้ำควา เพราะฉะนั้นมูลค้ำความีมาก กลุ่มเครื่องแกงจึงมองเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ จึงมีการสนับสนุนให้ชุมชนปลูกพืชสมุนไพรส่งให้กับโรงงานแปรรูปเครื่องแกง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลัก ในการเพาะปลูก มีการกำหนดวันเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เหมาะสม ข่าใช้เวลาปลูกประมาณ 1 - 2 ปี ตะไคร้ ใช้เวลาปลูก 7 - 12 เดือนเพื่อเป็นการสร้างเงิน สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน ลดภาระหนี้สินให้

ลดลง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและหมดหนี้สินในอนาคต จากการส่งเสริมอาชีพดังกล่าว ทำให้ชุมชนเกิดรายได้ที่มั่นคง คนในชุมชนก็จะลด เลิกบุกรุก ตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ป่าเกิดความอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้ชุมชนมีความรักในทรัพยากรธรรมชาติ และมีความต้องการที่พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ จึง มีกิจกรรมการปลูกป่าและดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน กำหนดให้มีกิจกรรมของกลุ่ม ร่วมแรง ร่วมใจ พัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมบูรณ์ให้มากที่สุด ทางกลุ่มได้มีการช่วยเหลือชุมชนในเรื่องของการปลูกป่าและการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนและมีการทำฝายชะลอน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร และช่วยให้ป่าเกิดความชุ่มชื้น ทำให้สัตว์น้ำมีที่อยู่อาศัยและเกิดการขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำและทำให้เกิดการชะล้างหน้าดินลดลง ให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐในการพัฒนาชุมชน ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการปลูกป่า รักษาสิ่งแวดล้อม มีการสนับสนุนสร้างฝายน้ำเพื่อให้เกิดความชุ่มชื้นให้กับพื้นป่า ให้สัตว์น้ำทุกชนิดได้ขยายพันธุ์ เพื่อลดการชะล้างของหน้าดิน พังพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อมีการตัดไม้ก็จะต้องมีการปลูกทดแทน ควรมีหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบในตรงนี้ และจะต้องสร้างชุมชนจะต้องมีจิตใต้สำนึกในการรักษาของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

3. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

ความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ประชากรบ้านเกาะยางส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ทำให้เกษตรกรมีเวลาว่างหลังจากการประกอบอาชีพหลัก ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ.2554 จึงมีการรวมตัวกันเพื่อแสดงแนวคิดในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เริ่มจากแม่บ้าน 10 คน นำพืชสมุนไพรที่มีในหมู่บ้านมาทดลองทำเครื่องแกงสำหรับปรุงอาหารในชีวิตประจำวัน นำมาแปรรูปเป็นเครื่องแกงลองทำทานกันในกลุ่ม สมาชิก บางส่วนก็ให้สมาชิกนำกลับไปปรุงอาหารทานที่บ้าน และแจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้าน ปรากฏว่ารสชาติเป็นที่พึงพอใจของสมาชิกและเพื่อนบ้าน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตเพื่อการจำหน่ายจนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ.2555 สมาชิกได้เพิ่มขึ้นเป็น 30 คน ปัจจุบันนี้ราคายางพาราไม่มีแนวโน้มว่าจะดีขึ้น มีแต่จะลดลง จึงมีนโยบายปลูกพืชอย่างอื่นเข้ามาทดแทนยางพารามากขึ้น กลุ่มเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ก็ยังคงจะมีแนวคิดอยู่เหมือนกันว่า หากวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง สามารถขยายกิจการ มีรายได้ที่ดีขึ้นก็ไม่แน่ว่าจะยึดเป็นอาชีพหลักก็ได้ในอนาคตภายภาคหน้า ถ้าหากราคายางพารา เริ่มตกต่ำมากยิ่งขึ้นอีก ได้มีการวางแผนในเรื่องของการบริหารจัดการ มีการตั้งกลุ่มที่เป็นทางการมากขึ้น มีทั้งการกำหนดกฎระเบียบ การรวมหุ้น การปันผล และสวัสดิการ ค่าตอบแทนต่าง ๆ ทั้งนี้กลุ่ม ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านงบประมาณ และการส่งเสริมความรู้ ความสามารถในการพัฒนากิจกรรมของกลุ่ม ทำให้กลุ่ม

ดำเนินการ ในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดีขึ้น กลุ่มได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น จากการช่วยเหลือและการสนับสนุนดังกล่าว

ในปี 2555 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากโครงการ พนม งบจาก ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 160,000 บาท

ในปี 2556 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา (โครงการหมู่บ้านต้นแบบ) จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 50,000 บาท

ในปี 2557 สำนักงานเกษตรอำเภอสะบ้าย้อย (โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร) จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 20,000 บาท

ในปี 2557 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสะบ้าย้อย (โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีและเยาวชน) จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ จำนวน 50,000 บาท

ในปี 2558 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสะบ้าย้อย ทำตลาดสินค้า จำนวน 8,000 บาท

ในปี 2558 โครงการ พนม งบจาก ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดซื้อเครื่องบด แก้ว และ โต้ะ จำนวนเงิน 110,000 บาท

ในปี 2558 โครงการ ตำบล 5 ล้าน สร้างอาคารที่ตั้งกลุ่ม จำนวน 500,000 บาท

ในปี 2559 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสะบ้าย้อย จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และ วัสดุคิบ จำนวน 30,000 บาท

ในปี 2559 การศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสะบ้าย้อย ทำตลาดสินค้า จำนวน 10,000 บาท

ในปี 2560 SME ต่อเติมอาคาร จำนวน 50,000 บาท

ในปี 2560 โครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

ในปี 2561 สำนักงานเกษตรอำเภอสะบ้าย้อยโครงการเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย จัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุคิบ จำนวน 10,000 บาท

ทางกลุ่มจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงที่หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนในเรื่องของ วัสดุคิบ อุปกรณ์ เครื่องใช้ และสิ่งที่มีความจำเป็นต่าง ๆ ที่ให้ความไว้วางใจได้ให้ความรู้ ความช่วยเหลือ ให้การสนับสนุน จนทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน แปรรูปเครื่องแกง ประสบผลสำเร็จในเรื่องของการบริหารจัดการ เรื่องของวัสดุคิบ ในเรื่องของการผลิต และการตลาด จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ในหมู่บ้าน ตำบล และท้องถิ่นต่างๆ เป็นเพราะมีหลายหน่วยงานเข้ามาให้ความช่วยเหลือ และสามารถยืนหยัดอยู่ได้มาจนถึงทุกวันนี้ จากการดำด้วยมือ ใช้ครกบดหินนำมาใช้ตำได้ผลผลิตที่น้อยนิด เมื่อทางภาครัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือ และเกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น ทางกลุ่ม

แปรรูปเครื่องแกงจึงขอขอบคุณ หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาให้การช่วยเหลือในเรื่องของเทคโนโลยี (อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแปรรูปเครื่องแกง)มีความทันสมัยขึ้น มีความสามารถในการผลิตมากขึ้น ใช้เวลาในการทำงานที่น้อยลง ในทางการผลิตถือว่าส่วนนี้คือการให้โอกาส ในการบริหารจัดการ ผลผลิต ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ยอดในการผลิตมากขึ้นตามมา จึงมีการเปลี่ยนแปลงใน หลายๆด้าน หลายๆปัจจัย ไม่ว่าจะเป็น ในเรื่องของวัตถุดิบที่จะต้องใช้มากขึ้น มีการสนับสนุนให้ ชุมชนปลูกเพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน เกิดสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทำให้ กลุ่มมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มสมาชิกเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการทำงานในหน้าที่ต่างตาม ความจำเป็น อีก 20 คน และเป็นการสร้างงานให้กับชุมชนมีงานทำ พร้อมทั้ง วัสดุ อุปกรณ์ และ วัตถุดิบ เพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 30 คน ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง จึงขอขอบคุณทุกๆหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และได้ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด และ ประสบผลสำเร็จ ทำให้กลุ่มดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทางกลุ่มจึง ขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ให้เกิดการพัฒนาและสามารถพึ่งพาตนเองได้
 2. เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่ายของครัวเรือน
 3. เพื่อส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดปัญหาการว่างงานในชุมชน
- ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่

1. เครื่องแกงส้ม
2. เครื่องแกงเผ็ด
3. เครื่องแกงกะทิ
4. เครื่องแกงคั่ว

ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ภาพที่ 4.4 ผลิตภัณฑ์ เครื่องแกง

เดิมการรวมกลุ่มของชุมชนใช้ชื่อกลุ่ม“กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะยาง” มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2557 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

ที่ตั้งศาลาอเนกประสงค์บ้านเกาะยาง หมู่ที่ 7 บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

2. เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการและ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน มีสาระสำคัญดังนี้

4. การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

การจัดการ เป็นรูปแบบขององค์กรจัดตั้งขึ้นในลักษณะกลุ่ม โดยใช้กลุ่มแม่บ้านในชุมชนร่วมกันจัดตั้ง และจดทะเบียนเป็น “วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง” ประเภทขององค์กร เป็น กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง เป็นองค์กรที่เกิดจากกลุ่มแม่บ้านจำนวน 30 คน เป็นวิสาหกิจชุมชน จัดเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ไม่มีรูปแบบ ไม่ได้เป็นนิติบุคคล ตามกฎหมายแพ่งและพานิช การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบและไม่มีเอกภาพ ส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินงาน เพราะวิสาหกิจชุมชนบาง แห่งไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชน และบางครั้งมีการสนับสนุนจากภาครัฐแต่ไม่ตรงความต้องการที่แท้จริง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548 จึงได้ถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการและผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2548 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน ก็คือการประกอบการขนาดย่อมและขนาดจิ๋วของชุมชนเพื่อการจัดการ “ทุน” ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเองการบริหารจัดการการควบคุม ความสำเร็จในการแข่งขันการวางแผนกำหนดเป้าหมายขององค์กร สร้างกลยุทธ์ เพื่อแนวทางในการดำเนินการไปสู่เป้าหมาย และกระจายจากกลยุทธ์ไปสู่แผนระดับปฏิบัติการเพื่อแนวทางในการดำเนินไปสู่เป้าหมาย ความสำเร็จ ในการประกอบการเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเอง

4.1 การบริหารองค์กร

คือการจัดรวบรวมบุคลากรมากกว่า 2 คนขึ้นไปอย่างมีระบบมีระเบียบด้วยความตั้งใจที่จะทำงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ที่สามารถทำให้สมาชิกมีความเข้าใจเป้าหมายที่เด่นชัดขึ้นในเรื่อง “การผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ” และ “ความพึงพอใจของลูกค้า” ที่ทำให้สมาชิกทำงานอยู่กับองค์กรอย่างซื่อสัตย์และจงรักภักดีองค์กรประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1. มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (Distinct purpose) 2. บุคลากร (People) มีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมา

รวมตัวกัน 3. มีการจัดโครงสร้าง (Deliberate structure) ที่ชัดเจนคุณลักษณะขององค์การบุคลากร วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนโครงสร้างที่ชัดเจนการจัดองค์การ : องค์การต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้ตามการจัดโครงสร้างได้ดังนี้กฎ ข้อกำหนด ระเบียบแบบแผน มุ่งให้ผลผลิตมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อจะได้ผลผลิตสูง และรวดเร็ว ทุกอย่างจะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ มีรูปแบบเพื่อความสะดวกในการบริหาร และปกครอง ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผู้บริหารหรือผู้จัดการมีหน้าที่การจัดการเป็นงานของผู้จัดการในการวางแผน การจัดองค์การการชักนำ และการควบคุม1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดเป้าหมายการกำหนดกลยุทธ์และจัดทำแผนงานเพื่อที่จะประสานกิจกรรมต่างๆในองค์การ เพื่อให้ประสบความสำเร็จและลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น2. การจัดองค์การ (Organisation) เป็นการกำหนดภารกิจของงานใครเป็นผู้ปฏิบัติภารกิจนั้นๆ และภารกิจนั้นจะจัดเป็นกลุ่มไว้ได้อย่างไร ใครต้องรายงานใคร และใครเป็นผู้ตัดสินใจ 3.การชักนำ (Leading) เป็นการนำและจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา การกำหนดทิศทาง การเลือกช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด และจัดความขัดแย้ง หรือกระตุ้นให้พนักงานใช้ความสามารถอย่างเต็มความสามารถในการทำงาน4.การควบคุม (Controlling) เป็นการกำกับดูแลกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมนั้นสัมฤทธิ์ผลตามแผนที่ได้วางไว้ รวมทั้งการแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง5. กระบวนการจัดการ Management Process เป็นการตัดสินใจและการปฏิบัติอันต่อเนื่องซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของผู้จัดการในการวางแผน การจัดองค์การ การชักนำ และการควบคุมหน้าที่การจัดการบทบาททางการบริหาร (Management Roles) คือกลุ่มของพฤติกรรมทางการบริหารที่ได้จัดหมวดหมู่ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรกระทำ จะต้องมีข้อกำหนดกฎระเบียบ ข้อตกลง ใ่ว้อยชัดเจน

ด้านการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อตกลง ข้อบังคับการอยู่ร่วมกัน

1. วัตถุประสงค์ของการมีกฎระเบียบข้อบังคับ
2. ใช้ควบคุมเงินทุนมิให้สูญหาย
3. เป็นข้อบังคับเพื่อให้ปฏิบัติถูกต้องตรงกัน
4. เพื่อใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่ม

คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม

1. เกษตรกรในหมู่บ้านสามารถสมัครได้ทุกเพศทุกวัย
2. เป็นผู้พร้อมปฏิบัติตามระเบียบกลุ่ม
3. ปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทของตนอย่างเคร่งครัด
4. คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิกในกลุ่ม

5. เป็นผู้นำ และมีความตั้งใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต

ข้อตกลงการทำกิจกรรมของกลุ่ม

1. การแปรรูปเครื่องแกง และกิจกรรมอื่นๆ

2. คณะกรรมการเป็นผู้นำในการแจ้งให้สมาชิกทราบ กำหนดวัน และเวลาในการทำ

กิจกรรมร่วมกัน

3. คณะกรรมการและสมาชิกต้องร่วมกันผลิต และจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4. คณะกรรมการต้องจัดทำหลักฐานการจดบันทึกต่างๆ เช่น สมุดบันทึกกิจกรรมกลุ่ม

5. สมุดบันทึกการเงิน สมุดบันทึกรายรับ-จ่าย และบันทึกการประชุม/ปันผล ของกลุ่ม และ

แจ้งให้สมาชิกทราบทุกครั้ง

ข้อตกลงการร่วมหุ้น

1. กิจกรรมแปรรูปเครื่องแกง เริ่มเมื่อ ปี 2554 โดยสมาชิกต้องลงหุ้นกับกลุ่ม อย่างน้อย 1

หุ้น ๆ ละ 100 บาท สมาชิกจะถือที่หุ้นก็ได้ เพื่อเป็นทุนสำรองให้กับกลุ่ม

2. กลุ่ม และสมาชิกต้องเพิ่มหุ้น 100 บาท ทุกครั้งที่มีการปันผล (ปันผลทุกๆ 4 เดือน)

ข้อตกลงด้านการปฏิบัติงาน

3. มีการลงบันทึกการปฏิบัติงานของสมาชิกทุกครั้ง เพื่อความโปร่งใส เป็นธรรม และ

สามารถตรวจสอบได้ โดยค่าแรงจะคิดเป็นชั่วโมง

ข้อตกลงด้านสวัสดิการ

ค่าเบี้ยเลี้ยง

1. ผู้ที่เป็นตัวแทนกลุ่มที่เข้าร่วมประชุมกับองค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่อำเภอ สะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เหมายจ่ายค่าเดินทาง คนละ 100 บาท/วัน

2. ผู้ที่เป็นตัวแทนกลุ่มที่เข้าร่วมประชุมกับองค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ นอกพื้นที่อำเภอ สะบ้าย้อยจังหวัดสงขลา(ต่างอำเภอ/ต่างจังหวัด) จะได้รับ ค่าตอบแทน คนละ 300 บาท/วัน (ค่าเดินทางตามระยะทาง)

กรณีเจ็บป่วย

3. หากสมาชิก คู่สมรสของสมาชิก หรือบุตรของสมาชิกเจ็บป่วยนอน โรงพยาบาล จะมี ค่านอนโรงพยาบาล คืนละ 200 บาท ไม่เกิน 5 คืน/รอบ การผลิต 4 เดือน

กรณีเสียชีวิต

1. หากสมาชิก คู่สมรสของสมาชิก บุตรของสมาชิก (ยังไม่มีครอบครัว) บิดามารดาของ สมาชิกหรือของคู่สมรสของสมาชิก เสียชีวิต กลุ่มจะสนับสนุน เครื่องแกง 10 กิโลกรัม

ข้อตกลงการปันผลสมาชิก

1. ปันผลทุก ๆ 4 เดือน (เดือนมีนาคม, กรกฎาคม และพฤศจิกายน ของทุกปี)
2. ปันผลกำไร หักจากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมทั้งทุนสำรอง (ประชุมตกลงกันในกลุ่ม)
3. ทุนสำรอง (ประชุมตกลงกันในกลุ่ม)

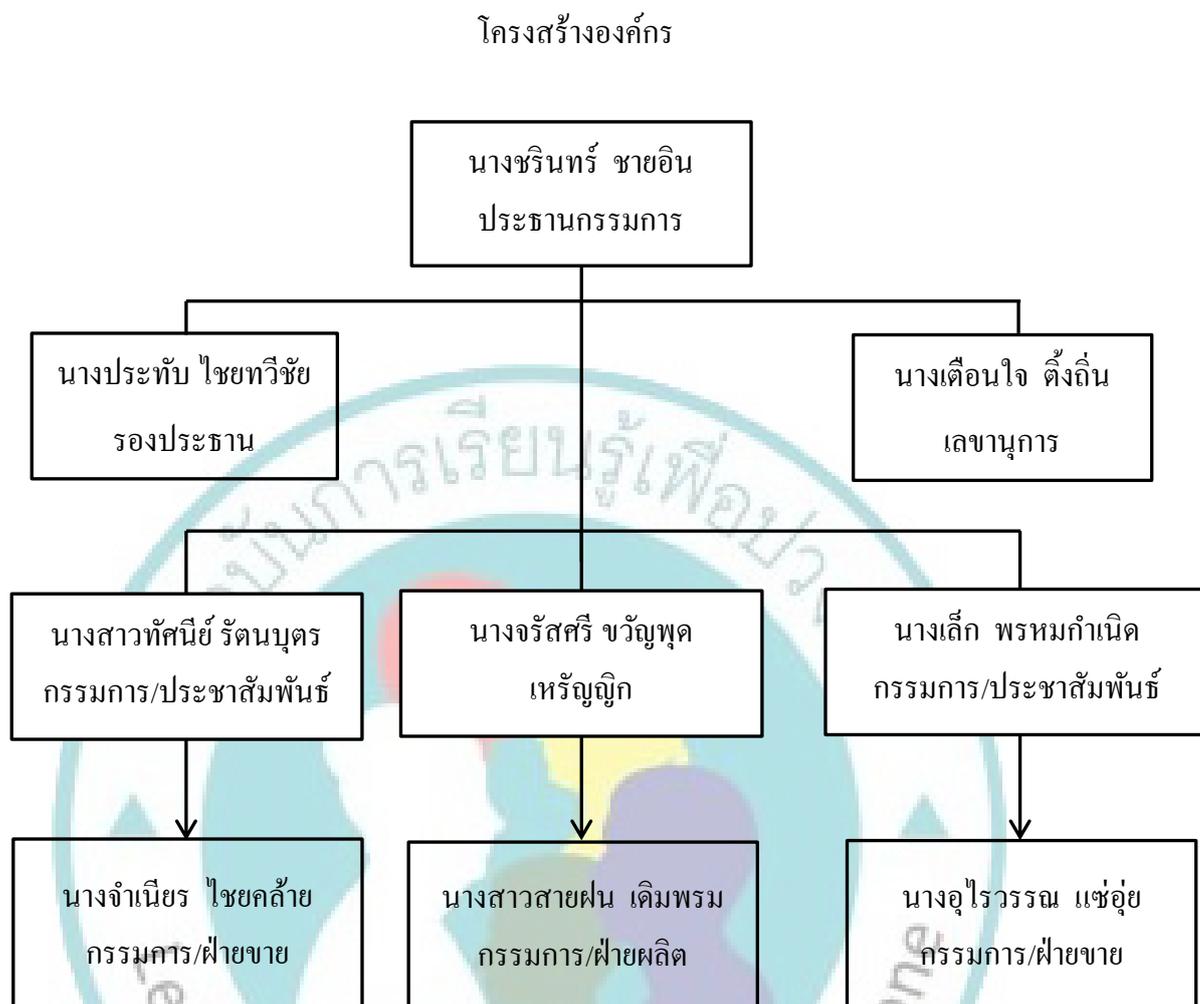
ด้านการบริหารธุรกิจ

1. ผลิตสินค้าตรงตามความต้องการของลูกค้า
2. สินค้ามีคุณภาพ โดยมีการตรวจสอบคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ
3. มีหลักคิดในการกำหนดราคาอย่างมีเหตุมีผลในราคาที่จับต้องได้
4. มีการกำหนดปริมาณการผลิตสินค้าที่เหมาะสมมีความสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม

และสิ่งแวดล้อม

5. มีเป้าหมายตลาดชัดเจน และสามารถกระจายสินค้าสู่ตลาดที่กำหนดไว้ได้ซึ่งมีการจำหน่ายทั้งตลาดในชุมชน ในอำเภอ ในจังหวัดและต่างจังหวัด โดยจำหน่ายทั้งขายปลีกและขายส่ง ซึ่งจะมีพ่อค้าคนกลางรับไปจำหน่ายรายละเอียดดังนี้

- 5.1 ร้านค้าในอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
- 5.2 ร้านค้าในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
- 5.3 ร้านค้าในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- 5.4 ร้านค้าในจังหวัดสตูล
- 5.5 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ และช่องทางการจำหน่าย
- 5.6 ร่วมออกร้านจำหน่ายในงานต่าง ๆ ทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อ

ภาพที่ 4.5 โครงสร้างองค์กร

กรรมการ/ที่ปรึกษา

ผู้นำชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิชุมชนบ้านเกาะยาง

1. นายวุฒิพงษ์ สุขศรี กำนันตำบลเขาแดง
2. นายพนม ดิ่งถิ้น ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 บ้านเกาะยาง
3. นายศิริโชค ทองบุญเอียด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง
4. นายชิต ขวัญพุด ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 4.1 ทะเบียนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงเพื่อการพึ่งตนเองบ้านเกาะยาง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดงอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ตำแหน่ง
1	นางชรินทร์ ชัยอิน	20/1 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	ประธานกรรมการ
2	นางประทับ ไชยทวีไชย	15/2 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	รองประธาน
3	นางเดือนใจ ตั้งถิ่น	41 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	เลขานุการ
4	นางจรัสศรี ขวัญพุด	42/4 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	เหรัญญิก
5	นางสาวทัศนีย์ รัตนบุตร	22/4 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	กรรมการ/ประชาสัมพันธ์
6	นางเล็ก พรหมกำเนิด	24/3 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	กรรมการ/ประชาสัมพันธ์
7	นางจำเนียร ไชยคล้าย	44 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	กรรมการ/ฝ่ายขาย
8	นางอุไรวรรณ แซ่อ้อย	28/1 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	กรรมการ/ฝ่ายขาย
9	นางสาวสายฝน เดิมพรหม	16/1 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	กรรมการ/ฝ่ายผลิต
10	นางจำเนียร สิทธิไชย	2 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
11	นางวิไลลักษณ์ เป็นไชย	24/5 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
12	นางหนูพันธ์ ศรีพรม	16/7 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
13	นางแลก สุขดั่งแก้ว	30/6 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
14	นางหนู แก้วเป็นติ	4/2 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
15	นางรัชณี ชูทอง	19 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
16	นางอุไร พรหมอินทร์	4/26 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
17	นางสาวกานดาศรีพรม	16/7 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
18	นางจิราพร แซ่อ้อย	28 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
19	นางพิกุล สมะแอ	34/3 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
20	นางปิ่น ไชยคล้าย	35/1 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
21	นางจับ ศรีทวิวัฒน์	35/3 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
22	นางปิ่น นุปะกา	35 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
23	นางสาวเย็นฤดี ผางน้ำคำ	11/3 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
24	นางสาวจิวรรณ ขวัญคงบุญ	55 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ตำแหน่ง
25	นางสาวโสภิตา ใจโต	41 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
26	นางสาวพรทิพย์ ชายอินทร์	29/2 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
27	นางสาวกฤษณา ประเทียหนอง	17/1 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
28	นางเสาวรส พรหมพันธ์	44/2 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
29	นางวนิดา ชูทองคำ	11/6 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก
30	นางสาวชนันธร ไชยคล้าย	35/1 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง	สมาชิก

มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ประธานมีหน้าที่ดังนี้

1. เป็นประธานในการประชุม
2. เป็นผู้นำในการกำหนดเรื่อง หรือวาระการประชุม
3. เป็นผู้นำในการวางแผนแนวทางและการบริหารของกลุ่ม
4. เป็นผู้นำในการพัฒนา นำเสนอโครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ

5. ปฏิบัติตามมติที่ประชุม

รองประธาน มีหน้าที่ดังนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่แทนประธาน กรณีประธานไม่อยู่
2. ร่วมปฏิบัติงานกับประธานอย่างใกล้ชิด
3. ปฏิบัติงานอื่นใดที่ประธานและที่ประชุมมอบหมาย

เลขานุการ และผู้ช่วย มีหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำเอกสารและรายงานการประชุม
2. จัดทำทะเบียน และสถานะของสมาชิกทุกคน
3. ปฏิบัติงานอื่นใดที่ประธาน และที่ประชุมมอบหมาย

เหรัญญิก และผู้ช่วย มีหน้าที่ดังนี้

1. ควบคุมและแสดงรายการการเงิน และบัญชีรายรับรายจ่ายของกลุ่ม
2. ให้คำแนะนำแก่สมาชิกในการจดบันทึกและจัดทำบัญชี
3. ปฏิบัติงานอื่นใดที่ประธานและที่ประชุมมอบหมาย

ประชาสัมพันธ์ และผู้ช่วย มีหน้าที่ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานของกลุ่ม
2. เป็นผู้นำร่วมกับประธาน ในการจัดหาตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์
3. กระจายข่าวสารความรู้ไปสู่สมาชิก
4. ประสานงานและนัดหมายสมาชิกร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม
5. ปฏิบัติงานอื่นใดที่ประธานและที่ประชุมมอบหมาย

มีความสามารถการบริหารจัดการกลุ่ม ในด้านความเป็นระบบในการจัดทำบัญชีและงานเอกสาร กลุ่มมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างเป็นระบบ

มีความสามารถการบริหารจัดการกลุ่ม ในด้านความเป็นธรรมจากการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ โดยจะมีการประชุมชี้แจงด้านการเงิน และการปันผลให้กับสมาชิกทุก 4 เดือน

มีความสามารถการบริหารจัดการกลุ่ม ในด้านการกระจายข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกกลุ่ม ได้ทราบอย่างทั่วถึง สม่่าเสมอและทันต่อเหตุการณ์

มีความสามารถการบริหารจัดการกลุ่ม ในด้านความทั่วถึงและต่อเนื่องในการพัฒนาศักยภาพ และเสริมสร้างภาวะความเป็นผู้นำให้กับสมาชิก โดยการส่งเสริมให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม กับหน่วยงาน และชุมชน การเข้ารับการอบรมเรียนรู้ด้านต่าง ๆ

ความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง สมาชิกกลุ่ม

จำนวนสมาชิกแรกเข้า 10 ราย

จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 30 ราย

ทุนของกลุ่ม

จำนวน 334,518 บาทดังนี้

1. ทุนเรือนหุ้น	จำนวน 236 หุ้น	มูลค่าหุ้นละ 100 บาท	รวมทั้งสิ้น 33,500 บาท
2. เงินทุนสำรองกลุ่ม	จำนวนเงิน	203,673 บาท	
3. สวัสดิการกลุ่ม	จำนวนเงิน	29,490 บาท	
3. ศึกษาอบรม	จำนวนเงิน	27,261 บาท	
4. พัฒนากลุ่ม	จำนวนเงิน	25,033 บาท	
5. สาธารณะประโยชน์	จำนวนเงิน	15,561 บาท	

หลักเกณฑ์การปันผลดังนี้

1. ปันผลตามกำลังการผลิตของสมาชิก	47 %
2. ปันผลตามยอดการจำหน่ายของสมาชิก	28 %
3. ปันผลกรรมการ(โบนัส) ไม่เกิน	10 %
4. ทุนสำรองกลุ่มไม่น้อยกว่า	10 %
5. ทุนสวัสดิการสมาชิก	1.5 %
6. ทุนศึกษาอบรม	1.5 %
7. ทุนพัฒนาและขยายกิจการ	1 %
8. สาธารณะประโยชน์	1 %

ที่ตั้งกลุ่ม

เลขที่ 41 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ให้เกิดการพัฒนาและสามารถพึ่งตนเองได้
 2. เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่ายของครอบครัว
 3. เพื่อส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดปัญหาการว่างงานในชุมชน
- ความคิดริเริ่ม

จุดเริ่มต้นของการแสดงแนวคิดเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จึงได้มีการรวมตัวกันของแม่บ้าน 10 คน นำสมุนไพรที่มีในหมู่บ้านมาทดลองทำเครื่องแกง ซึ่งเป็นเครื่องปรุงอาหารที่มีความจำเป็นในการบริโภคประจำวัน ทดลองทำเพื่อการรับประทานเอง แจกจ่ายสมาชิกและเพื่อบ้าน ปราบกฏว่า รสชาติเป็นที่พึงพอใจ ของสมาชิกและเพื่อนบ้าน จึงได้ผลิตและจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง เป็นตัวอย่างที่ดีในชุมชน ทำให้เกิดการยอมรับของสมาชิก พร้อมกับการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านวัสดุอุปกรณ์การผลิต ทำให้มีสมาชิกเพื่อขึ้น เป็น 30 คน ทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มมากขึ้น มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของตลาดเพิ่มขึ้น

4.2 การดำเนินการ

ด้านการจัดการข้อมูลมีการรวบรวมข้อมูลและจัดเก็บในสมุดบันทึกของกลุ่มอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะแยกเป็นสมุดบันทึกการปฏิบัติงาน สมุดบันทึกรายรับ-รายจ่าย สมุดบันทึกการประชุม/ปันผล จึงสามารถตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ได้

ด้านการสื่อสาร

1. มีการสื่อสารภายในกลุ่มสมาชิก โดยการประชุมและการอบรมอย่างต่อเนื่อง
2. มีการสื่อสารกับบุคคลภายนอก โดยการประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มไม่ว่าจะเป็น เครื่องแกงส้ม เครื่องแกงเผ็ด เครื่องแกงกะทิ และแกงคั่ว และประชาสัมพันธ์ในการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น

3. บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

- 3.1 สมาชิกร่วมกันคิดและกำหนดวัตถุประสงค์
- 3.2 ร่วมวิเคราะห์ วางแผน การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง
- 3.3 ร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม ทั้งด้านธุรกิจ การประกอบการ และด้านสังคม
- 3.4 ร่วมติดตาม ตรวจสอบ ผลการดำเนินงาน
- 3.5 ร่วมรับผิดชอบต่อผลการกระทำ รับประโยชน์ร่วมกัน
- 3.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมาชิก
- 3.7 ร่วมกันคิด เสนอความเห็นในการหาความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองของสมาชิก
- 3.8 ร่วมกันวางแผน กำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองของสมาชิก
- 3.9 ร่วมกันสนับสนุนให้สมาชิกได้รับการพัฒนาตนเองตามแนวทางที่กำหนด

การพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างภาวะความเป็นผู้นำให้สมาชิก โดยการเข้าร่วมการฝึกอบรมกับ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกึ่งองค์กรต่างๆ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข คณะกรรมการกองทุนบทบาทสตรีตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

4.3 การบริหารจัดการ

วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตเครื่องแกง

วัตถุดิบที่นำมาใช้ส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นพวกสมุนไพรทั่วไปในการประกอบอาหารในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว บางครอบครัวก็ปลูกมากจนเกินความต้องการที่จะใช้ภายในครอบครัว มีการแจกจ่าย นำกลับไปใช้ในการปรุงอาหาร สมุนไพรบางชนิดก็มีผลทางยา สามารถนำไปผสมเป็นส่วนประกอบของยาสมุนไพรได้ ด้วยเหตุนี้ทางชุมชนมีการรณรงค์ ในเรื่องของการปลูกพืชสมุนไพรจะต้องไม่ใช่ปุ๋ยเคมี หรือยาปราบศัตรูพืชและสารฆ่าแมลง ในการปลูกพืชสมุนไพรภายในชุมชน โดยมุ่งเน้นวิธีปลูก ให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ปุ๋ย ชุมชนมี ชีค้ำคาว เพราะชุมชนของเรา มีภูเขาหินปูน และมีถ้ำค้ำคาวจำนวนมาก ชีค้ำคาวก็มีเยอะ และเป็นอาหารที่พืชส่วนใหญ่มีความต้องการ ก็ให้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เรื่องปุ๋ย การทำปุ๋ยดินปลูก ในการปลูกพืชสมุนไพร จี๊ว จี๊ไก่ จี๊ถั่วเหลือง ช่วยเป็นอาหาร

เสริมให้กับพืชอีกทอดหนึ่ง เมื่อนำมาผสมกับดิน ในอัตราส่วนที่พอเหมาะคงจะเป็นอาหารของพืช ได้เป็นอย่างดี ไม่ต้องไปซื้อให้เสียเงินอีกทำไม ปุ๋ยในชุมชนก็เพียงพออยู่แล้ว ส่วนในเรื่องของสายพันธุ์ที่จะปลูกก็ให้ใช้พันธุ์พื้นเมืองที่มีอยู่มาทำการขยายพันธุ์ ปลูกให้เยอะๆ ให้เหลือใช้ไว้ก่อน เน้นในเรื่องของสมุนไพรพื้นบ้านเป็นส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่สมุนไพรพื้นบ้านจะให้กลิ่นที่หอม เพียงแต่ขนาดมันเล็กเท่านั้นแต่ในเรื่องของกลิ่นหอมมันกินขาด(กลิ่นมันดีกว่าของตามท้องตลาดแต่มีขนาดเล็กกว่า) แต่จะต้องอาศัยในการปลูกให้มากเข้าไว้ เช่น จิง ข่า ขมิ้น ตะไคร้ พริก กระชาย เพราะบางชนิด มีผลทางยาใช้ ในทางรักษา ในชุมชนบ้านเกาะยางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการสนับสนุนให้ชุมชนปลูกพืชสมุนไพร ที่ใช้ภายในครอบครัว เช่น พริก ตะไคร้ จิง ข่า ขมิ้น กระชาย (หัวชาย) พริกไทยดำ เพื่อส่งเสริมการปลูกในชุมชนใช้ในครัวเรือน ที่เหลือส่งขายให้กับโรงงานผลิตแปรรูปเครื่องแกง เพื่อเป็นรายได้เสริมของครอบครัวในการสร้างงาน สร้างเงิน สร้างรายได้ให้กับชุมชน

อีกส่วนหนึ่งก็จะใช้วัตถุดิบจากต่างถิ่นหรือในชุมชนข้างเคียง แต่จะต้องเป็นสมาชิกหรือเครือข่าย และมีการสนับสนุนให้ชุมชนใกล้เคียงปลูกและเป็นสมาชิกและจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อตกลงของกลุ่ม เพื่อให้ได้ตามความต้องการของกลุ่มและการสร้างเครือข่ายของกลุ่มเครื่องแกงอีกด้วย เป็นจุดแข็งของกลุ่มในเรื่องของการคัดสรรวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการผลิตแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ภายในกลุ่มมีการวางแผนในเรื่องของการปลูกและระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวที่มีความเหมาะสม ในเรื่องของ อายุของวัตถุดิบ ในการเก็บเกี่ยวในแต่ละชนิด เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่ม และมีการสนับสนุนในเรื่องของเงินทุน บางคนมีพื้นที่ในการปลูกหลายๆไร่ จะต้องการทุนในการปลูก ก็จะมีสมาชิกเข้าไปดูพื้นที่ และให้คำแนะนำในการปลูก ปลูก แบบไหน ปลูกอย่างไร เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงงานผลิตแปรรูปเครื่องแกง โดยใช้ภูมิปัญญาของชุมชนเข้ามาช่วยในเรื่องของการบริหารจัดการ ในเรื่องของการผลิตวัตถุดิบ ซึ่งเป็นมรดกที่ตกทอดกันมารุ่นสู่รุ่น จนเกิดเป็นภูมิปัญญา อีกด้วย วัตถุดิบที่นำมาใช้ จะต้องเป็นของที่มีคุณภาพ สด ใหม่ สภาพดีส่วนใหญ่แล้ว ก็จะผลิตในท้องถิ่นป้อนให้กับโรงงาน จึงทำให้วัตถุดิบของโรงงาน สด ใหม่ อยู่เสมอ วัตถุดิบสามารถปลูกได้ในทุกพื้นที่ ภายในชุมชนบ้านเกาะยางและสามารถลดต้นทุนในการขนส่งอีกมากมาย

ปัญหาการนำเสียบของวัตถุดิบ ที่สั่งซื้อมาจากที่อื่น เช่นพริก ซึ่งในบางครั้งอาจจะมีการนำเสียบ้าง ทำให้จะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น มีการนำเสียบในช่วงฤดูฝน และไม่สามารถเก็บวัตถุดิบไว้เป็นจำนวนมาก ๆ ได้ในบางครั้งวัตถุดิบป้อนโรงงานมากเกินไป แต่ในบางครั้งก็มีไม่เพียงพอ ในบางครั้งไม่ตรงกับความต้องการ ในบางครั้งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นใจ มีบ้างในเรื่องของวัตถุดิบไม่เพียงพอ ต่อการป้อนโรงงาน เพราะวัตถุดิบบางอย่างไม่สามารถปลูกได้ในพื้นที่ โดยเฉพาะ หอม กระเทียม พริกแดงที่จะต้องนำมาใช้ในการผลิตเครื่องแกง ทางกลุ่มก็มีความ

พยายามที่จะทำการศึกษา ว่าเป็นเพราะอะไรที่ชุมชนบ้านเราปลูกแล้วทำให้ผลผลิตที่ได้ต่ำมากส่วนใหญ่แล้วไม่คุ้มทุน ก็เลยจะต้องสั่งนำเข้ามาใช้ในการผลิตเครื่องแกงเช่น หัวหอม กระเทียม เครื่องเทศ ยังคงจะต้องนำมาใช้ในการผลิตอยู่ในปัจจุบัน

เทคโนโลยีในการผลิต

ในสถานการณ์โลกปัจจุบัน (โลกาภิวัตน์) ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท และมีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน เพื่อการสื่อสารในสังคมปัจจุบัน เพื่อการค้นคว้าหาความรู้ ศึกษาข้อมูลเพื่อรู้เท่าทันเทคโนโลยีในปัจจุบันในการผลิต ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีวิต เทคโนโลยีมีความสามารถในการเพิ่มผลผลิตในการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันสูง มีความสามารถในการเก็บข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล ที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากว่า เทคโนโลยียังมีราคาแพง การเลือกใช้จะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และสามารถเพิ่มมูลค่าที่คุ้มทุน ทันสมัยและรวดเร็วการผลิตได้มาก การผลิต การซื้อ การขาย และการขยายตลาด การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในเรื่องของการเก็บข้อมูล การติดต่อ ซื้อ - ขาย กับลูกค้าและเครือข่าย เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และทันสมัยถือเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ที่ทุกคนจะต้องใช้เป็น เมื่อก่อนใช้ครกหินมาตำเครื่องแกงให้ละเอียด ในวันหนึ่งๆได้ผลผลิตไม่มากเพราะคนตำครก บอกว่าเหนื่อยไม่ไหว ธุรกิจเริ่มดีขึ้นมาก ชุมชนมีความต้องการเพิ่ม คนผลิตตำทุกวันเริ่มหมดแรง เริ่มลาป่วย เริ่มขาดหายไปไม่มา หลังจากนั้นไม่นาน ได้มีหน่วยงานภาครัฐมาให้การสนับสนุน ในเรื่องของเครื่องมือต่างๆ เช่น เครื่องบด เครื่องสับ เครื่องปั่น เครื่องอบแห้ง มีวิทยากรมาแนะนำในเรื่องของวิธีใช้ ทำให้การบริหารจัดการ ดีขึ้นมาเรื่อยๆ จนมาถึงปัจจุบัน ในวันนี้เทคโนโลยี เริ่มมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น และมีความต้องการสูง ในการผลิตที่เพิ่มยอดการผลิตในแต่ละครั้ง ครั้งละหลายๆ และสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ ในขณะที่เดียวกันยังใช้ต้นทุนที่น้อยลง และสามารถกำหนดตัวสินค้าได้เลย เป็นจุดเด่นของเทคโนโลยี ก็ว่าได้ ข้อเสียของเทคโนโลยี คือยังมีราคาแพง

5. กระบวนการผลิตแปรรูปเครื่องแกง

ขั้นตอนการแปรรูปเครื่องแกง

1. คัดแยก ล้าง ตาก และซั่งวัตถุดิบตามสัดส่วน

ภาพที่ 4.6 การคัดแยก ล้างตาก วัดถุดิบ

เมื่อได้วัตถุดิบมาแล้วจะต้องเอามาทำการคัดแยก คัด เลือก ของที่เสียเอาออก เช่น ตะไคร้ จะต้องเอาใบแห้งใบที่ไม่สวยงามจะต้องทำการคัดออกเอาเฉพาะในส่วนที่เป็นลำต้นที่อวบขาว พริกแห้ง จะต้องเลือกที่เป็นเช็อร่า ที่สีดำๆผิปกดคักคัดออก ขมิ้น ข่า จะต้องทำการตัดรากออกและ ส่วนที่เสีย หรือที่เป็นสีดำๆปาดเอาออก ชูดเปลือกดำๆออก หอม กระเทียม ปอกเปลือกที่แห้งหรือเปลือกที่อยู่นอกสุด ส่วนที่มีรอยชำๆทิ้ง จากนั้น เมื่อทำการคัดเลือกเสร็จก็นำไปล้างน้ำให้สะอาด แล้วนำไปผึ่งแดดหรือตากแดดให้น้ำแห้งแล้วนำมาชั่งตามสัดส่วนเมื่อทำการชั่งหรือตวง วัดถุดิบได้ตามสัดส่วนที่ต้องการแล้ว นำมาผสมรวมกัน

2. ผสมวัตถุดิบที่ชั่งตวงและหั่นหยาบให้เข้ากัน

ภาพที่ 4.7 การหั่นหยาบวัตถุดิบ

นำวัตถุดิบทั้งหมดมาทำการหั่นหยาบๆก่อน โดยเฉพาะหัวหอม กระเทียม ขมิ้น ข่า ตะไคร้ มาทำการหั่นหยาบ ครั้งแรก แล้วนำมาผสมคลุกเคล้ากัน นำเข้าเครื่องบดหยาบ เมื่อทำการบดหยาบเสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องนำเครื่องที่บดหยาบเสร็จแล้ว นำมาทำการคลุกเคล้ากันอีกครั้ง

3. นำวัตถุดิบที่ผสมคลุกเคล้าแล้ว ไปบดละเอียด

ภาพที่ 4.8 การหั่นหยาบวัตถุดิบก่อนที่จะนำไปบดละเอียด

เสร็จจากการบดละเอียดครั้งสุดท้าย จะต้องเอามาทำการคลุกเคล้าอีกครั้งด้วยทัพพี ใช้เวลาประมาณ 20 นาที เมื่อผสมเข้าด้วยกันดีแล้ว ก็นำไปตั้งค้างไว้ 1 คืน เพื่อลดกลิ่น เพื่อระบายนความร้อน ให้อยู่ในอุณหภูมิปกติ 30 องศา

4. นำเครื่องแกงที่ได้บรรจุใส่ถุง พร้อมจำหน่าย

ภาพที่ 4.9 การบรรจุใส่ถุงพร้อมจำหน่าย

ทำการบรรจุใส่ถุง ชั่งน้ำหนัก ให้ได้น้ำหนักอยู่ที่ 50 กรัม ซึ่ลปากถุงเสร็จจดผลรวม พร้อม
จำหน่าย

การผลิต ผลิตภัณฑ์ จะผลิต 7 ครั้งต่อเดือน ซึ่งจะผลิตได้ 900 กิโลกรัมต่อเดือน

สูตรเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

แกงส้ม

พริกสด	3	กิโลกรัม
พริกแห้ง	3	กิโลกรัม
ขมิ้น	1.5	กิโลกรัม
หอม	2	กิโลกรัม
กระเทียม	3	กิโลกรัม
เกลือ	1	ถ้วยตวง

แกงกะทิ

พริกแห้ง	2.5	กิโลกรัม
ขมิ้น	1	กิโลกรัม
พริกไทยดำ	.5	กิโลกรัม
ตะไคร้	3.5	กิโลกรัม
หอม	2	กิโลกรัม
กระเทียม	2.5	กิโลกรัม
เกลือ	1	ถ้วยตวง

แกงเผ็ด

พริกสด	1	กิโลกรัม
พริกแห้ง	2	กิโลกรัม
ขมิ้น	1	กิโลกรัม
ตะไคร้	3.5	กิโลกรัม
หอม	2	กิโลกรัม
กระเทียม	2.5	กิโลกรัม
ข่า	1	กิโลกรัม
พริกไทย	.5	กิโลกรัม
เกลือ	1	ถ้วยตวง

แกงคั่ว

พริกสด	1	กิโลกรัม
พริกแห้ง	2	กิโลกรัม
ขมิ้น	1	กิโลกรัม
ตะไคร้	3.5	กิโลกรัม
หอม	2	กิโลกรัม
กระเทียม	2.5	กิโลกรัม
ข่า	1	กิโลกรัม
พริกไทย	.5	กิโลกรัม
เม็ดผักชี	100	กรัม
เครื่องเทศ	100	กรัม
เกลือ	1	ถ้วยตวง

ยอดจำหน่าย

เมื่อก่อนยอดจำหน่ายอยู่ที่ เดือนละ 900 กิโลกรัม จำนวนเงิน 130,000 บาท ปัจจุบันนี้ (covid-19) เดือนละ 700 กิโลกรัม จำนวนเงิน 101,000 บาท เมื่อปี้นผลครบรอบ 4 เดือน จะได้ คนละ 7,000 บาท – 8,000 บาท ต่อคน

การประชาสัมพันธ์ หลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็น ร้านค้าทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น facebook line และอาศัยการบอกต่อของลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าไป ยอดจำหน่าย

มีเป้าหมายตลาดชัดเจน และสามารถกระจายสินค้าสู่ตลาดที่กำหนดไว้ได้ซึ่งมีการจำหน่าย ทั้งตลาดในชุมชน ในอำเภอ ในจังหวัดและต่างจังหวัด โดยจำหน่ายทั้งขายปลีกและขายส่ง ซึ่งจะมี พ่อค้าคนกลางรับไปจำหน่ายรายละเอียดดังนี้

1. ร้านค้าในอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
2. ร้านค้าในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
3. ร้านค้าในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 3- ร้านค้าในจังหวัดสตูล
4. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์ และช่องทางการจำหน่าย
5. ร่วมออกร้านจำหน่ายในงานต่างๆ ทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอีกทางหนึ่ง

6. การทบทวนผลการดำเนินงาน

ผลของการดำเนินการที่ผ่านมา จะเป็นการทบทวนวิธีการทำงานทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ไม่ใช่เพื่อค้นหาคนที่ทำผิดพลาด ไม่ใช่การกล่าวโทษใครทั้งสิ้นแต่เป็นการ ทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและเพื่อ ไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้นอีกในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งวิธีการที่ดีอยู่แล้ว โดยที่ผู้ทบทวนจะต้องทราบถึงเป้าหมายหรือสิ่งที่ตั้งเป้าไว้แล้วนำมา เปรียบเทียบกับสิ่งที่บรรลุ เป็นการทบทวนการทำงานการปฏิบัติงานของตนเอง โดยการให้ความหมาย การเล่าเรื่องราว เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและจากประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อเป็นการแชร์ประสบการณ์ ให้กับผู้อื่น เพื่อเป็นการเพิ่มพลังให้ตนเอง และผู้อื่นจากการแชร์ประสบการณ์ การสังเคราะห์ สิ่งที่เรารู้ และปฏิบัติเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ในครั้งหน้า

จะต้องสร้างความเชื่อมั่นภายในกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็งที่เพียงพอก่อน จึงประสบผลสำเร็จในการทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีการควบคุมดูแลและสามารถตรวจสอบได้ ตลอดเวลามีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทางกลุ่มได้มีการบริหารจัดการ เพื่อให้สมาชิกมีรายได้ เสริมให้ทุนในการเพาะปลูกและกลุ่ม จัดการในเรื่องของตลาด รับซื้อผลิตภัณฑ์ในราคาที่เหมาะสม ตามท้องตลาด

มีการทบทวนผลการดำเนินการมาตลอดทุกปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางในการประเมิผลการทำงานของสมาชิกและคุณภาพของตัวสินค้าเอง ตลอดถึงการตอบรับของลูกค้าในเรื่องของการให้บริการและข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้บริโภค มีการทบทวนผลของการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา ความต้องการของลูกค้าต้องมาก่อน ปัจจุบันมีการแข่งขันสูงมากในเรื่องการทำตลาดเครื่องแกงและมีแหล่งผลิตในหลายท้องที่ เข้ามาในพื้นที่เพื่อต้องแย่งตลาดภายในพื้นที่ จากยอดการผลิตประกอบกับการจำหน่ายและการให้บริการ ทางกลุ่มถือเป็นเรื่องสำคัญ การมีคู่แข่งทางการค้า ถือเป็นเรื่องที่ดีสำหรับกลุ่ม เพราะการมีสินค้าชนิดเดียวกันเข้ามาในชุมชน ย่อมมีการเปรียบเทียบระหว่างผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้น ทางกลุ่มจะต้องลงทำการศึกษาหาความรู้ หาข้อแตกต่าง และความต้องการของลูกค้า โดยการลงพื้นที่ในการสอบถาม ความต้องการของชุมชนนั้น ๆ ถึงแนวคิดต่างๆเพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วถึง ตามที่ลูกค้าต้องการ ผลตอบรับจากลูกค้าภายในชุมชนยังมีปริมาณคงที่อยู่ ก็คงจะยังใช้สูตรเดิมที่เราเมื่ออยู่ สามารถจะดำเนินการต่อไปได้อีกนาน

จากผลประกอบการที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ผลตอบรับจากลูกค้าดี มีผลกำไร สมาชิกได้รับผลตอบแทนเป็นที่น่าพอใจ กลุ่มค่า การนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคตข้างหน้าทางกลุ่มได้มีการประชุมเพื่อวางแผนในอนาคต

เพื่อให้วิสาหกิจเกิดการพัฒนา มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตเพื่อให้ได้ปริมาณการผลิตที่มากขึ้น ใช้เทคโนโลยีรุ่นใหม่มาใช้ในเรื่องของการออกแบบ การขาย และการตลาดให้มีความทันสมัยเทียบเท่ากับกลุ่มอื่น ๆ และมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความก้าวหน้าในอนาคต การตลาดจะต้องทำการศึกษาหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ปัจจัย จะต้องมีความทันสมัย ทันโลก ทันยุค ทันเทคโนโลยี ถึงจะอยู่รอด เข้าถึง(เทคโนโลยี)

7. ผลของการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

เพื่อศึกษาผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง 1 ในด้านการบริหารองค์กร 2. ด้านการดำเนินการ 3. ด้านการบริหารจัดการ 3. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ ความสัมพันธ์ระคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ

ผลของการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิต ชุมชนบ้านเกาะยางหมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ โดยเฉพาะในช่วงปี 2560-2563 ได้ทำการปลูกทุเรียนเป็นจำนวนมาก เพื่อมีความหวังว่าราคาผลทุเรียนในอนาคตคงจะต้องมีราคาที่ดีขึ้นและเป็นที่ต้องการของตลาดและตลาดต่างประเทศ แต่สภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นที่พึ่งพาขายพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่มีราคาต่ำทำให้ชาวสวนยางพารา ขาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายสินค้ามีราคาแพงขึ้น ค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่รายได้ลดลง หรือยังเท่าเดิม ในบางครั้งก็มีความจำเป็นที่จำต้องพึ่งธรรมชาติ จะต้องหาของป่ามากินมาขาย มาประทังความอยู่รอด และมีความจำเป็นจะต้องหาอาชีพเสริมมาทำ เช่น การปลูกพืช ปลูกผัก ปลูกสมุนไพร โดยเฉพาะสมุนไพรที่ชุมชนมีความต้องการ ย่อมจะทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นและในขณะที่ความต้องการมากในเรื่องของสมุนไพร มีการสนับสนุนในการปลูกและเป็นที่ต้องการอย่างมากแบบไม่จำกัด มีตลาดรองรับ มีการสนับสนุน ให้ทุนให้ความรู้ ทำให้ชุมชน เกิดการสร้างงานภายในชุมชน การแปรรูปเครื่องแกงได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมลงทุน แบบซื้อหุ้น ในราคาหุ้นละ 100 บาท โดยไม่มีข้อกำหนด จะซื้อกี่หุ้นก็ได้เพื่อเป็นการระดมทุนอีกหนึ่งช่องทาง การมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ชุมชนมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ชุมชนสามารถตรวจสอบได้ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินการต่างๆ ที่มีข้อข้องใจขอตรวจสอบได้ และชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการและจะถือได้ว่าโรงงานแปรรูปเครื่องแกงเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง แต่คนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของแล้ว จะเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ ช่วยดูแลเพื่อผลประโยชน์ของทุกๆคน ให้การ

สนับสนุนในการปลูกพืชสมุนไพรต่าง ๆ ตามที่โรงงานกำหนดให้ปลูกตลอดถึงการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่กำหนด หลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี และยาฆ่าแมลง โดยการมุ่งเน้น ทำเอง ใช้เอง กินเอง ชีวิตที่มีความปลอดภัย ไม่ฆ่าตัวเอง ถือเป็นจุดแข็งของกลุ่ม ในการเลือกใช้วัตถุดิบให้ใช้วัตถุดิบที่มีในพื้นที่นำมาปลูกเพื่อการผลิต เช่น ตะไคร้ ขมิ้น ขิง ข่า กระชาย พริก พริกไทย มะกรูด ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว เพียงแต่มีความต้องการที่จะให้เพิ่มในการผลิตให้มาก จะได้เป็นอาชีพเสริมและเป็นรายได้ที่มั่นคง เมื่อสามารถที่จะลดหนี้สินต่างๆลงได้ ในอนาคตก็จะมีเงินเหลือเก็บ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ต้องไปหาของป่ามาขาย และไม่ต้องไปตัดไม้ทำลายป่า ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ให้ธรรมชาติรักษาสมดุลของธรรมชาติต่อไป

ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมมีทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาที่ยาวนาน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทำให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกัน จากรุ่นสู่รุ่น จนเกิดเป็นวัฒนธรรมของชุมชน วัฒนธรรมของชุมชนเหล่านี้ ทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ในการจัดงานในแต่ละครั้งเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ล้วนเกิดจากวัฒนธรรมชุมชนที่คนในชุมชนได้ส่งสมกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ จนกระทั่งปัจจุบัน คนในชุมชน ยังมีการร่วมกันอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนไว้ได้ เช่น พิธีมโนราห์ ซึ่งมีมโนราห์แล้วจัดทำพิธีรับเทวดาทุก ๆ ปี มีการสืบทอดให้กับชุมชนรุ่นใหม่ ๆ ที่มีความสนใจ มีความรัก ความชอบ ในด้านวัฒนธรรม ให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อต้องที่รักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมในการเล่นมโนราห์ให้คงอยู่ต่อไป ประเพณีลาซัง หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว มีการทำบวชทำบุญข้าวใหม่ มีการละเล่นต่างๆภายในชุมชน มีการทำต้มสระหัวควาย เอาควายมาอาบน้ำทาแป้งเพื่อเป็นการกล่าวขอบคุณ ที่เอามันมาใช้แรงงาน ตามความเชื่อของคน โบราณที่จะต้องมีการขอขมาลาโทษที่เอาควายมาใช้แรงงาน ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ให้กับ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ล่วงลับไปแล้ว ประเพณีชักพระหลังวันออกพรรษา ดังนั้นชุมชน บ้านเกาะยาง นับว่าเป็นชุมชนที่มีทุนทางสังคมของชุมชนและทุนทางวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ชุมชนสามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคงพร้อมจะรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอชะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการทุน และด้านการทบทวนผลการดำเนินการ ได้แก่ กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ดำเนินการภายในชุมชน ร่วมกันดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมในเรื่องของการบริหารจัดการ ไม่ว่าในเรื่องของการเพาะปลูก พืช ผักในครัวเรือนเป็นวัตถุดิบ ร่วมกันจัดหาวัตถุดิบ ร่วมในการผลิตหรือการแปรรูป การตลาด โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในชุมชน รวมทั้งการบริหารและการจัดการ ภายในองค์กรความพร้อมของสมาชิกในการทำงานที่มี

ประสิทธิภาพ จนเกิดเป็นผลสำเร็จ และมีการบริหารจัดการในเรื่องของทุน ที่นำมาใช้ในเรื่องของการบริหารจัดการและมีการทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมานำมาเป็นบทเรียน และการวางแผนการดำเนินการเพื่อการลดข้อผิดพลาดต่างๆในการทำงาน เพื่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ประสบผลสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยางนั้น มีระบบการบริหารงานเป็นกลุ่มในรูปแบบของคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการ ทรัพยากร และคณะกรรมการด้านต่าง ๆ โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในด้านการบริหารองค์กรและการบริหารจัดการเป็นหลัก แต่ก็จะมีฝ่ายงานต่าง ๆ ในความรับผิดชอบอีกช่วงหนึ่ง ตามตำแหน่งที่ได้จัดตั้งไว้ในแต่ละฝ่าย ส่วนรองประธานมีหน้าที่ในการจัดระบบ การผลิตให้ได้ทันต่อความต้องการของตลาด เลขานุการทำหน้าที่เตรียมข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ ทรัพยากรทำหน้าที่ดูแลทำบัญชีและการเงินของกลุ่ม ด้านการผลิต การตรวจสอบคุณภาพสินค้า การจำหน่ายหน้าที่ของคณะกรรมการช่วยกันดูแลเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น และสิ่งสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งอยู่ได้คือองค์ประกอบของหลาย ๆ ด้าน เช่น อุดมการณ์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม โครงสร้างกลุ่ม วัฒนธรรมกลุ่ม ระบบผลประโยชน์ การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การมีส่วนร่วม กฎระเบียบ การเงิน และกิจกรรม อาจกล่าวได้ว่าในเรื่องของการจัดการวิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง มีองค์ประกอบเหล่านี้อยู่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่ผ่านมา ความเป็นตัวตน มีหลักการ และมีวิธีการดำเนินงานเป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง สามารถรวมตัวกันอยู่อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนตลอดมา

การบริหารองค์กรของกลุ่ม วิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง มีการแบ่งแยกหน้าที่ในความรับผิดชอบการบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการ 9 คนแต่ละคนมีความรับผิดชอบในแต่ละด้าน มีการจัดระเบียบ วินัยในองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพมาโดยตลอดตามความเหมาะสมในแต่ละบุคคลและมีการขับเคลื่อนขององค์กร มีปัญหาในเรื่องบุคลากรมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันอยู่บ้างเป็นเรื่องธรรมดาอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ก็อยู่ในความมีเหตุ มีผล เรื่องส่วนใหญ่แล้วสามารถดำเนินการไปได้เพราะทุกคนก็มีความรักในองค์กร ด้านบริหารองค์กร เรื่องของวัตถุดิบที่นำมาใช้ ในกลุ่มๆ โดยวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น มีการสนับสนุนให้ชุมชนปลูกพืชที่ส่งผลต่อการผลิตเครื่องแกง มีการวางแผนในเรื่องของการปลูกและระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่ม และมีการสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนอีกด้วย วัตถุดิบที่นำมาใช้ จะต้องเป็นของที่มีคุณภาพ สด ใหม่ สภาพดีส่วนใหญ่จะผลิตในท้องถิ่น ป้อนให้กับโรงงานจึงทำให้วัตถุดิบของโรงงาน สด ใหม่ อยู่เสมอ ในเรื่องของวัตถุดิบ ผลการพัฒนาการจัดการด้านบริหารองค์กรกลุ่มๆ

มีการพาไปศึกษาดูงาน มีการฝึกอบรมบุคคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถ มีศักยภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น มุ่งมั่นที่จะพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ ต้องการเพิ่มยอดขาย เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก ด้านการบริหารองค์กรให้สามารถพึ่งตนเองได้ องค์กรสามารถบริหารจัดการได้ด้วยองค์กรเอง โดยคณะกรรมการและสมาชิกขององค์กร ช่วยกันในเรื่องของการบริหารจัดการเป็นอย่างดี ทั้งระบบการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริการต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเองอย่างมีคุณภาพ ที่ผ่านมามีเกิดผลกำไรมาตลอด หลังจากแบ่งสัดส่วนกันแล้วก็จะมีส่วนที่เป็นกำไร เหลือเก็บไว้เป็นส่วนกลาง ทางองค์กรจึงได้นำเงินในส่วนนี้ นำมาบริหารองค์กร ทำให้องค์กรมีเงินทุนหมุนเวียนมากพอที่จะดำรงอยู่ได้ของกลุ่มฯ

ด้านบริหารจัดการทุน มีความสะดวกต่อการควบคุมดูแลในเรื่องของการใช้จ่าย มีการจัดทำบัญชี รายรับ – รายจ่ายให้ง่ายต่อการตรวจสอบ ในปัจจุบันหรือในอนาคต มีการจัดสรรทุนไว้เป็นส่วน ๆ มีกองทุนหลัก และกองทุนสำรองไว้ในกรณีฉุกเฉินภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการที่ดีและมีทุนจากการทำงานที่ผ่านมา เหลือเก็บไว้เป็นส่วนกลางและง่ายต่อการควบคุมดูแล แบ่งแยกออกเป็นส่วนๆ และทำให้การบริหารจัดการได้ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาจากสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจที่ผ่านมา เป็นไปได้ด้วยดี จะใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนในการแก้ปัญหา ผลการพัฒนาการด้านบริหารจัดการทุน กลุ่มมีการนำทุนที่มีอยู่มาบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดผลกำไรมีเงินหมุนเวียนเพียงพอ บางส่วนให้สมาชิกนำไปลงทุนในการผลิตวัตถุดิบโดยไม่ต้องยืมยืมจากส่วนอื่น ๆ หรือไม่ต้องกู้เงินนอก ใช้ในการลงทุน นำผลผลิตมาป้อนโรงงานให้เป็นรายได้เสริมให้กับสมาชิกรวมกับรายได้ประจำซึ่งจะมีจำนวนเงินที่มากขึ้นกลุ่มได้ร่วมมือกับชุมชน ให้ชุมชนผลิตวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงาน การรับซื้อวัตถุดิบในราคาที่เป็นธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ช่วยให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นในอาชีพเสริมของชุมชนหลังจากการประกอบอาชีพประจำ (อาชีพกรีดยาง) ลดวัตถุดิบจากภายนอก เน้นวัตถุดิบจากชุมชนเอง ด้านการดำเนินการในอนาคต กลุ่มฯ มีแผนการที่ต้องการขยายตลาดสู่ต่างจังหวัดภายในประเทศและต่างประเทศ เฉพาะมาเลเซียพื้นที่ติดต่อกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการขยายช่องทางการตลาดให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าให้มาก

ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ สมาชิกกลุ่มฯ และชุมชนร่วมกันทบทวนการดำเนินการ การดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการประเมินระบบ และกระบวนการผลิต การพิจารณาการขยายการตลาด จาก หมู่บ้าน ตำบล ชุมชนข้างเคียง ระดับอำเภอตลอดไปถึงระดับจังหวัด และระดับประเทศ ทำให้การดำเนินการของกลุ่มสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี มีความเชื่อมั่นเพียงพอสำหรับลูกค้าและมีสินค้าเพิ่มมากขึ้น ยอดผลกำไรจากการดำเนินงานมากยิ่งขึ้นทุกปี ยอดขายดี ผลิตได้

สมัครสมาชิก วัตถุประสงค์มีเพียงพอในการผลิตตลอดทั้งปี สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มียอดซื้อสินค้าอย่างสม่ำเสมอและมีการสั่งซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น กลุ่มฯ ได้มีการจัดการทุนเพื่อให้สมาชิกมีรายได้เสริม (ให้ทุนในการเพาะปลูกและจัดการในเรื่องของตลาดให้ในราคากลางตามที่ตลาด) และมีการออกแบบการผลิตสินค้าตามเป้าหมายของลูกค้า การทบทวนการจัดการด้านการดำเนินการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย ทุกครั้ง ในการซื้อ ขาย สินค้า สามารถตรวจสอบได้และสร้างความเชื่อมั่นมั่นในการบริหารจัดการที่ดี และจะต้องมีความโปร่งใส

แผนการดำเนินการในอนาคต เพื่อเพิ่มยอดขายการผลิตและนำผลิตภัณฑ์ที่ได้มาออกจำหน่ายเพื่อขยายตลาด การเพิ่มบรรจุภัณฑ์ใหม่ นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและการตลาดในการขยายการค้า การใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล ใช้โทรศัพท์ในการติดต่อซื้อขาย ในการทำธุรกิจเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความทันสมัยยิ่งขึ้น การเพิ่มโอกาสจากการได้รับมาตรฐานสินค้าเพื่อให้ลูกค้าได้มีความมั่นใจในสินค้าอาจขยายตลาด มีการเพิ่มสมาชิก เพิ่มการผลิตสินค้าให้เพียงพอ เพิ่มยอดขาย เพิ่มสวัสดิการเพิ่มผลตอบแทนให้กับสมาชิก ทางกลุ่มจะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นสามารถเก็บไว้ได้นานยิ่งขึ้นและมีความมั่นใจมากขึ้นในผลิตภัณฑ์ มีนโยบายที่จะเพิ่มสินค้าตัวใหม่ขึ้นมาบ้าง โดยเฉพาะสินค้าประเภทน้ำพริกต่างๆ เพื่อจะได้เป็นทางเลือกให้กับลูกค้าอีกหนึ่งช่องทาง เพิ่มยอดขายการผลิตให้มากขึ้น ขยายตลาดให้ได้ตามความต้องการของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อให้ชุมชนมองเห็นว่า วิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงเป็นของชุมชนเอง ไม่ใช่เป็นของคนใดคนหนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ มีการปลูกป่าและดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทางกลุ่มฯ ได้มีการช่วยชุมชนในเรื่องของการปลูกป่าและการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนและมีการทำฝายชะลอน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรและช่วยให้ป่าเกิดความชุ่มชื้น ทำให้สัตว์น้ำมีที่อยู่อาศัยและเกิดการขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ ทำให้เกิดการชะล้างหน้าดินลดลงส่งผลต่อระบบนิเวศ และกระทบต่อชุมชนให้น้อยที่สุด รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐในการพัฒนาชุมชน ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการปลูกป่า รักษาสิ่งแวดล้อม มีการสนับสนุนสร้างฝายน้ำเพื่อให้เกิดความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่า ให้สัตว์น้ำทุกชนิดได้ขยายพันธุ์เป็นอาหารสำหรับชุมชนได้อย่างพอเพียง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง 2) เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน และ 3) เพื่อศึกษาผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ผู้วิจัยได้ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยางบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา พบว่า

ด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิต ชุมชนบ้านเกาะยางหมู่ที่ 7 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ โดยเฉพาะในช่วงปี 2560 -2563 ได้ทำการปลูกทุเรียนเป็นจำนวนมากเพื่อมีความหวังว่าราคาผลทุเรียนในอนาคตคงจะต้องมีราคาที่ดีขึ้นและเป็นที่ต้องการของตลาดและตลาดต่างประเทศ แต่สภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นที่พึ่งพาขายพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่มีราคาต่ำทำให้ชาวสวนยางพาราขาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายสินค้ามีราคาแพงขึ้น ค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่รายได้ลดลง หรือยังเท่าเดิม ในบางครั้งก็มีความจำเป็นที่จำต้องพึ่งธรรมชาติ จะต้องหาของป่ามากินมาขาย มาประทังความอยู่ที่ดีขึ้น จะต้องหาอาชีพเสริมมาทำ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาความยากจนให้กับชุมชน และได้หาทางออกให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี การมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้ชุมชนมองเห็นทางสว่างในการแก้ปัญหาความยากจน โดยการทำการเกษตรอย่างจริงจังเพื่อเป็นรายได้เสริม ปลูกพืช ปลูกผัก ปลูกสมุนไพร เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงแพะ เลี้ยงแกะ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา อาจจะเลี้ยงเป็นการส่วนตัวหรือเลี้ยงเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อจะได้ร่วมกันแก้ปัญหาของความ

ยากจนสุดท้ายแล้วก็สามารถลดหนี้สินลงได้ และมีเงินเหลือเก็บ ทำให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวในทุกวันนี้ดีขึ้น ผลของการมีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงอยู่ภายในหมู่บ้าน ทำให้ชุมชนเกิดการสร้างงาน สร้างชีพ ให้กับชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า และจะได้มีจิตใต้สำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมมีทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาที่ยาวนาน ทำให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กัน และเป็นการสร้างรายได้ในการจัดงานในแต่ละครั้งเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ล้วนเกิดจากวัฒนธรรมชุมชนที่คนในชุมชนได้ส่งสมกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ จนกระทั่งปัจจุบัน คนในชุมชน ยังมีการร่วมกันอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนไว้ได้ เช่น ประเพณีลาซัง หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ให้กับ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ล่วงลับไปแล้ว ประเพณีชักพระหลังวันออกพรรษา ดังนั้นชุมชน บ้านเกาะยาง นับว่าเป็นชุมชนที่มีทุนทางสังคมของชุมชนและทุนทางวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ชุมชนสามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคงพร้อมจะรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการทุน และด้านการทบทวนผลการดำเนินการ ได้แก่ กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ดำเนินการภายในชุมชน ร่วมกันดำเนินการ เพาะปลูกพืชผักในครัวเรือนเป็นวัตถุดิบ ร่วมกันจัดหาวัตถุดิบ การผลิตหรือการแปรรูป การตลาด โดยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกภายในชุมชน รวมทั้งการบริหารและการจัดการ ภายในองค์กรความพร้อมของสมาชิกในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ จนเกิดเป็นผลสำเร็จ และมีการบริหารจัดการในเรื่องของทุน ที่นำมาใช้ในเรื่องของการบริหารจัดการและมีการทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง

การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยางนั้น มีระบบการบริหารงานเป็นกลุ่มในรูปแบบของคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการ ทรัพย์ญิก และคณะกรรมการด้านต่าง ๆ โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในด้านการบริหาร องค์กรและการบริหารจัดการเป็นหลัก แต่ก็จะมีฝ่ายงานต่าง ๆ ในความรับผิดชอบอีกช่วงหนึ่ง ตามตำแหน่งที่ได้จัดตั้งไว้ในแต่ละฝ่าย ส่วนรองประธานมีหน้าที่ในการจัดระบบ การผลิตให้ได้ทันต่อความต้องการของตลาด เลขานุการทำหน้าที่เตรียมข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ ทรัพย์ญิกทำหน้าที่ดูแลทำบัญชีและการเงินของกลุ่ม ด้านการผลิต การตรวจสอบคุณภาพสินค้า การจำหน่ายหน้าที่ของคณะกรรมการช่วยกันดูแลเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น และสิ่งสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งอยู่ได้คือองค์ประกอบของหลาย ๆ ด้าน เช่น อุดมการณ์

ภารกิจ วัตถุประสงค์ ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม โครงสร้างกลุ่ม วัฒนธรรมกลุ่ม ระบบผลประโยชน์ การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การมีส่วนร่วม กฎระเบียบ การเงิน และกิจกรรม อาจกล่าวได้ว่า ในเรื่องของการจัดการวิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง มีองค์ประกอบเหล่านี้อยู่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่ผ่านมา ความเป็นตัวตน มีหลักการ และมีวิธีการดำเนินงานเป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง สามารถรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ตลอดมา

การบริหารองค์กรของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง มีการแบ่งหน้าที่ ในความรับผิดชอบการบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการ 9 คน แต่ละคนมีความรับผิดชอบในแต่ละ ด้าน มีการจัดระเบียบ วินัยในองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพมาโดยตลอดตามความเหมาะสมในแต่ละ บุคคลและมีการขับเคลื่อนขององค์กร มีปัญหาในเรื่องบุคลากรมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันอยู่บ้าง เป็นเรื่องธรรมดาอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ก็อยู่ในความมีเหตุ มีผล เรื่องส่วนใหญ่แล้ว สามารถดำเนินการไปได้เพราะทุกคนก็มีความรักในองค์กร

ด้านบริหารองค์กร เรื่องของวัตถุดิบที่นำมาใช้ ในกลุ่มฯ โดยวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น มีการ สนับสนุนให้ชุมชนปลูกพืชที่ส่งผลต่อการผลิตเครื่องแกง มีการวางแผนในเรื่องของการปลูกและ ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่ม และมีการสนับสนุนในเรื่องของ เงินทุนอีกด้วย วัตถุดิบที่นำมาใช้ จะต้องเป็นของที่มีคุณภาพ สด ใหม่ สภาพดีส่วนใหญ่จะผลิตใน ท้องถิ่น ป้อนให้กับโรงงานจึงทำให้วัตถุดิบของโรงงาน สด ใหม่ อยู่เสมอ ในเรื่องของวัตถุดิบ

ผลการพัฒนาการจัดการด้านบริหารองค์กรกลุ่มฯ มีการพาไปศึกษาดูงาน มีการฝึกอบรม บุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น มุ่งมั่นที่จะพัฒนาสินค้า ผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และตรงกับความ ต้องการของผู้รับบริการ ถูกหลักอนามัย ให้ความปลอดภัยกับผู้บริโภค

ด้านการบริหารองค์กรให้สามารถพึ่งตนเองได้ องค์กรสามารถบริหารจัดการได้ด้วยองค์กร เอง โดยคณะกรรมการและสมาชิกขององค์กร ช่วยกันในเรื่องของการบริหารจัดการเป็นอย่างดี ทั้ง ระบบการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริการต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเองอย่างมี คุณภาพ ที่ผ่านมามีทำให้เกิดผลกำไรมาตลอด หลังจากแบ่งสัดส่วนกันแล้วก็จะมีส่วนที่เป็นกำไร เหลือเก็บไว้เป็นส่วนกลาง ทางองค์กรจึงได้นำเงินในส่วนนี้ นำมาบริหารองค์กร ทำให้องค์กรมี เงินทุนหมุนเวียนมากพอที่จะดำรงอยู่ได้ของกลุ่มฯ

ด้านบริหารจัดการทุน เพื่อความสะดวกต่อการควบคุมดูแลในเรื่องของการใช้จ่าย โดยมีการ จัดทำบัญชี รายรับ – รายจ่ายเพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบ ในปัจจุบันหรือในอนาคต มีการ จัดสรรทุนไว้เป็นส่วน ๆ มีกองทุนหลัก และกองทุนสำรองไว้ในการเบิกจ่ายภายในองค์กรอย่างเป็น

ระบบ มีการบริหารจัดการที่ดีและมีทุนจากการทำงานที่ผ่านมา เหลือเก็บไว้เป็นส่วนกลาง และทำให้การบริหารจัดการได้ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาจากสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจที่ผ่านมา เป็นไปได้ด้วยดี จะใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนในการแก้ปัญหา

ผลการพัฒนาการด้านบริหารจัดการทุน กลุ่มมีการนำทุนที่มีอยู่มาบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดผลกำไรมีเงินหมุนเวียนเพียงพอ บางส่วนให้สมาชิกนำไปลงทุนในการผลิตวัตถุดิบโดยไม่ต้องขยับยืมจากส่วนอื่น ๆ หรือไม่ต้องกู้เงินนอก ใช้ในการลงทุน นำผลผลิตมาป้อนโรงงานเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับสมาชิกรวมกับรายได้ประจำซึ่งจะมีจำนวนเงินที่มากขึ้น และทางกลุ่มฯ ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในการเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงาน การรับซื้อวัตถุดิบในราคาที่เป็นกลาง เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ช่วยให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นในอาชีพเสริมของชุมชนหลังจากการประกอบอาชีพประจำ ลดวัตถุดิบจากภายนอก เน้นวัตถุดิบจากชุมชนเอง

ด้านการดำเนินการในอนาคต กลุ่มฯ มีแผนการที่ต้องการขยายตลาดสู่ต่างจังหวัด ภายในประเทศและต่างประเทศ เฉพาะมาเลเซียพื้นที่ติดต่อกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการขยายช่องทางการตลาดให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าให้มาก

ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ สมาชิกกลุ่มฯ และชุมชนร่วมกันทบทวนการดำเนินการ ดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการประเมินระบบ และกระบวนการผลิต การพิจารณาการขยาย การตลาด จาก หมู่บ้าน ตำบล ชุมชนข้างเคียง ระดับอำเภอตลอดไปจนถึงระดับจังหวัด และระดับประเทศ ทำให้การดำเนินการของกลุ่มสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี มีความเชื่อมั่นเพียงพอสำหรับลูกค้าและมีสินค้าเพิ่มมากขึ้น ยอดผลกำไรจากการทำงานมากยิ่งขึ้นทุกปี ยอดขายดี ผลิตได้สม่ำเสมอ วัตถุดิบมีเพียงพอในการผลิตตลอดทั้งปี สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มียอดซื้อสินค้าอย่างสม่ำเสมอและมีการสั่งซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น กลุ่มฯ ได้มีการจัดการทุนเพื่อให้สมาชิกของเรา มีรายได้เสริม (ให้ทุนในการเพาะปลูกและจัดการในเรื่องของตลาดให้ในราคากลางตามท้องตลาด) และมีการออกแบบการผลิตสินค้าตามเป้าหมายของลูกค้า การทบทวนการจัดการด้านการดำเนินการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย ทุกครั้ง ในการซื้อ ขาย สินค้า สามารถตรวจสอบได้และมีความมั่นใจในเรื่องการบริหารจัดการที่ดี จะต้องมีความโปร่งใส

แผนการดำเนินการในอนาคต เพื่อเพิ่มยอดการผลิตและนำผลิตภัณฑ์ที่ได้มาออก ออกจำหน่ายเพื่อขยายตลาด การเพิ่มบรรจุกู้ภัณฑ์ใหม่ นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและการตลาดในการขยายการค้า การใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล ใช้โทรศัพท์ในการติดต่อซื้อขาย ในการทำธุรกิจเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความทันสมัยยิ่งขึ้น การเพิ่มโอกาสจากการได้รับมาตรฐานสินค้าเพื่อให้ลูกค้าได้มีความมั่นใจใน

สินค้าอาจขยายตลาด มีการเพิ่มสมาชิก เพิ่มการผลิตสินค้าให้เพียงพอ เพิ่มยอดขาย เพิ่มสวัสดิการ เพิ่มผลตอบแทนให้กับสมาชิก ทางกลุ่มจะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นสามารถ เก็บไว้ได้นานยิ่งขึ้นและมีความมั่นใจมากขึ้นในผลิตภัณฑ์ มีนโยบายที่จะเพิ่มสินค้าตัวใหม่ขึ้นมาบ้าง โดยเฉพาะสินค้าประเภทน้ำพริกต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นทางเลือกให้กับลูกค้าอีกหนึ่งช่องทาง เพิ่มยอดการผลิตให้มากขึ้น ขยายตลาดให้ได้ตามความต้องการของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อให้ชุมชนมองเห็นว่า วิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงเป็นของชุมชนเอง ไม่ใช่เป็นของคนใดคนหนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ มีการปลูกป่าและดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทางกลุ่มฯ ได้มีการช่วยชุมชนในเรื่องของการปลูกป่าและการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนและมีการทำฝายชะลอน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรและช่วยให้ป่าเกิดความชุ่มชื้น ทำให้สัตว์น้ำมีที่อยู่อาศัยและเกิดการขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ ทำให้เกิดการชะล้างหน้าดินลดลงส่งผลต่อระบบนิเวศ และกระทบต่อชุมชนให้น้อยที่สุด รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐในการพัฒนาชุมชน ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการปลูกป่า รักษาสิ่งแวดล้อม มีการสนับสนุนสร้างฝายน้ำเพื่อให้เกิดความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่า ให้สัตว์น้ำทุกชนิดได้ขยายพันธุ์เป็นอาหารสำหรับชุมชน

ผลสรุปการวิจัยตามวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษา บริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ชุมชนบ้านเกาะยาง พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำการเกษตรสวนยางพารา สวนผลไม้ ปลูกพืชสมุนไพร และหาของป่ามาขาย ทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งอาหารเป็นทั้งปัจจัย 4 ของชุมชนเมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ รายได้ไม่เพียงพอจึงมองหาอาชีพเสริม จึงมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านขึ้นมา เพื่อทำอาชีพเสริม วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

2. เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงานการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง พบว่า ด้านการบริหารองค์กร มีการแบ่งแยกหน้าที่ในความรับผิดชอบ การบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการ 9 คนแต่ละคนมีความรับผิดชอบในแต่ละด้าน มีการจัดระเบียบวินัยในองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพมาโดยตลอดตามความเหมาะสมในแต่ละบุคคล และมีการขับเคลื่อนขององค์กร มีการบริหารงานเป็นกลุ่มในรูปแบบของคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการ ทรัพย์ญิก และคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ด้านของ

วัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการผลิตและการแปรรูปเครื่องแกง การบรรจุภัณฑ์ การตลาด และการบริการอื่น ๆ

3. เพื่อศึกษาผลของการบริหารจัดการวิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง พบว่า มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ในเรื่องของการผลิต วัตถุดิบที่ต้องใช้เพิ่มมากขึ้น มีการขยายตลาด มีช่องทางการติดต่อที่มีความสะดวก ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต สามารถเพิ่มยอดผลิตมากขึ้น เกิดการสร้างงาน สร้างเงิน สร้างอาชีพให้กับชุมชน ลดหนี้สินที่มีอยู่ และมีเงินเหลือเก็บจากการทำงาน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในอนาคตภายภาคหน้าอาจจะเป็นอาชีพหลักของชุมชน หากเศรษฐกิจขยายพาราคต่ำ

อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ว่า

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 วิจัย เพื่อศึกษา บริบทชุมชน ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง จากผลการศึกษา พบว่า ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หนี้สินลดลง และมีเงินเหลือเก็บ จากการทำอาชีพเสริมวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ครอบครัวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต วัตถุดิบให้กับโรงงาน จึงทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ในเรื่องของกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดหาวัตถุดิบในการผลิต การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารและการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเรื่องของการเพาะปลูกพืชสมุนไพร ไม่มีการบุกรุกป่า และมีความรักธรรมชาติที่สวยงาม ชุมชนยังมีโครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำภายในชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติคือแหล่งอาหารของชุมชน การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งธรรมชาติในการเพาะปลูก และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการวิสาหกิจชุมชน ที่มีประสิทธิภาพ จนเกิดเป็นผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิด (สิริชัย นาคอุดม และคณะ, 2563, หน้า 115-124) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อวิสาหกิจ ชุมชน โดยการที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งด้วยความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ ได้ตั้งใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นกระบวนการที่ให้ บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และการมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ด้านการบริหารองค์กร ด้านการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทบทวนผลการดำเนินงาน

ผลการวิจัย พบว่า มีการจัดการวางโครงการบริหารจัดการและวางแผนการดำเนินการด้านองค์การประชุมชนและประเมิงานอยู่ตลอดเวลา มีการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ในเรื่องของการแปรรูปเครื่องแกง เพื่อให้เกิดการพัฒนาภายในกลุ่ม นำมาแก้ไขข้อบกพร่อง และมีการทบทวนผลงานที่ผ่านมา มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในเรื่องการผลิตและการบริการของกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ในอนาคต เพื่อเพิ่มยอดการผลิต เพื่อขยายตลาด เพิ่มบรรจุภัณฑ์ใหม่ๆ นำเทคโนโลยีมาใช้ มีความทันสมัย มีการเพิ่มสมาชิก เพิ่มการผลิต เพิ่มยอดขาย สอดคล้องกับแนวคิด (จิระเกียรติ อภิภูณ โยภาส และ ปานแก้วตา ลัคนาวานิช, 2563, หน้า 101-118) บรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจฯ ได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น การจัดทำรูปแบบการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของ การทำการตลาดโดยใช้เนื้อหาเพื่อเผยแพร่เรื่องราวของผลิตภัณฑ์ โดยมีสื่อออนไลน์ ได้แก่ Facebook Fanpage Instagram การจัดทำเว็บไซต์ การจัดทำวีดิทัศน์ ที่มีเนื้อหาต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางการติดต่อ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์และการขยายช่องทางในการจัดจำหน่ายให้แก่วิสาหกิจฯ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาผลของการบริหารจัดการวิสาหกิจแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง การดำเนินการในลักษณะกลุ่ม องค์กร และเครือข่าย ทำให้สมาชิกกลุ่มเครื่องแกงมีความเข้มแข็ง การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี และทรัพยากร การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง เป็นอาชีพเสริมที่ชุมชนมีความต้องการที่จะแก้ปัญหาค่าความยากจน เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชนและครอบครัว ชุมชนเกิดรายได้ มีงานทำ ลดการว่างงาน ลดหนี้สิน มีเงินเหลือเก็บ ไว้ใช้ในยามจำเป็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารองค์กร การดำเนินการ การจัดการ และการทบทวนผลการดำเนินงาน จะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ และส่งผลต่อการบริหารจัดการ สอดคล้องกับแนวคิด (ฉัตรชนก จรัสวิญญู และปานิสรา จรัสวิญญู (2563, หน้า 93-106) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชรมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ การจัดการความรู้และวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน และส่งผลทางอ้อมผ่านการจัดการความรู้ และวัฒนธรรมองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและ การก่อเกิดวิสาหกิจชุมชน ชุมชนบ้านเกาะยางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรใช้ผลการวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบายการทำแผนพัฒนาชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง โดยควรขยายการส่งเสริมอาชีพ ความรู้ เงินทุนเพื่อขยายพื้นที่และจำนวนสมาชิก

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง ในด้านวิชาการมีวิทยากรมาให้ความรู้และทำความเข้าใจ โดยควรมีการศึกษาดูงานประจำปี จากหน่วยงานต่างๆที่ประสบความสำเร็จในเรื่องของการแปรรูปเครื่องแกง เพื่อนำถอดเป็นบทเรียนในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในกลุ่มต่อไป

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนในเรื่องของทุน ควรให้ทุนในการสนับสนุนเบื้องต้น วัสดุ อุปกรณ์ พันธุ์ สถานที่ในการทำงาน และการขยายเครือข่าย การแปรรูปเครื่องแกงให้มากขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน มีการสร้างเครือข่ายแปรรูปเครื่องแกงขึ้นมา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการผลิต การตลาด และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อให้เกิดเป็นผลสำเร็จสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นการสร้างเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตำบลเขาแดง ซึ่งเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่และมีความหลากหลายบริบท หลากหลายทุนทางทรัพยากรเพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกัน

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของการจัดการกลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรเพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาที่มีความหลากหลาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิระเกียรติ อภิบุณโยภาส และปานแก้วตา ลัดนาวานิช. (2563). การพัฒนาศักยภาพการประกอบธุรกิจหมู่บ้าน ทำมาค้าขาย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวคุณค่า ชวานาคุณธรรม จังหวัดยโสธร. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน 2563.
- ฉัตรชนก จรัสวิญญู และปาณิสรา จรัสวิญญู. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร. วารสารปัญญาภิวัตน์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน – ธันวาคม 2563.
- ชนิดา บุญชุ่ม และคาริน กิ่งสวัสดิ์. (2556). ธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวกรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านริมคลองโฮมสเตย์ ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญชัย ติมปิยากร. (2527). พัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ฐิตินันท์ เนื่อน้อย. (2554). ความพึงพอใจของสมาชิกในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านเกษตรกร กรณีศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธัญญ์นรี จิรสกุลอ่อนแจ้ง. (2558). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนครและอุทิศ สังขรัตน์. (2556). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรเพ็ญ สุวัฒน์กุล. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. (2548). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ภัทร์ศริน ศิริอิทธิวงษ์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการบ่มเพาะของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เยาวลักษณ์ แก้วยอด. (2555). การศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้ไผ่ในเขต
 ปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำกลอง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์. อุดรดิษฐ์: สำนักงานการปฏิรูป
 ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

ศิริชัย นาคอุดม, ธนกฤต ยอดอุดม, เพียงพิศ ศรีประเสริฐ. (2563). ทนทางสังคม: ความได้เปรียบ
 เิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน. 40 (1), 115-124.

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่. (2554). สถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ที่เกี่ยวข้องกับ
 หน่วยงานรัฐ. วารสารวิชาการสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่.

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2551). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็งกรณี
 ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

สนทยา พลศรี. (2545). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียน ไตร.

_____. (2550). เครื่องมือการเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียน ไตร.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2536). ทฤษฎีสังคมวิทยาการสร้างความประเมิลค่า และการใช้ประโยชน์.
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2536). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป

สมิทธิ บรรณกร. (2553). ความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแก้วเจ้าจอม ตำบล
 ด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐ
 ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสรี พงศ์พิศ. (2553). ร้อยคำที่ควรรู้. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

เสรี พงศ์พิศ และสุภาส จันทร์หงษ์. (2551). ข้อควรรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์
 การพิมพ์

อุทัย ปริญญาสุทธานันท์. (2563). การจัดการความรู้: แนวคิดและทฤษฎีสู่การปฏิบัติของชุมชน.
 บทความวิชาการ ค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2653 จาก <https://so04.Tci - thaijo.org> > article >
 download.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แนวสัมภาษณ์การวิจัยเรื่อง
การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกง
บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอชะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป(สัมภาษณ์ บุคคล)

ผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ที่อยู่.....
 วัน / เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์.....เวลา..... น.....
 ผู้สัมภาษณ์.....
 เพศ.....วุฒิการศึกษา.....เบอร์โทรศัพท์.....
 อาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

1. ด้านบริหารองค์กร สภาพปัจจุบันการจัดการด้านบริหารองค์กร เป็นอย่างไร.....
2. ด้านบริหารองค์กร สภาพปัญหาการจัดการด้านบริหารองค์กร เป็นอย่างไร.....
3. ด้านบริหารจัดการทุน สภาพปัจจุบันด้านบริหารจัดการทุน เป็นอย่างไร.....
4. ด้านการบริหารจัดการทุน สภาพปัญหาด้านบริหารการจัดการทุน เป็นอย่างไร.....
5. ด้านการดำเนินการ สภาพปัจจุบันของด้านการดำเนินการ เป็นอย่างไร.....
6. ด้านการดำเนินการ สภาพปัญหาการจัดการด้านการนำเนินการ เป็นอย่างไร.....
7. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา เป็นอย่างไร.....
8. ผลการดำเนินการปัจจุบัน เป็นอย่างไร.....
9. ด้านการดำเนินการในอนาคต เป็นอย่างไร.....

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

- 3.1. ด้านบริหารองค์กรมี แนวทางการจัดการด้านบริหารองค์กร ควรเป็นอย่างไร.....
- 3.2. ด้านบริหารจัดการทุน มีแนวทางการจัดการด้านบริหารจัดการทุน ควรเป็นอย่างไร.....
- 3.3. ด้านการดำเนินการ มีแนวทางการจัดการด้านการดำเนินการ ควรเป็นอย่างไร.....

- 3.4 ด้านการทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมา เป็นอย่างไร.....
- 3.5 ด้านการดำเนินการ ปัจจุบัน เป็นอย่างไร
- 3.6 ด้านการดำเนินการในอนาคต เป็นอย่างไร.....

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาการจัดการแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

1. ด้านบริหารองค์กรจะมีผลการพัฒนาการจัดการด้านบุคลากร อย่างไร.....
2. ด้านบริหารจัดการทุน ในการพัฒนา การจัดการทุน เป็นอย่างไร.....
3. ด้านการดำเนินการ การพัฒนาการจัดการด้านการดำเนินการ อย่างไร.....
4. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ ที่ผ่านมา เป็นอย่างไร.....
5. ด้านการดำเนินการ ปัจจุบัน เป็นอย่างไร.....
6. ด้านการดำเนินการในอนาคต เป็นอย่างไร.....

ตอนที่ 5 แนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

1. ด้านบริหารองค์กร เรื่องของวัตถุดิบที่นำมาใช้ เป็นอย่างไร.....
2. สภาพปัญหาการจัดการเรื่องของวัตถุดิบที่นำมาใช้ เป็นอย่างไร
3. สภาพปัจจุบันการจัดการด้านบริหารจัดการทุน ทุนที่นำมาใช้ส่วนใหญ่แล้ว ได้มาจาก
ไหน.....
4. สภาพปัญหาการจัดการด้านบริหารจัดการทุน เป็นอย่างไร.....
5. ปัจจุบันมีการจัดการหรือการดำเนินการ เป็นอย่างไร.....
6. สภาพปัญหาการจัดการด้านการดำเนินการ เป็นอย่างไร.....
7. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมา เป็นอย่างไร.....
8. ด้านการดำเนินการปัจจุบัน เป็นอย่างไร
9. ด้านการดำเนินการในอนาคต เป็นอย่างไร.....

ตอนที่ 6 ผลการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

1. ผลการพัฒนาการจัดการด้านบริหารองค์กร เป็นอย่างไร.....
2. ด้านการบริหารองค์กรสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นอย่างไร.....
3. ผลการพัฒนาการจัดการด้านบริหารจัดการทุน เป็นอย่างไร.....
4. ผลการพัฒนาการจัดการด้านบริหารจัดการทุน เป็นอย่างไร.....
5. ผลการพัฒนาการจัดการด้านการดำเนินการ เป็นอย่างไร.....

6. ผลการพัฒนาการจัดการด้านการดำเนินการ โดยเน้นวัตถุประสงค์ในชุมชนมาใช้ เป็นอย่างไร.
7. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมา เป็นอย่างไร.....
8. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ ปัจจุบัน เป็นอย่างไร.....
9. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการในอนาคต เป็นอย่างไร.....
10. ผลการพัฒนาการจัดการด้านการดำเนินงาน เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นอย่างไร.....

7. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอย่างไร.....

ภาคผนวก ข.
แนวสนทนากลุ่ม
เรื่อง การจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง
ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 5 สภาพปัจจุบันด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

1. ด้านบริหารองค์กร

- 1.1 สภาพปัจจุบันด้านการจัดการด้านบริหารองค์กร เป็นอย่างไร.....
- 1.2 สภาพปัญหาด้านการจัดการด้านบริหารองค์กร เป็นอย่างไร.....

2. ด้านบริหารจัดการทุน

- 2.1 สภาพปัจจุบันการจัดการด้านบริหารจัดการทุน เป็นอย่างไร.....
- 2.2 สภาพปัญหาการจัดการด้านบริหารจัดการทุน เป็นอย่างไร.....

3. ด้านการดำเนินการ

- 3.1 สภาพปัจจุบันการจัดการด้านการดำเนินการ เป็นอย่างไร.....
- 3.2 สภาพปัญหาการจัดการด้านการดำเนินการ เป็นอย่างไร.....

4. ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ

- 4.1 ด้านการทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมา เป็นอย่างไร.....
- 4.2 ด้านการทบทวนผลการดำเนินการ ปัจจุบัน เป็นอย่างไร.....
- 4.3 ด้านการทบทวนผลการดำเนินการในอนาคต เป็นอย่างไร.....

5. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอย่างไร.....

6. สรุป แนวสนทนากลุ่ม การวิจัยเรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงเพื่อการพึ่งตนเอง บ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

รูปแบบการดำเนินรายการ สนทนากลุ่มการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงเพื่อการพึ่งตนเองบ้านเกาะยาง ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ค.
ภาพประกอบการวิจัย

ภาพที่ 1 การจัดเตรียมสถานที่เพื่อสนทนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ภาพที่ 2 กิจกรรมการผลิตแปรรูปเครื่องแกงบ้านเกาะยาง

ภาพที่ 3 คัดแยก ล้างน้ำ ทำการผึ่งแดดสับ หั่น และชั่ง

ภาพที่ 4 เครื่องบดละเอียด

ภาพที่ 5 ทำการคลุกเคล้าให้เข้ากัน

ภาพที่ 6 การบรรจุถุง

ภาพที่ 7 การชั่ง

ภาพที่ 8 การติดเครื่องหมาย

ภาพที่ 9 ผลิตภัณฑ์พร้อมจำหน่าย – ส่งลูกค้า

ภาพที่ 10 ผู้วิจัยมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มสมาชิก

ภาพที่ 11 ผู้วิจัยสัมภาษณ์บุคคล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล นายเจริญ คงสวัสดิ์
 วันเดือนปีเกิด 3 มกราคม พ.ศ. 2506
 ที่อยู่ 83 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย
 จังหวัดสงขลา

เบอร์โทรศัพท์ 081-095-7131
 อีเมล Kongsawat131@Gmil.com
 อาชีพ เกษตรกร
 สถานที่ทำงาน 83 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย
 จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสห
 วิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)

